

Załącznik nr 1
do Uchwały Nr XXVII/274/2020
Rady Miasta Nowego Sącza
z dnia 11 lutego 2020 roku

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
MIASTA NOWEGO SĄCZA
NA LATA 2020 - 2022**

SPIS TREŚCI

Wstęp	4
ROZDZIAŁ I - CZĘŚĆ WPROWADZAJĄCA	5
1.1 STRUKTURA STRATEGII	5
1.2 ŹRÓDŁA I PODSTAWY PRAWNE	6
1.2.1 Akty prawne regulujące problematykę pomocy społecznej	7
1.2.2 Zgodność z dokumentami programowymi na poziomie europejskim i krajowym	8
1.2.3 Zgodność z regionalnymi dokumentami programowymi	10
ROZDZIAŁ II - CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNO-ANALITYCZNA	12
2.1 POŁOŻENIE, POWIERZCHNIA, PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY MIASTA	12
2.2 SYTUACJA DEMOGRAFICZNA	14
2.3 SYTUACJA GOSPODARCZA	17
2.4 ZASOBY I WARUNKI MIESZKANIOWE	19
2.5 RYNEK PRACY	21
2.6 EDUKACJA	24
2.7 KULTURA, SPORT, REKREACJA I TURYSTYKA	26
2.8 OCHRONA ZDROWIA	29
2.9 BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	32
2.10 CHARAKTERYSTYKA SYSTEMU POMOCY SPOŁECZNEJ	34
2.10.1 Pomoc społeczna	34
2.10.2 Wspieranie rodziny i system pieczy zastępczej	37
2.10.3 Infrastruktura socjalna w mieście	44
2.10.4 Problemy osób opuszczających zakłady karne i osób bezdomnych	48
2.10.5 Realizowane projekty i programy	49
2.11 SYTUACJA OSÓB STARSZYCH	52
2.12 SYTUACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH	57
2.12.1 Działania na rzecz osób niepełnosprawnych podjęte przez SUP	57
2.12.2 Działania na rzecz osób niepełnosprawnych realizowane w ramach PFRON	60
2.13 PROBLEMY UZALEŻNIEŃ I PRZEMOCY W RODZINIE	61
2.13.1 Diagnoza problemów alkoholowych w Nowym Sączu	61
2.13.2 Realizacja zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie	67
2.14 SEKTOR POZARZĄDOWY	71
2.15 PODSUMOWANIE CZĘŚCI DIAGNOSTYCZNO-ANALITYCZNEJ	73
2.16 ANALIZA SWOT	77

ROZDZIAŁ III - CZĘŚĆ PROGRAMOWA	80
3.1 MISJA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH	80
3.2 OBSZARY PRIORYTETOWE, CELE ORAZ DZIAŁANIA	81
3.2.2 Obszar priorytetowy I Wspieranie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	81
3.2.3 Obszar priorytetowy II Wspieranie rodzin	84
3.2.4 Obszar priorytetowy III Wspieranie osób starszych i osób niepełnosprawnych	86
3.3 ZESTAWIENIE OBSZARÓW PRIORYTETOWYCH, CELÓW STRATEGICZNYCH I OPERACYJNYCH	88
3.4 ZARZĄDZANIE REALIZACJĄ STRATEGII	89
3.4.1 Harmonogram wdrażania Strategii	89
3.4.2 Monitoring Strategii	89
3.4.3 Końcowa ewaluacja Strategii	89
Podsumowanie	90

Rozwiązywanie problemów społecznych jest nadal jednym z kluczowych zadań, jakie stoją przed administracją publiczną wszystkich szczebli. W rozwiązywanie problemów społecznych winny być także zaangażowane organizacje i instytucje należące do różnych sektorów życia publicznego, w tym m.in. organizacje pozarządowe, czy podmioty gospodarcze.

Diagnoza rzeczywistych potrzeb społeczności lokalnej oraz określenie planu działań w dłuższej perspektywie są niezbędnymi warunkami efektywnej realizacji polityki społecznej w mieście. Natomiast określenie misji oraz wyznaczenie celów strategicznych i działań, powinno w znaczny sposób przyczynić się do rozwiązania wielu problemów społecznych oraz ograniczyć negatywne skutki społeczne. Dokument stanowi, zatem podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorów interwencji społecznych, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców, w szczególności tych, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym oraz doprowadzić do integracji społecznej. Niniejszy dokument umożliwi spełnienie powyższych warunków.

Bazą do opracowania diagnozy społecznej zawartej w Strategii były materiały i analizy statystyczne głównie za 2018 i 2019 rok, gromadzone przez instytucje, takie jak Wydziały Urzędu Miasta Nowego Sącza, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowym Sączu, Sądecki Urząd Pracy w Nowym Sączu, Komenda Miejska Policji w Nowym Sączu, placówki oświatowe, czy baza danych regionalnych Głównego Urzędu Statystycznego (www.stat.gov.pl).

Elementem uspołecznienia procesu budowy Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Nowego Sącza było: powołanie Zarządzeniem Nr 482/2019 z dnia 29.07.2019 r. oraz zmieniającym Zarządzeniem Nr 606/2019 z dnia 02.10.2019 r. Prezydenta Miasta Nowego Sącza, Zespołu ds. opracowania nowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Nowego Sącza, liczącego 8 osób – biorących udział w pracach konsultacyjnych przedstawicieli samorządu lokalnego, środowisk pomocy społecznej, rynku pracy, oświaty, bezpieczeństwa, kultury i ochrony zdrowia. Dokument ma charakter kilkuletni, obecnie został przygotowany na lata 2020-2022. W wyniku spotkań roboczych Zespołu, kolejno ustaleń podjętych przez osoby decyzyjne, zaangażowane w rozwiązywanie problemów społecznych, podjęto decyzję, iż Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Nowego Sącza zostanie przygotowana na trzy najbliższe lata. Czas realizacji podyktowany był głównie zmianami, w tym organizacyjnymi w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Nowym Sączu w 2019 roku.

Obecnie stale wzrasta zakres zadań stawianych przed instytucjami pomocy społecznej, co spowodowane jest zwiększającym się ich ciężarem gatunkowym i stopniem trudności.

W celu ich realizacji powstały, bądź zostały znowelizowane akty prawne, a wśród nich art. 17 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tj. Dz. U. z 2019 r., poz. 1507) zobowiązujący samorząd gminy i powiatu do opracowania i realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.

W myśl strategii zinstytucjonalizowana pomoc społeczna oferuje pomoc finansową i materialną, jako instrument początkujący proces, umożliwiający osobom i rodzinom przezwyciężanie ich trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać we własnym zakresie. Działania te opierają się na zasadach programowania, subsydiarności, koncentracji, elastyczności i otwartości. Istotą nowego modelu działania pomocy społecznej, kreującej politykę społeczną – a w jej obszarze strategię rozwiązywania problemów społecznych – jest jej uspołecznienie zarówno w procesie planowania, jak też realizacji. Dobrem nadrzędnym strategii rozwiązywania problemów społecznych jest człowiek – jego potrzeby zarówno w kontekście indywidualnym, jak i społecznym. Strategia jest dokumentem opisującym, analizującym i wartościującym zjawiska w obszarze rzeczywistości, od którego zależy stworzenie wizji godnego życia zarówno jednostki, jak też grupy społecznej, jako całości. W praktyce stanowi ona skuteczny instrument realizacji przyjętych założeń dla

osiągnięcia stanu określonego w wizji. Strategia jest dokumentem podlegającym stałemu monitoringowi działań.

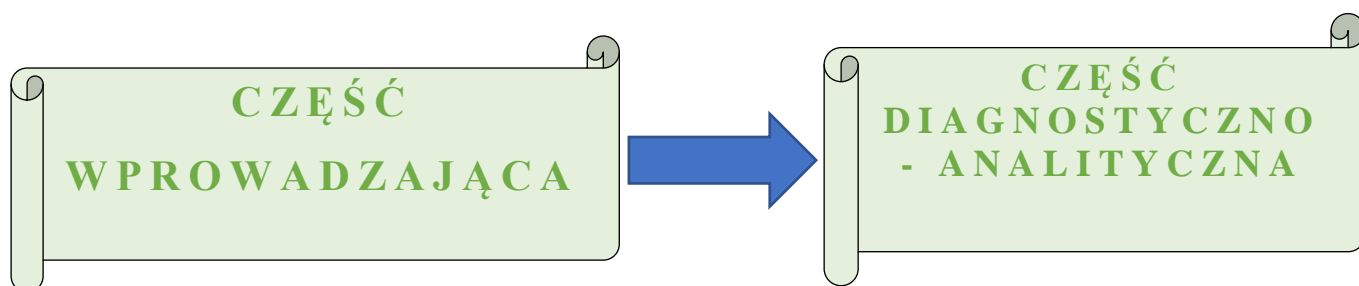
Jest zgodny z założeniami odnoszących się do polityki społecznej dokumentów strategicznych, przygotowanych na poziomie europejskim, ogólnopolskim, samorządowym i umożliwia ubieganie się o środki zewnętrzne, m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej. Strategia stanowi materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów i projektów pomocy społecznej. Skuteczność wyznaczonych w niej działań pomocowych będzie zależała zarówno od posiadanych i pozyskanych przez gminę środków finansowych, jak i szerokiej, aktywnej i skoordynowanej współpracy przedstawicieli administracji samorządowej i partnerów społecznych, w tym organizacji pozarządowych.

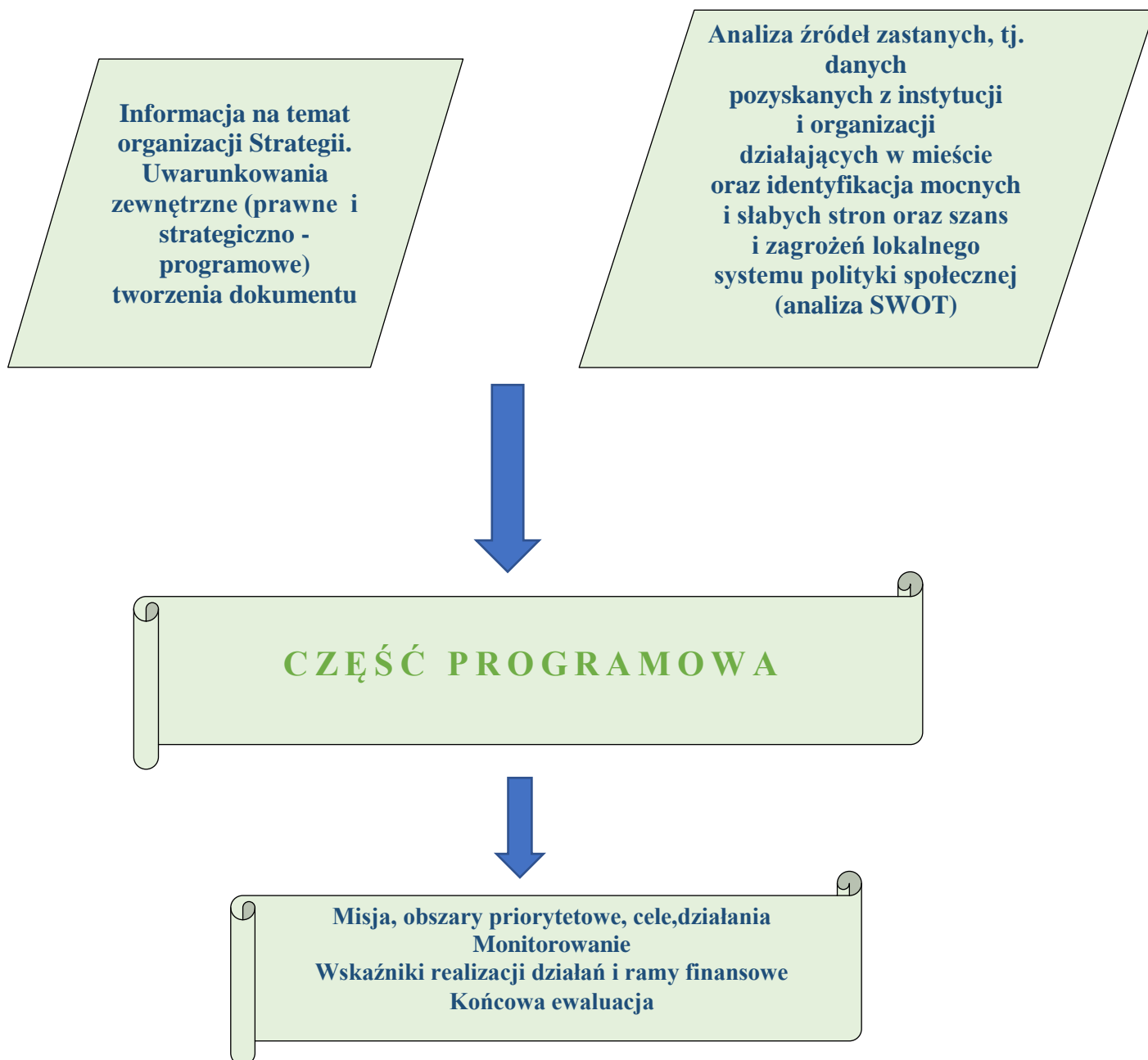
ROZDZIAŁ I - CZĘŚĆ WPROWADZAJĄCA

1.1 STRUKTURA STRATEGII

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Nowego Sącza składa się z trzech zasadniczych części, tj. wprowadzającej, diagnostyczno-analitycznej i programowej. **Część wprowadzająca** zawiera informacje na temat organizacji Strategii oraz uwarunkowań zewnętrznych (prawnych i strategiczno - programowych) tworzenia dokumentu. **Część diagnostyczno-analityczna** zawiera informacje ogólne dotyczące miasta oraz diagnozę sytuacji społeczno-gospodarczej w mieście, która została oparta na badaniu źródeł zastanych, tj. danych pozyskanych z instytucji i organizacji działających w mieście bądź obejmujących zasięgiem działania jego mieszkańców, identyfikacji mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń lokalnego systemu polityki społecznej (SWOT). Diagnoza została przeprowadzona w następujących obszarach: demografia; gospodarka; zasoby i warunki mieszkaniowe; rynek pracy; edukacja; kultura, sport, rekreacja i turystyka; ochrona zdrowia; bezpieczeństwo publiczne; pomoc społeczna; sytuacja osób niepełnosprawnych; problemy uzależnień i przemocy w rodzinie. **Część programowa** zawiera najistotniejsze założenia polityki społecznej miasta na najbliższe lata. Są one ujęte w formie misji, obszarów priorytetowych, celów strategicznych, celów operacyjnych, które przekładają się na działania. W części programowej są również wskazane podmioty realizujące Strategię i współdziałające w jej realizacji, czas realizacji, przewidywane efekty, wskaźniki realizacji i szacunkowe ramy finansowe. Dodatkowo ujęto również informację na temat sposobu wdrożenia Strategii oraz prowadzenia monitoringu, kolejno końcowej ewaluacji. Poniższy diagram prezentuje strukturę nowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Nowego Sącza.

Struktura dokumentu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Nowego Sącza

1.2 ŹRÓDŁA I PODSTAWY PRAWNE

Obecnie wiele aktów prawnych reguluje zadania szeroko pojętej pomocy społecznej oraz innych dziedzin ze sfery społecznej takich jak: edukacja, zdrowie, rynek pracy, sport, kultura itd. Większość zadań realizowana jest przez samorządy terytorialne z dochodów własnych, subwencji i dotacji. Do realizacji zadań przewidziano również liczne programy, które wynikają ze specyfiki i potrzeb poszczególnych grup społecznych m.in.:

- Wieloletni Program „Posiłek w szkole i w domu”.
- Program pomocy osobom bezdomnym „Pokonać bezdomność”.
- Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.
- Program Karta Dużej Rodziny, Program Rodzina „500 plus” i inne prorodzinne.
- Krajowy Plan Działań na Rzecz Zatrudnienia.
- Program Wieloletni „Senior+” i inne prosenioralne.

Poza programami wynikającymi z przepisów ustawowych opracowano szereg programów resortowych, których powodzenie jest możliwe wyłącznie przy zaangażowaniu władz lokalnych, a nie tylko instytucji rządowych.

- Samorządy mają również obowiązek opracowywania własnych programów takich jak:
- Program współpracy z organizacjami pozarządowymi.
 - Ocena zasobów pomocy społecznej.
 - Program wspierania rodziny rozwoju pieczy zastępczej.
 - Gminny program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie.
 - Gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

Wielkość i różnorodność programów kierowanych do społeczności lokalnych wymaga sprawnej koordynacji. Wydaje się, że naturalnym narzędziem do realizacji tych celów może być także Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych.

1.2.1 Akty prawne regulujące problematykę pomocy społecznej

Strategia rozwiązywania problemów społecznych, podobnie jak inne dokumenty strategiczne, przygotowywane na różnych szczeblach administracji publicznej jest dokumentem uwarunkowanym prawnie. Obowiązek jej opracowania wynika wprost z art. 17 ust. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tj. Dz. U. z 2019 r., poz. 1507), który w ramach zadań własnych gminy przewiduje „opracowanie i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”. Opracowując zaktualizowaną Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Nowego Sącza opierano się na kluczowych dla tej materii aktach prawnych tak, aby była ona kompatybilna oraz komplementarna z obowiązującymi przepisami oraz wymogami prawnymi.

Na treść i realizację strategii rozwiązywania problemów społecznych mają wpływ niżej wymienione, akty prawne m.in.:

- Ustawa z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym
- Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. roku o samorządzie powiatowym.
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych
- Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 roku o zatrudnieniu socjalnym
- Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 roku o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej
- Ustawa z dnia 4 lutego 2011 roku o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3
- Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii
- Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 roku o ochronie zdrowia psychicznego
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie
- Ustawa z dnia 28 listopada 2003 roku o świadczeniach rodzinnych
- Ustawa o pomocy osobom uprawnionych do alimentów z dnia 7 września 2007r.
- Ustawa z dnia 21 czerwca 2001 roku o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy
- Ustawa z dnia 25 lutego 1964 roku Kodeks rodzinny i opiekuńczy
- Ustawa z dnia 04 kwietnia 2014 roku o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów

1.2.2 Zgodność z dokumentami programowymi na poziomie europejskim i krajowym

KONTEKST EUROPEJSKI

Zaktualizowana Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Nowego Sącza w generalnych zasadach jest dokumentem zgodnym z założeniami polityki społecznej UE, co stwarza możliwości korzystania z funduszy unijnych skierowanych na rozwiązanie różnych problemów społecznych. Politykę Społeczną Wspólnoty Europejskiej określają traktaty i inne dokumenty odnoszące się do zagadnień społecznych. Najważniejsze z nich to: Wspólnotowa Karta Praw Socjalnych Pracowników, Traktaty z Maastricht i Amsterdamski. Przełomowym w podejściu UE do problematyki społecznej był szczyt Luksemburski, następstwem, którego było wypracowanie Europejskiej Strategii Zatrudnienia, która ma fundamentalne znaczenie dla zastosowania, stale aktualizowanego Europejskiego Funduszu Społecznego – głównego źródła finansowania problemów społecznych. Głównym założeniem polityki społecznej UE jest zwalczanie ubóstwa i wykluczenia społecznego metodą otwartej koordynacji (open method of coordination – OMC). Założenia te zostały przyjęte podczas szczytu Lizbońskiego w 2000 roku w ramach OMC, podstawowe cele dla wszystkich krajów są ustalane wspólnie, a następnie przedkładane na strategię poszczególnych państw. Przyjęta w Nicei Europejska Agenda Społeczna wyznacza główne cele w odniesieniu do zwalczania wykluczenia społecznego i ubóstwa.

W 2002 roku w Nicei, Rada Europejska przyjęła cztery cele zwalczania ubóstwa i wykluczenia społecznego na obszarze Unii Europejskiej:

- zwiększanie udziału w zatrudnieniu i dostępu do środków, praw, dóbr i usług,
- zapobieganie ryzyku wykluczenia społecznego,
- pomoc dla najbardziej potrzebujących,
- mobilizacja wszystkich odpowiednich instytucji.

Strategia Polityki Społecznej otworzyła Polsce dostęp do najważniejszego instrumentu finansowego, jakim jest Europejski Fundusz Społeczny. Zadania realizowane przez fundusz sprowadzają się do:

- aktywnych form zwalczania bezrobocia,
- przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu,
- promowania i poprawy kształcenia ustawicznego,
- doskonalenia kadry i rozwoju przedsiębiorczości,
- aktywizacji zawodowej kobiet.

EUROPA 2020 - jest strategią gospodarczą Unii Europejskiej zastępującą Strategię Lizbońską. Nowe wyzwania takie, jak światowy kryzys finansowy zmusiły Europę do redefinicji zarówno celów, jak i instrumentów wspierających rozwój gospodarczy.

Strategia, której założeniem jest stworzenie większej liczby miejsc pracy i podniesienie standardu życia, obejmuje trzy wzajemnie ze sobą powiązane priorytety:

- Rozwój inteligentny – rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji.
- Rozwój zrównoważony – wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej.
- Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu – wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.

Podstawowymi instrumentami realizacji celów strategii „Europa 2020” są opracowywane przez państwa członkowskie UE, Krajowe Programy Reform oraz przygotowane przez KE inicjatywy przewodnie, realizowane na poziomie UE, państw członkowskich, władz regionalnych i lokalnych, a wśród nich min.:

- **Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia** – stworzenie warunków do unowocześnienia rynków pracy poprzez ułatwienie mobilności pracowników i rozwój

ich umiejętności, w celu zwiększenia poziomu zatrudnienia oraz zapewnienie trwałości europejskich modeli społecznych;

- **Europejski program walki z ubóstwem** – zapewnienie spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej poprzez pomoc osobom biednym i wykluczonym oraz umożliwienie im aktywnego uczestniczenia w życiu ekonomicznym i społecznym.

KONTEKST KRAJOWY

Na płaszczyźnie krajowej nowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Nowego Sącza, zgodna jest w swych założeniach i proponowanych kierunkach działań z następującymi dokumentami:

STRATEGIA ROZWOJU KRAJU 2020

W Strategii Rozwoju Kraju 2020, przedstawione są cele i priorytety rozwoju społeczno-gospodarczego Polski w najbliższej dekadzie oraz warunki, które powinny ten rozwój zapewnić. Strategia Rozwoju Kraju 2020 za konieczne uznaje kompleksowe ujęcie działań w zakresie bezpieczeństwa socjalnego obywateli znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji życiowej, której nie są w stanie samodzielnie przezwyciężyć wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

STRATEGIA ROZWOJU KAPITAŁU LUDZKIEGO 2020

Głównym celem Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego jest rozwijanie kapitału ludzkiego poprzez wydobywanie potencjałów osób w taki sposób, by mogły w pełni uczestniczyć w życiu społecznym, politycznym i ekonomicznym na wszystkich etapach życia. Poza celem głównym w Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego wyznaczono pięć celów szczegółowych:

- *wzrost zatrudnienia;*
- *wydłużenie aktywności zawodowej i zapewnienie lepszej jakości, funkcjonowania osób starszych;*
- *poprawa sytuacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym;*
- *poprawa zdrowia obywateli oraz podniesienie efektywności opieki zdrowotnej;*
- *podniesienie poziomu kompetencji i kwalifikacji obywateli.*

Realizacja celu głównego oraz celów szczegółowych SRKL odbywać się będzie poprzez działania podejmowane na różnych etapach życia: od wczesnego dzieciństwa, poprzez edukację szkolną, edukację na poziomie wyższym, okres aktywności zawodowej i rodzicielstwa, do starości.

Realizacja celów SRKL powinna w perspektywie roku 2020, pozwolić na to, by Polska, dzięki rozwiniętemu rynkowi pracy i wysokiemu poziomowi zatrudnienia w połączeniu z wysokiej jakości systemem kształcenia oraz efektywną opieką zdrowotną, stawała się coraz bardziej nowoczesnym, atrakcyjnym i konkurencyjnym miejscem do życia. Przedmiotowa strategia odzwierciedla cele programu Europa 2020, wpisuje się w nie poprzez wskazanie na potrzebę kształtowania warunków dla rozwoju konkurencyjnej gospodarki rynkowej, ukierunkowanej na zwiększanie spójności społecznej oraz przezwyciężanie społecznych barier rozwoju. Zapisy SRKL bezpośrednio wpisują się w cele Strategii Rozwoju Kraju 2020.

W szczególności odnoszą się one do priorytetów opisanych w dwóch następujących obszarach strategicznych: Konkurencyjna gospodarka (cele: zwiększenie innowacyjności gospodarki oraz rozwój kapitału ludzkiego), a także Spójność społeczna i terytorialna (cele: integracja społeczna oraz zapewnienie dostępu i określonych standardów usług społecznych).

KRAJOWY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA UBÓSTWU I WYKLUCZENIU SPOŁECZNEMU 2020 Nowy wymiar aktywnej integracji

Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu jest bezpośrednim odniesieniem do 9 priorytetu Wspólnych Ram Strategicznych, określa założenia polityki państwa w w/w zakresie. Przedmiotowy program stanowi dokument o

charakterze operacyjno-wdrożeniowym, ustanowiony w celu realizacji średniookresowej strategii rozwoju kraju – Strategii Rozwoju Kraju 2020 oraz Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego. Podstawowym problemem dla krajowego programu jest niezdolność gospodarstw domowych do pokrywania wydatków koniecznych, związanych z podstawowymi potrzebami ich członków w wymiarach biologicznym i społecznym, zobowiązaniami z przeszłości (spłacanie zaległości i długów) i przynajmniej minimalnymi oszczędnościami (zabezpieczenie w razie nagłych i nieprzewidzianych wydatków). Aby ten problem zminimalizować należy oddziaływać na warunki, w jakich funkcjonują gospodarstwa domowe, aby mogły one podejmować dobre dla siebie i społeczeństwa decyzje o inwestowaniu w swój potencjał zatrudnieniowy i zarobkowy oraz decyzje dotyczące poziomu jego realizacji przez ich dorosłych członków.

Celem całej Unii Europejskiej jest zmniejszenie skali ubóstwa lub wykluczenia społecznego o 20 mln osób. Odpowiedni cel krajowy przyjęty przez Polskę brzmi: obniżenie o 1,5 mln liczby osób zagrożonych ubóstwem i/lub deprawacją materialną i/lub żyjących w gospodarstwach domowych bez osób pracujących lub o niskiej intensywności pracy.

1.2.3 Zgodność z regionalnymi dokumentami programowymi

Przyjęte w aktualizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Nowego Sącza cele zgodne są z założeniami polityki województwa małopolskiego przyjętej w dokumentach programowych:

STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO NA LATA 2011-2020 „Małopolska 2020. Nieograniczone możliwości, Rozwoju Województwa Małopolskiego 2020”

Ze względu na swój dalekosiężny charakter strategia rozwiązywania problemów społecznych budowana na poziomie lokalnym musi uwzględniać i brać pod uwagę przesłanki zawarte w dokumentach strategicznych podmiotów, z którymi gmina współpracuje na zasadzie partnerstwa. W przypadku Miasta Nowego Sącza jest nim Samorząd Województwa Małopolskiego.

Wizją władz regionu jest, aby:

„Małopolska była atrakcyjnym miejscem życia, pracy i spędzania czasu wolnego, europejskim regionem wiedzy i aktywności, silnym wartościami uniwersalnymi, tożsamością i aspiracjami swoich mieszkańców, świadomie czerpiącym z dziedzictwa i przestrzeni regionalnej, tworzącym szanse na rozwój ludzi i nowoczesnej gospodarki”.

Założenia tego dokumentu przewidują koncentrację środków na najważniejszych dla województwa priorytetach oraz przejrzysty podział zadań i odpowiedzialności za poszczególne obszary polityki rozwoju. Struktura SRWM obejmuje 7 głównych obszarów polityki rozwoju województwa, a także kierunki i sposoby działania w tych obszarach. Dla każdego z obszarów interwencji sformułowano cel strategiczny, stanowiący opis pożądanego kierunku zmian w perspektywie do 2020 roku.

PROGRAM STRATEGICZNY „Włączenie Społeczne”

Przedmiotowy program, jako strategia wojewódzka w zakresie polityki społecznej uwzględnia określony zestaw działań przynależny wprost do obszaru integrującej polityki społecznej i stanowi element realizacji wytycznych zawartych w Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020. Program ten stanowi również konsolidację zapisów dotychczas realizowanych i przygotowywanych programów wojewódzkich w obszarze zdefiniowanym w Planie polityki włączenia społecznego. Priorytetyzuje on prowadzone i planowane działania w ramach tego obszaru. Przede wszystkim realizuje on jeden z kierunków rozwoju strategicznego obszaru „Bezpieczeństwo ekologiczne, zdrowotne

i społeczne” (obszar 6.) którym jest „Poprawa bezpieczeństwa społecznego: integrująca polityka społeczna” (kierunek 6.3).

Zgodnie z zapisami Strategii: „*W tym obszarze podejmowane działania koncentrować będą się wokół szeroko rozumianej integracji potrzeb oraz instrumentów – głównych odbiorców tej polityki. Działania te przyczyniać się będą do zapobiegania występowania oraz niwelowania przejawów wykluczenia społecznego takich grup jak: dzieci pochodzące ze środowisk zagrożonych, osoby niepełnosprawne, osoby starsze, rodziny wielodzietne*”.

Ponadto, zgodnie z Planem Zarządzania SRWM, w zakresie merytorycznym Programu Strategicznego „Włączenie Społeczne” ujęte zostały działania wzmacniające i promujące przedsiębiorczość społeczną (działanie 1.5.3 „Wsparcie działań wzmacniających rozwój przedsiębiorczości społecznej”), które w SRWM zaliczone są do strategicznego obszaru „Gospodarka wiedzy i aktywności” (obszar 1., kierunek 1.5 „Wzmacnianie i promocja przedsiębiorczości”). Takie przyporządkowanie przedsiębiorczości społecznej na poziomie operacyjnym wynika z istoty tej sfery działań związanych z gospodarką – ma ona, bowiem poprzez realizację celów gospodarczych osiągać cele społeczne, charakterystyczne dla integrującej polityki społecznej.

REGIONALNY PLAN ROZWOJU EKONOMII SPOŁECZNEJ W WOJEWÓDZTWIE MAŁOPOLSKIM NA LATA 2014-2020

Celem głównym planowania działań w kontekście rozwoju regionu z użyciem instrumentarium ekonomii społecznej są „*Funkcjonalne społeczności lokalne, podejmujące inicjatywy w obszarze ES w oparciu o potencjał mieszkańców, zasoby terytorium i dostępne instrumenty wsparcia*”.

W takim ujęciu rozwój regionu uzależniony jest przede wszystkim od rozwoju społeczności lokalnych. Dlatego też podstawowym celem wspierania działań z obszaru ekonomii społecznej powinien być rozwój wspólnot lokalnych w oparciu o potencjał podmiotów ekonomii społecznej. To właśnie społeczność lokalna powinna być widziana, jako podmiot ekonomii społecznej, który wykorzystuje instrumenty ekonomiczne dla podnoszenia, jakości życia mieszkańców. RPRES jest spójny z projektem Programu Strategicznego „Włączenie Społeczne” stanowiąc rozszerzenie Priorytetu 1. „Wsparcie działań wzmacniających rozwój przedsiębiorczości społecznej”. Założenia Regionalnego Planu w Małopolsce w dużej mierze znajdują odniesienia do założeń Krajowego Programu, zachowując konieczną spójność z tym dokumentem, jednak ze względu na inny poziom oddziaływania oraz cechy regionu, założenia Regionalnego Planu posiadają swoją wyraźną specyfikę. Ponieważ Małopolska od dłuższego czasu dostrzega rolę ekonomii społecznej w trwałym rozwoju regionu, dokument jest mocno zintegrowany ze „**Strategią Rozwoju Województwa Małopolskiego 2011 – 2020**”.

KONTEKST LOKALNY

W kontekście wewnętrznego rozwoju, zaktualizowana Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Nowego Sącza, wpisuje się w wizję miasta nakreśloną przez: „**STRATEGIĘ ROZWOJU NOWEGO SĄCZA - 2020+**” przyjętą uchwałą Nr XIX/209/2015 Rady Miasta Nowego Sącza, dnia 29.12.2015 roku, która brzmi:

„Nowy Sącz, Serce Subregionu Sądeckiego, silny ośrodek rozwoju ponadlokalnego otwarte i dostępne miasto konkurencyjnej gospodarki i edukacji, wspomagającej lokalny rynek pracy, rewitalizujące swoją spójność społeczną, ekonomiczną i przestrzenną, rozwijające się w sposób zrównoważony i zwarty w poszanowaniu dla zasobów środowiska naturalnego, sprawnie zarządzane, oferujące sądeckim rodzinom wysoką jakość życia wszechstronny rozwój w duchu społecznej partycypacji poszanowania dziedzictwa kulturowego”

Cele i zadania określone w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Nowego Sącza zgodne są z Programami Kluczowymi zawartymi w Strategii Rozwoju Nowego Sącza - 2020+ w szczególności, Kartą Programu Kluczowego Nr 3 – Nowy Sącz Miastem Obywatelskim – program na rzecz rozwoju integracji społecznej i rozwoju społeczeństwa obywatelskiego oraz Kartą programu Kluczowego nr 5 – Nowy Sącz Miastem Zdrowia i Opieki – program rozwoju profilaktyki zdrowotnej.

Działania ujęte w ramach aktualizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Nowego Sącza wpisują się w niżej wymienione Programy m.in. w problemy, potrzeby i oczekiwania mieszkańców Miasta Nowego Sącza oraz wyznaczone do realizacji obszary problemowe:

- GMINNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE, uchwalany na 3 lata.
- PROGRAM WSPIERANIA RODZINY I ROZWOJU PIELICZY ZASTĘPCZEJ DLA MIASTA NOWEGO SĄCZA, uchwalany na 3 lata.
- GMINNY PROGRAM PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH, uchwalanego co roku.

ROZDZIAŁ II – CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNO – ANALITYCZNA

2.1 POŁOŻENIE, POWIERZCHNIA, PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY MIASTA

Informacje ogólne

Nowy Sącz to miasto na prawach powiatu w województwie małopolskim, siedziba ziemskiego powiatu nowosądeckiego. Stanowi trzecie pod względem liczby mieszkańców i powierzchni miasto w województwie małopolskim. Jedno z najstarszych miast w Małopolsce – lokowane 8 listopada 1292 roku. Był miastem królewskim Korony Królestwa Polskiego.

Województwo małopolskie

Położenie i powierzchnia Nowego Sącza

Nowy Sącz, położony w Kotlinie Sądeckiej, w paśmie Beskidu Sądeckiego to główny ośrodek miejski, administracyjny, kulturalny, edukacyjny i gospodarczy subregionu sądeckiego w południowo-wschodniej Małopolsce. Powierzchnia miasta, ok. 58 km², stanowi 0,4% powierzchni województwa małopolskiego. Dla mieszkańców powiatu nowosądeckiego, a także części powiatów limanowskiego i gorlickiego, jest centrum usług publicznych z zakresu administracji samorządowej, rządowej, sądowniczej, skarbowej, a także oświaty, ochrony zdrowia, kultury i sportu. Jest głównym ośrodkiem zatrudnienia oraz przedsiębiorczości, zwłaszcza w obszarze usług i handlu.

Nowy Sącz położony jest w widłach rzek Dunajca i Kamienicy, na zróżnicowanej wysokości od 272 n.p.m. (Wielopole) do ok. 475 n.p.m. (wzgórze Majdan). Najstarsza część miasta leży na płaskim wyniesieniu pomiędzy korytami obu rzek, które posiada naturalne walory obronne, co zadecydowało o lokowaniu miasta przez króla Wacława II właśnie w tym miejscu. Przed reformą administracyjną w 1998 r. stolica województwa nowosądeckiego. W latach 1973-1977 miasto było siedzibą gminy wiejskiej Nowy Sącz. Powierzchnia Nowego Sącza to 57,58 km².

Podział administracyjny Miasta Nowego Sącza

Miasto Nowy Sącz

Zgodnie z obowiązującym Statutem Nowego Sącza miasto dzieli się na 25 osiedli:

• Barskie	• Kaduk	• Stare Miasto
• Biegonice	• Kilińskiego	• Szujskiego
• Centrum	• Kochanowskiego	• Westerplatte
• Chruślice	• Millenium	• Wojska Polskiego
• Dąbrówka	• Nawojowska	• Wólki
• Falkowa	• Piątkowa	• Zabełcze
• Gołąbkowice	• Poręba Mała	• Zawada
• Gorzków	• Przetakówka	
• Helena	• Przydworcowe	

2.2 SYTUACJA DEMOGRAFICZNA

Ludność Nowego Sącza

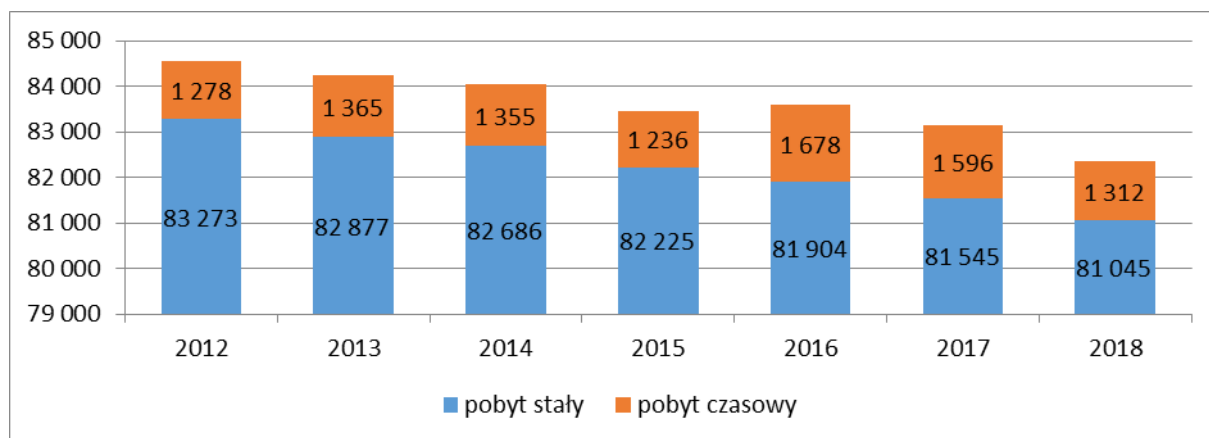
Liczba zameldowanych na pobyt stały mieszkańców Miasta Nowego Sącza wg stanu na koniec 2018 r., wynosiła 81 045 osób, w tym 42 499 kobiet (52,44%). Biorąc pod uwagę okres od 2012 roku populacja mieszkańców sukcesywnie maleje, porównując dane na przestrzeni 7 lat liczba mieszkańców zmalała o 2 194 osoby, tj. 2,66%.

Liczba osób zameldowanych na pobyt stały w Nowym Sączu w podziale na płeć i wiek wg stanu na dzień 31 grudnia 2018 r.

Wiek	Mężczyzn	Kobiet	Ogółem
0-2	1 358	1 252	2 610
3	390	373	763
4-5	840	796	1 636
6	455	403	858
7	422	431	853
8-12	2 245	2 211	4 456
13-15	1 234	1 122	2 356
16-17	765	734	1 499
18	404	443	847
19-65	25 278	-	25 278
19-60	-	23 613	23 613
> 65	5 155	-	5 155
> 60	-	11 121	11 121
Ogółem	38 546	42 499	81 045

Liczba osób w rejestrze mieszkańców

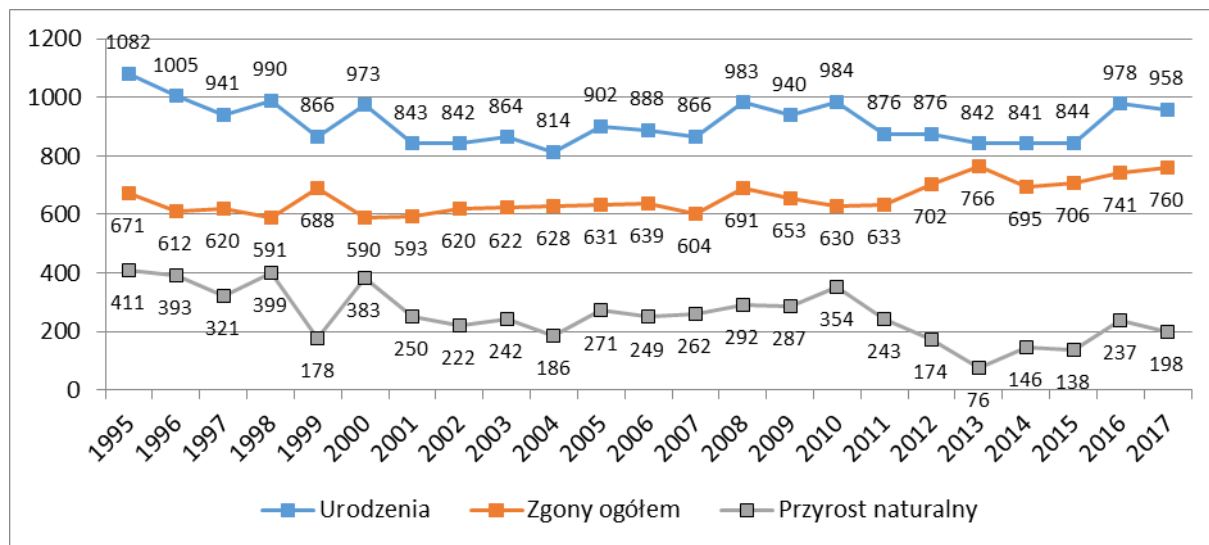
stan na 31 XII	pobyt stały	pobyt czasowy	Suma
2012	83 273	1 278	84 551
2013	82 877	1 365	84 242
2014	82 686	1 355	84 041
2015	82 225	1 236	83 461
2016	81 904	1 678	83 582
2017	81 545	1 596	83 141
2018	81 045	1 312	82 357

Na stan i strukturę ludności wpływ ma wiele czynników z których możemy wymienić dwie wiodące tj. przyrost naturalny i saldo migracji. Na przestrzeni lat po tendencji spadkowej (w okresie od 2010 do 2013 r.) zauważa się zwiększoną liczbę urodzeń, natomiast współczynnik dzietności jest niższy niż średnia dla stabilnego rozwoju demograficznego osiągając w 2018 r. blisko 1,5 dziecka na kobietę, podczas gdy wielkość optymalna określana jako korzystna dla stabilnego rozwoju to 2,10 - 2,15.

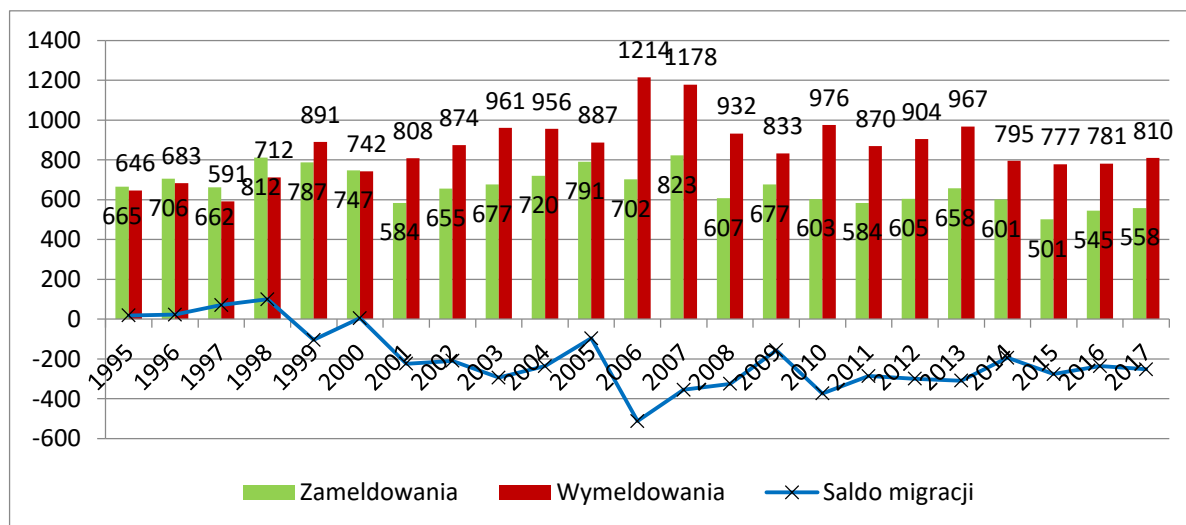
W roku 2017 w mieście urodziło się 958 dzieci natomiast zmarło 760 mieszkańców Nowego Sącza, współczynnik dynamiki demograficznej określających liczbę urodzeń na jeden zgon w 2017 roku, wyniósł 1,26.

Przyrost naturalny – urodzenia/zgony

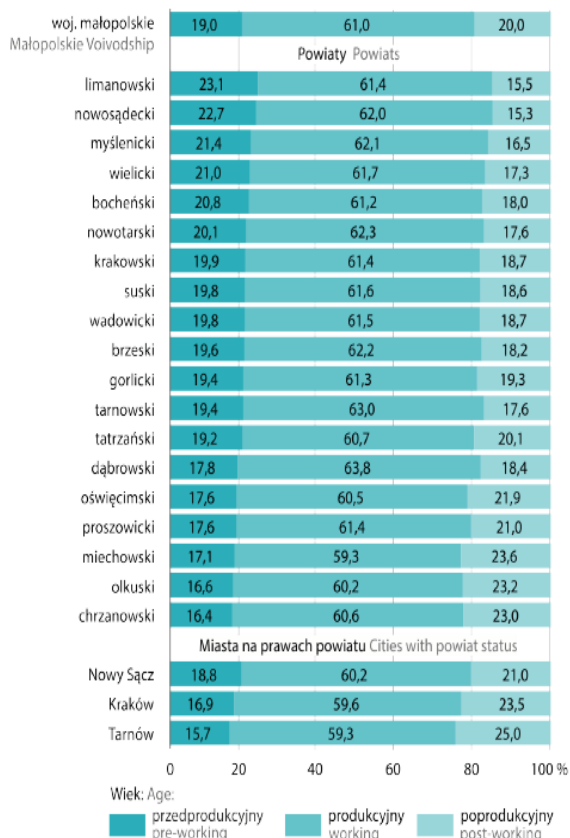
Drugim obok przyrostu naturalnego czynnikiem, mającym bezpośredni wpływ na liczbę ludności są migracje, których wielkość i kierunki zależą od sytuacji społeczno-gospodarczej Miasta. Mimo, iż w ostatnich latach zanotowano niewielki przyrost naturalny to nie zdołał on zrekomensować ujemnego salda migracji z Nowego Sącza nadal wyjeżdża więcej osób niż przybywa.

Saldo migracji – zameldowania spoza gminy/wymeldowania poza gminę

Przez ostatnie lata obserwujemy niekorzystne kształtowanie się struktury ludności wg. ekonomicznych grup wieku, gdzie przeważa liczba osób w wieku poprodukcyjnym 21,0 p. p. w stosunku do wieku przedprodukcyjnego 18,8 pkt. p., zarówno to jak i obserwowana w ciągu ostatnich lat tendencja wzrostu mediany wieku w dalszym ciągu potwierdza przyspieszoną tendencję procesu starzenia się mieszkańców.

Wykres 17. Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku^a i powiatów w 2018 r.
 Stan w dniu 31 XII
Chart 17. Structure of population by economic age groups^a and powiats in 2018
 As of 31 XII

a Powiaty uporządkowano od najwyższej wartości grupy wieku przedprodukcyjnego do najniższej.
 a Powiats were ordered from the highest value of the pre-working age group to the lowest.

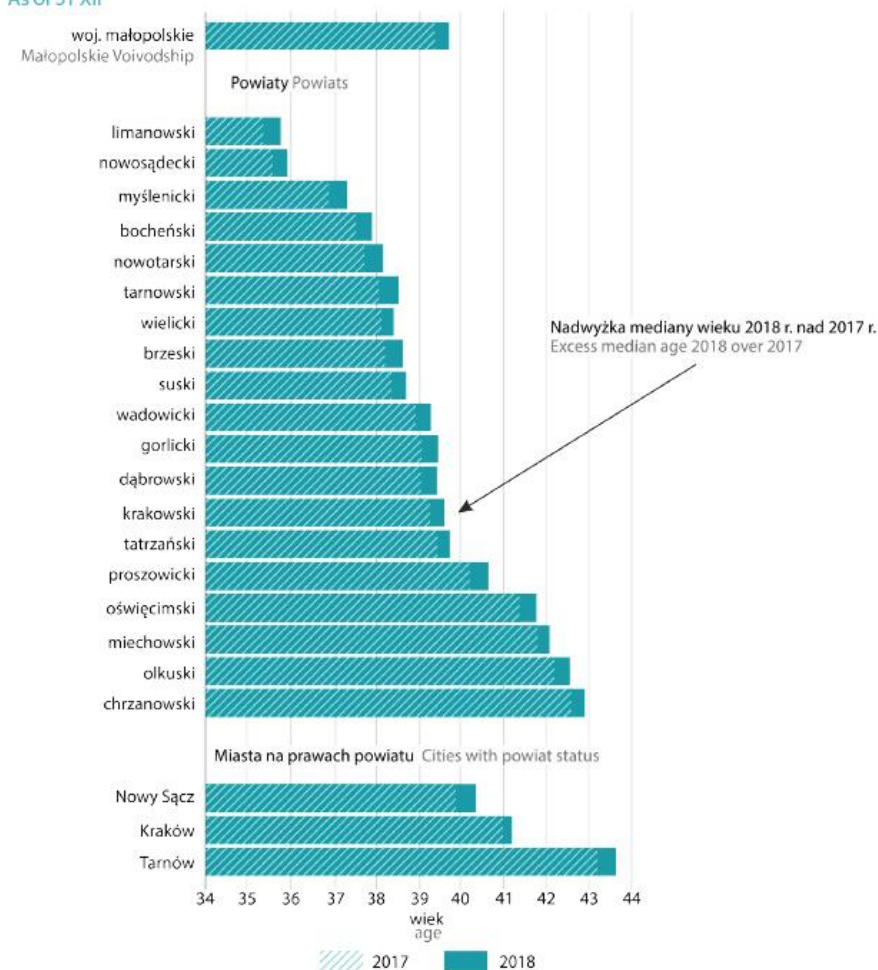
Przez ostatnie lata obserwujemy niekorzystne kształtowanie się struktury ludności wg. ekonomicznych grup wieku, gdzie przeważa liczba osób w wieku poprodukcyjnym 21,0 pkt. p. w stosunku do wieku przedprodukcyjnego 18,8 pkt. p., zarówno to jak i obserwowana w ciągu ostatnich lat tendencja wzrostu mediany wieku w dalszym ciągu potwierdza przyspieszoną tendencję procesu starzenia się mieszkańców.

Wykres 10. Mediana wieku ludności według powiatów^a

Stan w dniu 31 XII

Chart 10. Median age of population by powiats^a

As of 31 XII

^a Powiats uporządkowano od najniższej wartości mediany w 2017 r. do najwyższej. Wykres został sporządzony z wykorzystaniem dokładniejszych danych – bez zaokrągleń.

^a Powiats have been ordered from the lowest value median in 2017 to the highest. The chart has been made using more accurate data, i.e. without rounding.

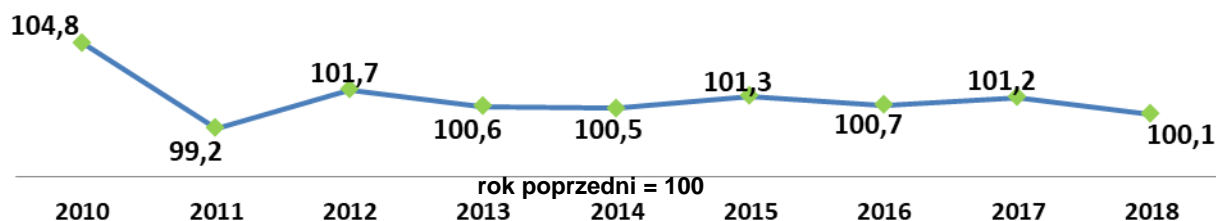
Sytuacja demograficzna Nowego Sącza wykazuje tendencję spadkową na co ma wpływ głównie niewielki przyrost naturalny i ujemne saldo migracji. Współczynnik dzietności niegwarantujący stabilnej wymiany społeczeństwa, wysoki odsetek ludności w wieku poprodukcyjnym i nadwyżka średniej mediany wieku potwierdza szybkie starzenie się ludności Nowego Sącza.

2.3 SYTUACJA GOSPODARCZA

Podmioty gospodarki narodowej

Liczba podmiotów gospodarki narodowej w Krajowym Rejestrze Urzędowym Podmiotów Gospodarki Narodowej (REGON) w Nowym Sączu (bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie) w końcu grudnia 2018 r. wynosiła 9 874 podmioty, co oznacza wzrost o 124 (1,3%) w porównaniu z końcem 2016 r.

Dynamika podmiotów gospodarki narodowej

Na sądeckim rynku dominują podmioty gospodarcze sektora prywatnego (9 577), tj. 97% ogólnej liczby podmiotów. Jest to sytuacja typowa dla całej polskiej gospodarki. Na przestrzeni lat 2016-2018 nastąpił wzrost liczby w sektorze prywatnym o 105 (1.1%), natomiast liczba podmiotów sektora publicznego spadła o 12 (5,6%). W 2018 roku w dalszym ciągu najwięcej firm, tj. 7023 (71,1%) stanowiło własność osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą, czyli więcej o 216 w porównaniu z rokiem 2016. Najliczniejszą grupą tj. 9 369 (94,9%) spośród nowosądeckich firm stanowią mikroprzedsiębiorcy zatrudniający do 9 osób.

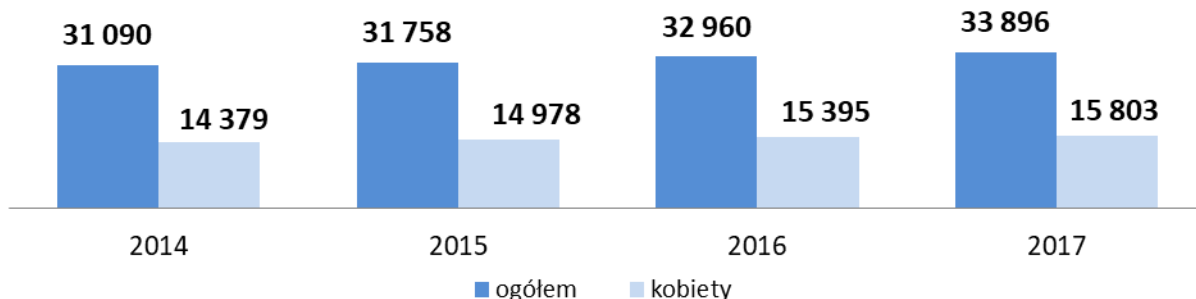
Dominujące w 2018 roku pod względem liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych sekcje PKD to:

- sekcja G – handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych włączając motocykle 2 282 (23,1%),
- sekcja M – działalność profesjonalna, naukowa i techniczna 1 202 (12,2%),
- sekcja F – budownictwo 1 084 (11%).

Od kilku lat utrzymuje się również dodatni bilans pomiędzy podmiotami nowo zarejestrowanymi a wyrejestrowanymi w 2018 roku wpisano 907 nowych podmiotów gospodarczych, jednocześnie wyrejestrowano 832 podmioty. Spośród nowych podmiotów wpisanych do rejestru w 2010 r. w Nowym Sączu, po okresie siedmiu lat, działalność prowadziło 45,3% podmiotów. Dla porównania wskaźnik przeżywalności przedsiębiorstw w Krakowie wyniósł 54,7%, w Tarnowie 48,5%, a w całym województwie małopolskim 48,9%. Wskaźnik przedsiębiorczości za 2018 r., analizowany jako liczba podmiotów zarejestrowanych w rejestrze REGON na 10 tys. ludności wzrósł na przestrzeni lat 2016-2018 z 1 161 do 1 177 i był wyższy niż w województwie małopolskim (1 151), co świadczy o rozwoju przedsiębiorczości.

Pracujący w Nowym Sączu

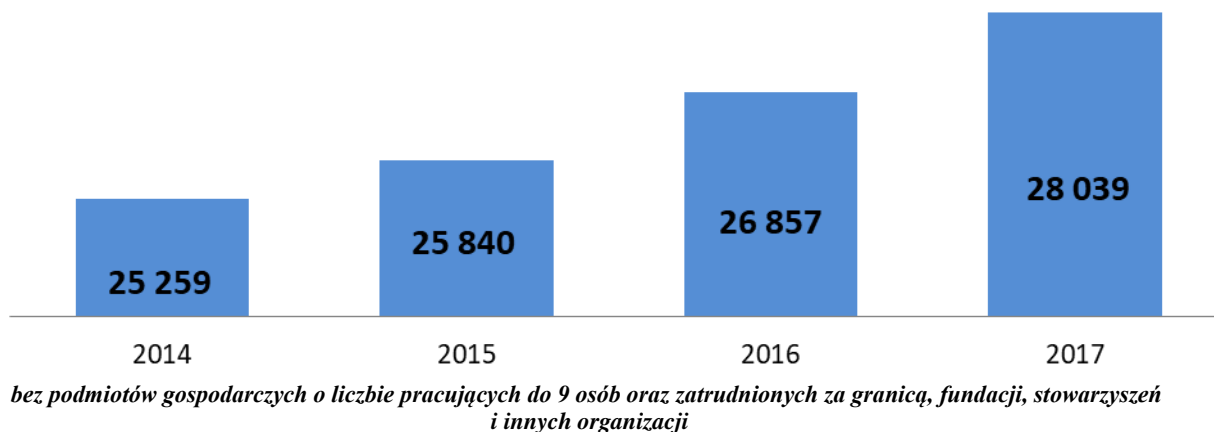
Na koniec 2017 roku w mieście pracowało 33 896 osób i jest to o 936 osób więcej niż w analogicznym okresie 2016 roku. W przedstawionej grupie dominują mężczyźni, którzy stanowią 53,38 % ogółu pracujących.

według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób oraz gospodarstw indywidualnych w rolnictwie

Przeciętne miesięczne zatrudnienie w Nowym Sączu wynosiło 28 039 osób i było

wyższe w stosunku do 2016 roku o 4,4 %.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób oraz zatrudnionych za granicą, fundacji, stowarzyszeń i innych organizacji) w 2017 r. w Nowym Sączu wynosiło 3 578,27 zł., tj. o 4,7% więcej w skali roku, różnica względem wynagrodzenia brutto w województwie małopolskim wynosiła 768,83 zł. (4 347,10 zł.), gdzie zanotowano zwiększenie tej dysproporcji gdy rok wcześniej różnica wyniosła 661,77 zł.

Przez rejestrowanie nowych podmiotów zauważalna jest tendencja wzrostowa w postaci osób zatrudnionych i pracujących. Należy również zauważyć dysproporcję w stosunku do średniego wynagrodzenia w stosunku do średniej w woj. małopolskim i okresu przeżywalności przedsiębiorstw, które w swoich skutkach może zwiększyć odsetek osób pozostających bez zatrudnienia.

2.4 ZASOBY I WARUNKI MIESZKANIOWE

Gospodarowanie nieruchomościami mieszkalnymi realizowane jest z wykorzystaniem mieszkaniowego zasobu miasta, a także lokali w budynkach pozostających w samoistnym posiadaniu i wynajmowanych od Sądeckiego Towarzystwa Budownictwa Społecznego Sp. z o.o.

W skład zasobu mieszkaniowego miasta Nowy Sącz wchodzi lokale stanowiące własność gminy, komunalnych osób prawnych lub spółek prawa handlowego utworzonych z udziałem gminy Nowy Sącz, z wyjątkiem należących do Towarzystwa Budownictwa Społecznego, a także lokale pozostające w posiadaniu samoistnym tych podmiotów (art. 2 ust. 1 pkt 10 ustawy o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu Cywilnego).

Na dzień 31.12.2018r. mieszkaniowy zasób miasta Nowego Sącza tworzyły: 924 lokale mieszkalne o łącznej powierzchni użytkowej 40.527,87 m², w tym:

- a) 286 lokali mieszkalnych o łącznej powierzchni użytkowej 12 782,07 m² w budynkach stanowiących własność miasta,
- b) 545 lokali mieszkalnych o łącznej powierzchni użytkowej 23 169,07m² w budynkach objętych wspólnotami mieszkaniowymi, w których miasto posiada związany z własnością tych lokali udział w nieruchomości wspólnej,
- c) 9 własnościowych lokali mieszkalnych w zasobach Grodzkiej Spółdzielni Mieszkaniowej o łącznej pow. użytkowej 409,11 m²,
- d) 1 lokal mieszkalny, co do którego przysługuje miastu spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu w Spółdzielni Mieszkaniowej Beskid o łącznej powierzchni użytkowej 34,59m²,

e) 83 lokale mieszkalne o łącznej powierzchni użytkowej 4.133,03 m² w budynkach pozostających we współwłasności i samoistnym posiadaniu miasta.

Dla realizacji gospodarki mieszkaniowej dysponowano także 33 lokalami mieszkalnymi o łącznej powierzchni użytkowej 1 885,74 m² wynajmowanymi od sp. z o.o. Sądeckie Towarzystwo Budownictwa Społecznego w Nowym Sączu.

Lokale te przeznaczone są na realizację zadania własnego gminy polegającego na zaspokajaniu potrzeb mieszkaniowych wspólnoty samorządowej poprzez zapewnianie lokali socjalnych, zamiennych, pomieszczeń tymczasowych, a także zaspokajanie potrzeb mieszkaniowych gospodarstw domowych o niskich dochodach (ustawa z dnia 21 lipca 2001r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (tj. Dz. U. z 2019r., poz. 1182).

W tabeli poniżej przedstawiono syntetyczne zestawienie, za lata 2013-2018 dotyczące ilości lokali należących do mieszkaniowego zasobu gminy, ilości gospodarstw domowych oczekujących na najem takiego lokalu z podziałem na tytuły uprawnień, ilości odzyskanych do dyspozycji lokali mieszkalnych, zrealizowanych wniosków, a także informację o średnim czasie oczekiwania na najem lokalu z mieszkaniowego zasobu miasta.

Zestawienie ilości lokali należących do mieszkaniowego zasobu gminy Nowego Sącza za lata 2013-2018

Wyszczególnienie	Lata					
	2013	2014	2015	2016	2017	2018
ilość lokali mieszkalnych ogółem	987	980	976	973	947	924
w tym wydzielonych jako lokale socjalne lub pomieszczenia tymczasowe	188	193	220	227	232	231
ilość gospodarstw domowych oczekujących na najem lokalu z mieszkaniowego zasobu miasta Nowego Sącza wg stanu na dzień 31.12. ogółem, w tym:	167	147	112	54	44	47
na najem lokalu docelowego	45	38	35	8	14	18
na najem lokalu socjalnego	66	61	47	31	25	26
na realizację orzeczenia sądowego przyznającego uprawnienie do najmu lokalu socjalnego lub wnioski komornika o wskazanie pom. tymczasowego	56	48	30	15	5	3
ilość lokali odzyskanych /nabytych przeznaczonych do najmu w danym roku kalendarzowym ogółem, w tym:	23	33	18	34	28	29
przeznaczonych do najmu na czas nieoznaczony - docelowych	13	18	9	14	7	15
przeznaczonych do najmu na czas oznaczony -socjalnych oraz pom. tymcz.	10	15	9	20	21	14
ilość zrealizowanych wniosków o najem lokalu mieszkalnego ogółem, w tym	35	36	28	22	21	13
o najem lokalu docelowego	9	9	4	5	5	3
o najem lokalu socjalnego	5	0	1	1	6	5

prawomocnych orzeczeń sądowych z przyznanym prawem do najmu lokalu socjalnego	21	27	23	16	10	5
średni czas oczekiwania na najem lokalu z mieszkaniowego zasobu miasta ogółem	6					
średni czas oczekiwania na najem lokalu docelowego(w latach)	4,5					
średni czas oczekiwania na najem lokalu socjalnego(w latach)	8					
średni czas oczekiwania na realizację orzeczenia sądowego przyznającego uprawnienie do lokalu socjalnego - wierzyciel zewnętrzny (w latach)	5,5					
najdłuższy okres oczekiwania na najem lokalu mieszkalnego	13					
najkrótszy okres oczekiwania na najem lokalu mieszkalnego	1					

Źródło: opracowanie własne Wydziału Geodezji i Nieruchomości – Referat Lokalowy

Ocena struktury wiekowej budynków potwierdza, że konieczne jest odnowienie zasobu mieszkaniowego Gminy Nowy Sącz i wskazuje na konieczność zabezpieczenia środków finansowych na realizację tego celu, a także na wydatki związane z utrzymaniem istniejącego zasobu mieszkaniowego w zadowalającym stanie technicznym. Z wiekiem budynków wiąże się też standard wyposażenia technicznego lokali mieszkalnych. Dodać należy, iż w ramach działań spółki STBS, także Miasto częściowo zaspokaja potrzeby mieszkaniowe mieszkańców o niskich dochodach poprzez partycypację w budowie przez tę spółkę mieszkań na wynajem.

W prognozowanym okresie do najpilniejszych działań w zakresie rozwiązywania problemów mieszkaniowych należy podejmowanie remontów kapitalnych zasobu i realizowanie inwestycji mieszkaniowych w zakresie pozyskiwania lokali mieszkalnych na poziomie zapewniającym realizację wniosków o najem. Działania mające na celu poprawę warunków mieszkaniowych powinny zmierzać nie tylko w kierunku pozyskiwania lokali mieszkalnych w formie ich nabywania i budowy, ale także w wyniku najmu oraz adaptacji istniejącego zasobu na cele mieszkalne. Kontynuowane będą również działania mające na celu maksymalizację efektywności wykorzystywania istniejącego zasobu mieszkaniowego poprzez zwiększenie skuteczności odzyskiwania lokali mieszkalnych.

Celem podejmowanych działań jest zapewnienie, na poziomie umożliwiającym realizację zadań ustawowych,

- odpowiedniej podaży lokali komunalnych docelowych
- odpowiedniej podaży lokali komunalnych socjalnych
- odpowiedniej podaży lokali komunalnych zamiennych
- odpowiedniej podaży pomieszczeń tymczasowych, a także:
 - realizacja na bieżąco wyroków sądowych z prawem do lokalu socjalnego lub pomieszczenia tymczasowego
 - racjonalizacja polityki czynszowej
 - racjonalizacja prywatyzacji zasobu mieszkaniowego miasta.

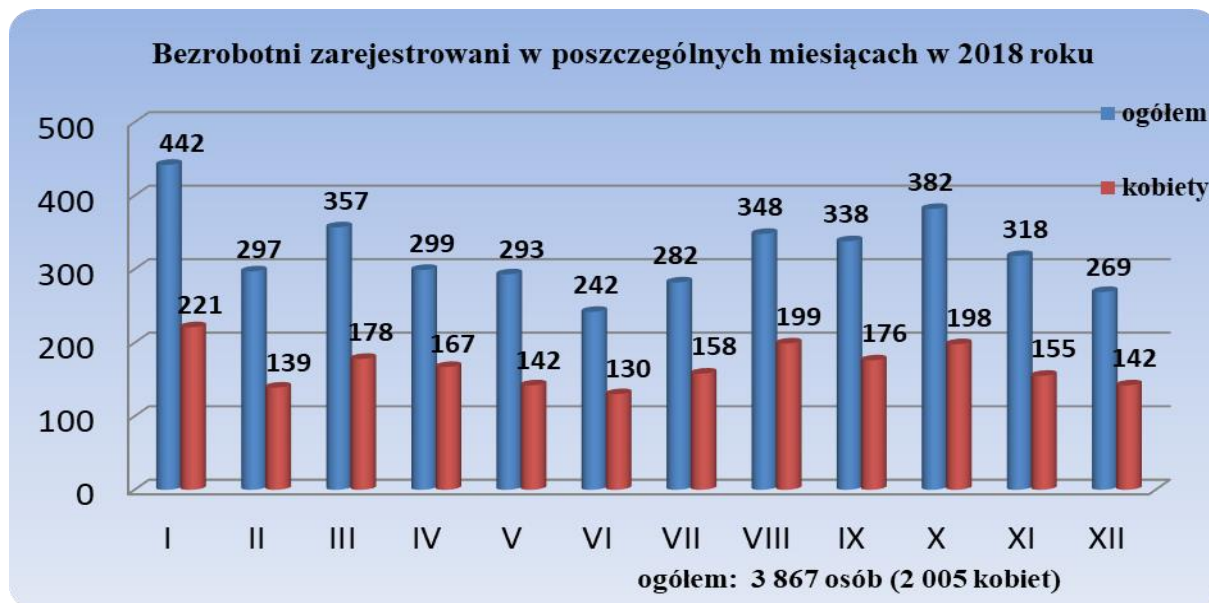
2.5 RYNEK PRACY

Wielkość i struktura bezrobocia w Nowym Sączu w roku 2018

W Nowym Sączu stopa bezrobocia na dzień 31.12.2018 r. wynosiła 3,2%, była więc niższa o 2,6 pkt. proc. od średniej w kraju (5,8%) i w skali roku obniżyła się o 0,9 pkt proc. Liczba bezrobotnych w Mieście Nowym Sączu według stanu na dzień 31.12.2018 r. wyniosła

1 502 osoby, w tym 898 kobiet (59,8%) i w porównaniu z grudniem 2017 roku spadła o 417 osób.

W 2018 roku w Sąddeckim Urzędzie Pracy zarejestrowano 3 867 osób bezrobotnych, a wyrejestrowano 4 284 osoby, co w konsekwencji spowodowało wspomniany wyżej spadek liczby bezrobotnych zarejestrowanych w Sąddeckim Urzędzie Pracy.

Źródło: opracowanie własne - Sąddecki Urząd Pracy

W strukturze osób bezrobotnych przeważały kobiety, udział ich stanowił blisko 60% osób zarejestrowanych w Sąddeckim Urzędzie Pracy. Wg stanu na dzień 31.12.2018 r. liczba bezrobotnych kobiet wynosiła 898, a ich udział w ogólnej liczbie bezrobotnych wzrósł w ciągu roku o 2,9 pkt proc.

Analizując strukturę wiekową osób zarejestrowanych w Sąddeckim Urzędzie Pracy, można zauważyć, że najliczniej reprezentowaną grupą były osoby w wieku 25-34 lata oraz 35-44 lata. Grupy te stanowiły odpowiednio 32% i 23% ogólnej liczby bezrobotnych. Najmłodsza grupa bezrobotnych (18-24 lata) stanowiła 12%, a osoby powyżej 55. roku życia 16% (wzrost o 2,0 pkt proc.) ogółu bezrobotnych. W strukturze osób bezrobotnych na przestrzeni ostatnich lat daje się zauważyć wzrost udziału osób po 55. roku życia.

Wśród osób zarejestrowanych w Sąddeckim Urzędzie Pracy przeważały osoby z wykształceniem wyższym (24%) oraz z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym (24%) oraz zasadniczym zawodowym (21%). Osoby z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej stanowiły 19% ogółu bezrobotnych, a najniższy odsetek stanowiły osoby z wykształceniem średnim ogólnokształcącym (12,0%). W 2018 roku w ogólnej liczbie bezrobotnych nastąpił 1,0 pkt. proc wzrost udziału osób z wykształceniem wyższym i średnim ogólnokształcącym.

Najliczniej reprezentowaną grupą zawodową wśród zarejestrowanych w Sąddeckim Urzędzie Pracy na koniec 2018 roku byli: sprzedawcy – 106 osób, kucharze – 53 osoby, technicy ekonomiści – 47 osób, krawcy – 29 osób i mechanicy pojazdów samochodowych – 29 osób, fryzjerzy – 28 osób. Osoby nie posiadające zawodu stanowiły 11,5% (173 osoby) ogółu zarejestrowanych bezrobotnych.

W strukturze osób zarejestrowanych w 2018 roku nadal utrzymuje się wysoki (86,3%) udział osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy (w rozumieniu art. 49 ustawy o promocji zatrudnienia). Charakterystycznym jest również to, że znaczna część osób należy do kilku kategorii równocześnie, np. oprócz tego, że jest osobą powyżej 50. roku życia to jednocześnie jest osobą długotrwale bezrobotną, niepełnosprawną czy korzystającą ze świadczeń pomocy społecznej.

Kształtowanie się liczby poszczególnych grup bezrobotnych będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy przedstawia poniższa tabela.

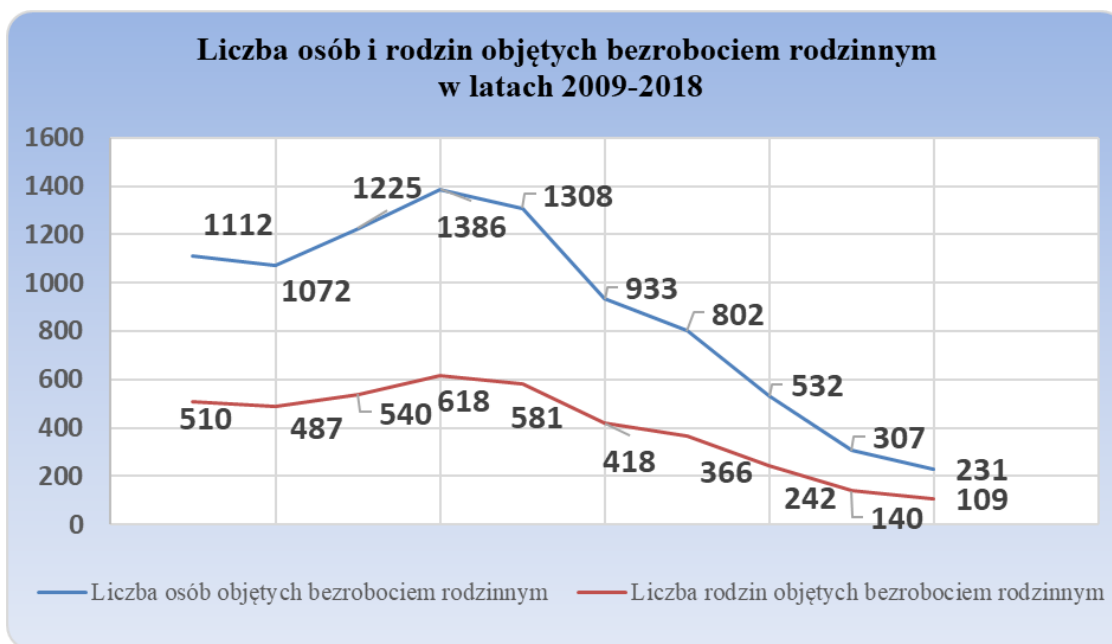
Kształtowanie się liczby poszczególnych grup bezrobotnych będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy – stan na 31.12.2018 roku

Stan na dzień:	Długotrwale bezrobotni	Do 30 roku życia	Powyżej 50 roku życia	Posiadające co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia	Posiadające co najmniej jedno dziecko niepełnosprawne do 18 roku życia	Niepełnosprawni	Ogółem
31.12.2018	575	429	392	409	5	126	1502
	38,3%	28,6%	26,1%	27,2%	0,3%	8,4%	

Źródło: opracowanie własne - Sądecki Urząd Pracy

Grupą osób, która znajduje się w szczególnie niekorzystnej sytuacji na lokalnym rynku pracy jest grupa osób z rodzin, w których więcej niż jedna osoba jest bezrobotna (tzw. bezrobocie rodzinne). Grupa ta, mimo, iż nie została wyszczególniona w ustawie o promocji zatrudnienia jest od wielu lat na bieżąco monitorowana przez Sądecki Urząd Pracy.

Bezrobociem rodzinnym wg stanu na 31.12.2018 r. objętych było 231 osób ze 109 rodzin, czyli 15,4% ogółu bezrobotnych zarejestrowanych w Sądeckim Urzędzie Pracy. W stosunku do stanu z końca 2017 r. nastąpił spadek o 76 osób (31 rodzin). Udział osób należących do grupy bezrobocia rodzinnego w ogólnej liczbie osób bezrobotnych spadł w 2018 roku o 0,6 pkt proc.

Źródło: opracowanie własne - Sądecki Urząd Pracy

Z ewidencji osób bezrobotnych w 2018 roku wyłączono ogółem 4 284 osoby, tj. o 1 078 osób mniej niż w roku poprzednim. Najwięcej osób zostało wyrejestrowanych w kwietniu (438 osób), a najmniej w grudniu (257 osób). Najczęstszą przyczyną utraty statusu bezrobotnego było podjęcie pracy (w tym głównie niesubsydiowanej) - 47,6%, niepotwierdzenie gotowości do pracy (21,6%) oraz dobrowolna rezygnacja ze statusu bezrobotnego (465 osób, tj. 10,9% z ogółu wszystkich wyłączeń z ewidencji bezrobotnych w 2018 roku).

2.6 EDUKACJA

System nowosądeckiej oświaty publicznej obejmuje 39 jednostek organizacyjnych, w których funkcjonują różne typy oraz rodzaje szkół i placówek oświatowych.

Ogółem na terenie miasta w 2018/2019 r. funkcjonowało 35 przedszkoli, w tym 27 przedszkoli niepublicznych, do których uczęszczało 2400 dzieci w 110 oddziałach. Do 8 przedszkoli publicznych, w tym 1 specjalnego uczęszczało 656 dzieci w 29 oddziałach. Do jednego punktu przedszkolnego – 1 oddziału uczęszczało 4 dzieci. Natomiast do oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych uczęszczało 775 dzieci 35 oddziałach. Do 324 oddziałów w szkołach podstawowych uczęszczało 6956 uczniów. Potrzeby w tym zakresie były w pełni zaspokojone. Zatrudnieni w przedszkolach nauczyciele posiadają wysokie kwalifikacje, niektórzy z nich mają kilka specjalności. Chcąc być konkurencyjnym przy tak dużej liczbie przedszkoli, przedszkola nadal wzbogacają swoją ofertę edukacyjną poprzez organizację różnego rodzaju dodatkowych zajęć, wychodząc naprzeciw oczekiwaniom rodziców, takich jak: zajęcia rytmiczno-muzyczne, gimnastyka korekcyjna, korekcja wad wymowy, nauka języków obcych, kółka: plastyczne, redakcyjne, teatralne, taneczno-ruchowe, religia, hipoterapia, zespół taneczno-regionalny, kółko orgiami, nauka pływania i zabawy w wodzie. W finansowaniu dodatkowych zajęć partycypowali rodzice dzieci biorących udział w tych zajęciach. Ponadto szkoły podstawowe jak i przedszkola zarówno publiczne i niepubliczne biorą aktywny udział w różnych ogólnopolskich programach i uzyskują certyfikaty. Biorą również udział w różnego rodzaju konkursach, przeglądach piosenki i innych wydarzeniach odbywających się w środowisku, zajmując czołowe miejsca i uzyskując nagrody oraz wyróżnienia np. w spartakiadzie sportowej przedszkoli sądeckich, w wielu regionalnych konkursach, w corocznej akcji ekologicznej „Zbierasz zużyte baterie – chronisz środowisko”, dzieci zbierają plastikowe nakrętki, makulaturę, uczestniczą w akcji „Cała Polska czyta dzieciom”. Należą do klubu „Czytającego Przedszkola”. Uczestniczą w akcji charytatywnej „Góra grosza”. Przedszkola realizują również programy autorskie, np. „Książka przyjacielem przez całe życie”, czy „Budowanie dziecięcych systemów wartości”.

Działalność wszystkich przedszkoli oceniana jest nadal wysoko. Cała sieć przedszkoli i szkół była dostosowana do potrzeb dzieci, uczniów oraz ich rodziców i w pełni zaspokoila potrzeby w tym zakresie w mieście.

W Nowym Sączu funkcjonowało 15 szkół podstawowych, w tym 1 specjalna. W publicznych szkołach podstawowych uczyło się 8348 uczniów w 237 oddziałach. Ważną ofertę stanowią oddziały integracyjne, które funkcjonują w SP nr 8, 16, 20 i 21. W 24 oddziałach integracyjnych obowiązek szkolny realizuje 88 uczniów z orzeczeniami do kształcenia specjalnego.

W szkołach ponadgimnazjalnych uczyło się 8171 uczniów w 304 oddziałach. W skład zespołów szkół ponadgimnazjalnych wchodzi 12 szkół ponadgimnazjalne, 7 LO, 3718 uczniów w 127, w branżowych szkołach I stopnia uczyło się 414 uczniów, w technikach w 141 oddziałach uczyło się 3915 uczniów, w zasadniczych szkołach zawodowych uczyło się 286 uczniów. Niż demograficzny, który miał miejsce przez wiele lat w szkołach podstawowych, a od kilku ostatnich lat w gimnazjach, przekłada się na szkoły ponadgimnazjalne.

Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna, a organizacja pomocy psychologiczno-pedagogicznej w jednostkach oświatowych

Szczególną rolę w procesie wspierania dzieci, młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi i ich rodziny odgrywają poradnie psychologiczno-pedagogiczne, w tym specjalistyczne. Odgrywają one bardzo ważną rolę w procesie prewencji i wczesnego wspomagania rozwoju dziecka. To, czy rodzic będzie dobrze przygotowany wraz z dzieckiem

do wejścia w środowisko szkolne, zależy od odpowiednio wcześniej rozpoznanych potrzeb rozwojowych jego dziecka, od udzielenia pomocy całej rodzinie, wykształcenia wszystkich właściwych postaw do problemu np. niepełnosprawności, dysfunkcji rozwojowych, ale również umiejętności rozpoznania potencjału i uzdolnień.

Poradnie są ważnym sojusznikiem szkół w budowaniu koalicji na rzecz uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi z uwagi na doświadczenia we współpracy z organizacjami i instytucjami świadczącymi pomoc uczniom z niepełnosprawnością, zagrożonym niedostosowaniem i niedostosowanym społecznie, uczniom ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się.

Wychodząc naprzeciw potrzebom dzieci i młodzieży mających problem z funkcjonowaniem w przedszkolu, szkole, placówce, a także ich rodziców oraz szeroko pojmowanego środowiska oświatowego, mając zarazem na uwadze jakość edukacji dzieci i uczniów z różnymi potrzebami edukacyjnymi, Ministerstwo Edukacji Narodowej wprowadziło szereg zmian w prawie, których głównym celem jest włączenie tych uczniów do grupy rówieśniczej i zapewnienie im wszechstronnego wsparcia. Zaproponowane rozwiązania prawne zachowują dotychczasowe ustalenia dotyczące organizowania i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej, organizowania kształcenia specjalnego i indywidualnego obowiązkowego rocznego wychowania przedszkolnego oraz indywidualnego nauczania. Jednak, aby udzielane wsparcie było skuteczniejsze, przepisy w istotny sposób zostały doprecyzowane. Zasadniczą zmianą, w porównaniu z dotychczasowym funkcjonującym stanem prawnym, jest umożliwienie zróżnicowanego – oraz elastycznego i dostosowanego do różnych potrzeb dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi – podejścia do organizacji kształcenia i pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

Potrzeby edukacyjno-rewalidacyjne dzieci niepełnosprawnych

Miasto Nowy Sącz nadal otacza dużą troską dzieci i uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych. Dzieci niepełnosprawne mogły korzystać z 2 oddziałów w Miejskim Przedszkolu Integracyjnym, z 2 oddziałów w Miejskim Przedszkolu nr 11 – Specjalnym oraz z 1 oddziału integracyjnego w Miejskim Przedszkolu nr 14 i nr 20. Razem do publicznych przedszkoli uczęszczało 15 dzieci niepełnosprawnych. Ponadto 5 dzieci o specjalnych potrzebach edukacyjnych mogło uczęszczać do 1 oddziału „0” integracyjnego w Szkole Podstawowej nr 20 oraz 3 w Szkole Podstawowej nr 8.

Możliwości prawne zezwalają na przyjęcie po pięćdziesięciu dzieci niepełnosprawnych do klas „0” w szkołach. We wszystkich oddziałach integracyjnych w przedszkolach czy szkołach był dodatkowo zatrudniony nauczyciel wspomagający. W wymienionych przedszkolach i szkołach dzieci niepełnosprawne mogły nadal w pełni integrować się z dziećmi pełnosprawnymi oraz korzystać z wysoko wykwalifikowanej kadry nauczycielskiej i dobrego wyposażenia placówek. Uczniowie niepełnosprawni mieli na bieżąco zapewniony dostęp do nauki na każdym etapie edukacyjnym, czyli od szkoły podstawowej do szkoły ponadgimnazjalnej. Swoje zadania edukacyjne realizowały w różnych formach: oddziałach specjalnych (SP nr 2 i SP nr 6). W niektórych przypadkach uczeń nauczany indywidualnie w domu, na podstawie orzeczenia poradni psychologiczno-pedagogicznej, miał jeszcze możliwość realizacji wybranych zadań edukacyjnych (przedmiotów) w szkole by mógł integrować się z klasą, a tym samym ze społecznością szkolną. Wszystkie potrzeby w tym zakresie były realizowane na bieżąco.

Zadania związane z edukacją dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie oraz ich rehabilitacją realizował przede wszystkim Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Nowym Sączu, który jest w pełni wyposażony w odpowiedni sprzęt i pomoce dydaktyczne oraz wysoko wykwalifikowaną kadrę specjalistyczną. Naukę w tym Ośrodku pobierało w SP nr 5 – łącznie 135 uczniów, w porównaniu do poprzedniego roku nastąpił wzrost o 18 uczniów. Ośrodek ten realizował również zadanie wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka w wieku od kilku miesięcy do 6 roku życia. Zajęciami tymi objęto 211 dzieci. Zajęcia

odbywały się w różnych formach na terenie Ośrodka: zespołowo i indywidualnie natomiast w przypadkach trudnych – indywidualnie w domu dziecka. Ośrodek realizował również (podobnie jak w poprzednich latach) zajęcia na wyjazdowym turnusie edukacyjno – rehabilitacyjnym. Ogółem z tej formy edukacyjno – rehabilitacyjnej w SOSW skorzystało 12 uczniów: Opiekę nad nimi pełnili rodzice. Ponadto uczniowie szkół wchodzących w skład SOSW mogli skorzystać z całodobowej opieki w tym Ośrodku. Ogółem w 2018 r. z opieki tej skorzystało 78 uczniów. Na terenie miasta funkcjonuje również niepubliczny Specjalny Ośrodek Wychowawczo – Opiekuńczy Zgromadzenia Sióstr Felicjanek, w którym opiekę znalazło 18 niepełnosprawnych chłopców, wszyscy upośledzeni w stopniu umiarkowanym lub znacznym, pochodzących przeważnie z ościennych gmin, pobierających naukę w szkołach specjalnych na terenie miasta. Również każde dziecko czy uczeń o specjalnych potrzebach edukacyjnych, wywodzący się z mniejszości narodowej bądź z rodzin emigrantów miało możliwości w pełni korzystać z nauki na dowolnym etapie edukacyjnym.

2.7 KULTURA, SPORT, REKREACJA I TURYSTYKA

Kultura

Zaplecze aktywności kulturalnej stanowią liczne instytucje i placówki upowszechniania kultury w mieście, m.in.: dwie marszałkowskie instytucje kultury - Małopolskie Centrum Kultury SOKÓŁ i Muzeum Okręgowe w Nowym Sączu.

Dzięki znakomitej bazie oraz aktywnej działalności tych placówek, miasto urasta do rangi jednego z najważniejszych ośrodków kulturalnych w Województwie Małopolskim, a najważniejszego w subregionie sądeckim. Obok wymienionych instytucji kultury funkcjonują również: Nowosądecka Mała Galeria, Sądecka Biblioteka Publiczna im. J. Szujskiego z 7 filiami osiedlowymi, aspirująca do roli wielofunkcyjnego centrum kultury, Pałac Młodzieży, kinowe multipleksy, oddziały muzealne, galerie, salony sztuki i inne placówki kulturalne.

Na terenie miasta działają liczne stowarzyszenia kulturalne, popularyzujące i upowszechniające określone dziedziny sztuki, promujące wartości kulturalne miasta i regionu oraz skupiające przedstawicieli lokalnych środowisk twórczych. Środowisko kulturowe miasta to również dobra materialne: zabytki architektury, układy urbanistyczne itp., które sukcesywnie są odnawiane i odpowiednio eksponowane.

Świetlice osiedlowe

Obszary objęte rewitalizacją w 2019 roku w Mieście Nowy Sącz oraz wsparciem projektu tj. osiedle Centrum, Stare Miasto, Kilińskiego i Przydworcowe charakteryzują się skumulowaniem negatywnych zjawisk społecznych (problemów) do których zaliczymy:

- dużą liczbą osób starszych zagrożonych wykluczeniem społecznym z powodu bezrobocia, ubóstwa oraz bezradności
- wysoki wskaźnik przestępczości,
- brak dostępności do nieodpłatnej infrastruktury społecznej tj. świetlice osiedlowe oraz oferty zajęć edukacyjno- kulturalnych dla dzieci i młodzieży w miejscu zamieszkania (dane osiedle),
- brak oferty aktywizacji społecznej osób starszych na poszczególnych osiedlach co wynika z braku infrastruktury dostosowanej do ich potrzeb,
- duża liczba niezagospodarowanych obiektów będących własnością Miasta Nowy Sącz niedostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Osiedla jako miejsca zamieszkania, pozostają istotnym ośrodkiem życia i spędzania wolnego czasu zwłaszcza dla grup o ograniczonej mobilności tj. dzieci/młodzieży i osób starszych. Są też ważnym elementem kształtowania integracji społecznej, a działalność społeczno-kulturalna jest jedną z cech tego procesu. Potrzeby społeczności lokalnej danego

osiedla uzasadniają konieczność tego typu przedsięwzięcia bezpośrednio w miejscu zamieszkania.

Działalność społeczno – kulturalna na obszarze rewitalizacji obecnie zawężona jest do placówek oświatowych tj. szkoły oraz kilku instytucji kultury, które odpowiadają za organizację dużych wydarzeń na obszarze miasta, a także organizują w swoich siedzibach zajęcia dla dzieci, jednakże uczestnicy muszą tam dojechać, zdecydowano więc o przeprowadzeniu w 2019 roku prac modernizacyjnych i adaptacyjnych w 4 budynkach na osiedlach: Stare Miasto; Centrum; Kilińskiego; Przydworcowe. Budynki te położone są w najbardziej zaludnionych częściach miasta, ujęte w Programie Rewitalizacji Miasta Nowy Sącz objęte wsparciem w ramach obszaru problemowego oznaczonego jako: Stare Miasto; Centrum; Kilińskiego; Przydworcowe.

Na obszarach tych duża gęstość zaludnienia sprzyja powstawaniu patologii społecznych i procesów niekorzystnych z punktu widzenia rozwoju miasta. Projekt przyczyni się do polepszenia warunków życia ludności pod względem dostępu do usług edukacyjnych, kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych oraz zbliży je do standardów życia występujących w krajach Unii Europejskiej.

W ramach projektu zaplanowano modernizację i adaptację budynków metodą „zaprojektuj i wybuduj”. Zakres zadań będzie obejmował prace przygotowawcze takie jak inwentaryzacja budynku, wydanie opinii i uzgodnień, wykonanie koncepcji i projektu, roboty rozbiórkowe i przygotowanie terenu; prace modernizacyjne: wymiana okien, drzwi, wykonanie instalacji elektrycznych, gazowych, wodno-kanalizacyjnych, wentylacji, centralnego ogrzewania, wykonanie sieci komputerowej dla 5 stanowisk w każdej świetlicy, wykonanie monitoringu obiektów, niezbędnych pomiarów. W ramach projektu każdy budynek będzie odpowiednio zaadaptowany na potrzeby osób niepełnosprawnych – dostosowane zostaną łazienki, a także wejścia do budynków, część układu pomieszczeń w budynkach może zostać zmieniona. Wnioskodawca zamierza wykonać prace wykończeniowe każdego z 4 budynków takie jak tynkowanie, kładzenie posadzek, wykonanie sufitów, malowanie itd. Zewnętrzne otoczenie budynku będzie spełniało wymagania estetyczne terenu na którym się znajduje, dlatego przewiduje się także prace przy elewacji.

W ramach projektu przewidziano także wykonanie w budynkach aneksów kuchennych i bibliotek. Zamierza się również wyposażyć świetlice w niezbędną infrastrukturę umożliwiającą przeprowadzanie zajęć, organizację spotkań, kółek i spędzania czasu wolnego- meble, sprzęt IT, książki, pomoce plastyczne, zestawy gier, tablice i innego wyposażenie, które posiadają tego typu obiekty.

Scenariusz z projektem przewiduje:

1. Stworzenie świetlic osiedlowych dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych pozwoli na zapewnienie miejsca do organizacji wsparcia zarówno dla osób starszych, jak i dla dzieci i młodzieży w zakresie: organizacji zajęć edukacyjnych; zajęć kulturalnych, rekreacyjnych, integracyjnych oraz prozdrowotnych.
2. Oferta świetlic będzie różnorodna i zostanie dopasowana do danych odbiorców –os. młode i os. starsze. Świetlice czynne będą do późnego wieczora, co znacząco wpłynie możliwość zagospodarowania czasu wolnego młodym osobom a co za tym idzie spadek przestępczości wśród tej grupy mieszkańców.
3. Przeprowadzenie prac adaptacyjnych w obiektach publicznych przyczyni się do poprawy estetyki tych obiektów, a także pozwoli na zapewnienie dostępu dla osób niepełnosprawnych.
4. Stworzone w ramach projektu świetlice pozwolą także na realizację projektu w zakresie integracji międzypokoleniowej osób młodych z os. starszymi poprzez wdrożenie zajęć międzypokoleniowych.

Projekt zakłada wzmocnienie potencjału osobistego oraz integracji mieszkańców miasta dzięki utworzeniu 4 świetlic osiedlowych na obszarze rewitalizacji, z których

korzystać będą dzieci, młodzież, dorośli i seniorzy. Organizowane tam będą zajęcia, zapewniona będzie możliwość spędzania czasu wolnego i integracji mieszkańców Nowego Sącza.

Projekt adresowany jest do wszystkich mieszkańców obszaru rewitalizowanego Miasta Nowego Sącza, w tym w szczególności do: dzieci, młodzieży oraz osób starszych zamieszkujących teren osiedli na których zlokalizowane będą świetlice tj. Stare Miasto, Centrum, Kilińskiego oraz Przydworcowe (osiedla objęte rewitalizacją).

Infrastruktura sportowa

Stan istniejącej infrastruktury sportowej jest wynikiem działań miasta w okresie ostatnich dziesięcioleci. Stąd też istniejąca baza aczkolwiek zadowalająca pod względem przydatności na dzień dzisiejszy to jednak w perspektywie dłuższego rozwoju jest niezadowalająca i stanowić będzie w przyszłości hamulec dla tendencji rozwojowych. Jej stan techniczny odpowiada obowiązującym w latach osiemdziesiątych dwudziestego stulecia standardom. Nie wnikając w szczegóły dotyczące standardu i funkcjonalności istniejących obiektów, stwierdzić należy następujące fakty:

- Obiekty istniejące budowane były w latach 1950 – 2002.
- Obiekty budowane w latach 1950 – 1990 projektowane były i powstawały według odmiennych od aktualnie obowiązujących norm.
- Istniejące do dnia dzisiejszego obiekty lokalizowane były w tradycyjnych miejscach związanych z uprawianiem danych dyscyplin sportu.
- Nowe działy aktywności społecznej mogą być datowane od początku lat dziewięćdziesiątych jako forma realizacji programów rozwoju dyscyplin sportowych wspieranych przez miasto Nowy Sącz w perspektywie budowy i oddania do użytku hali widowiskowo-sportowej.
- Należy odnotować dynamiczne zwiększenie ilości ścieżek rowerowych i rekreacyjnych budowanych przez Miasto jak również powstające ze środków Unii Europejskiej – szczególnie Velo Dunajec. Wart podkreślenia jest fakt, iż powstałe ścieżki łączą się z każdym rokiem w trasy łączące kolejne miejscowości w Małopolsce.
- Widać też dynamiczny rozwój urządzeń terenowych otwartych służących upowszechnianiu rekreacji. Są to siłownie na wolnym powietrzu powstające z inicjatywy Miasta, w ramach budżetu obywatelskiego oraz budowanych przez spółdzielnie mieszkaniowe.
- Cały ten system wykorzystuje tereny rekreacyjne nad rzekami przepływającymi przez Nowy Sącz – stanowiąc logiczny ciąg służący mieszkańcom do upowszechniania rekreacji i zachowań prozdrowotnych.
- Istotnym elementem funkcjonowania sportu jest powierzenie funkcji administratora obiektów sportowych i rekreacyjnych Miejskiemu Ośrodkowi Sportu i Rekreacji. Stąd też czuwanie nad stanem technicznym urządzeń technicznych znajduje się w rękach jednego gestora, który posiada wyspecjalizowane służby pracujące nad zachowaniem odpowiedniego standardu i bezpieczeństwa.

Istniejący stan bazy sportowej obrazować będzie poniższa tabela (wraz z bazą szkolną)

Rodzaj obiektu	Ilość
Stadiony z widownią 3-10 tys. Miejsc	1
Boiska do gier dużych (piłka nożna)	19
Boiska do siatkówki	12
Boiska uniwersalne	8 w tym PWSZ
Korty tenisowe	26 (w tym 4 zespoły kortów)
Obiekty kubaturowe	
Hale sportowe (44 x 24)	3

Małe hale sportowe (36 x 18)	4 w tym PWSZ
Sale gimnastyczne (24 x 12)	5
Sale pomocnicze i specjalistyczne	12
Inne obiekty	
Kryte pływalnie	2 w tym PWSZ
Baseny otwarte – sezonowe	Istniejący nieużytkowany
Strzelnice sportowe	1
Tor do modelarstwa samochodowego	1
Pumptrak	1
Park aktywności przestrzennej	1

Źródło: opracowanie własne - Wydział Sportu i Turystyki

Elementem istotnym jest funkcjonowanie Zrzeszenia Osób Niepełnosprawnych „Start”, które zajmuje się sportem osób niepełnosprawnych. Przygotowuje do reprezentowania Polski na Igrzyskach Paraolimpijskich letnich i zimowych. Dostarcza zawodników do kadry narodowej na mistrzostwa świata i europy, czy też umożliwia start w zawodach pucharowych na wszystkich kontynentach.

Osobną wartością są imprezy rekreacyjne organizowane dla osób niepełnosprawnych przez innych organizatorów i co najważniejsze są to już imprezy cykliczne cieszące się uznaną renomą wśród mieszkańców Nowego Sącza.

Miasto posiada szeroką bazę do prowadzenia szkolenia sportowego. Jej logistyczne i efektywne wykorzystanie oraz rozwój stanowiąc będzie o możliwościach adaptacji tutejszego społeczeństwa do życia na standardzie zbliżonym do średniej na obszarze Unii Europejskiej. Stan posiadania w tym zakresie jest następujący dla stowarzyszeń rejestrowanych w oparciu o ustawę o sporcie i sportowych celach działania:

- Stowarzyszenia powstałe w oparciu o ustawę o kulturze fizycznej - 48
- Stowarzyszenia wpisane do rejestru Prezydenta Miasta - 15
- Uczniowskie kluby sportowe - 43

Ilość stowarzyszeń (106) nie jest pełnym katalogiem – gdyż także inne stowarzyszenia, fundacje i jednostki organizacyjne mogą podejmować się realizacji zadań z zakresu szeroko rozumianej kultury fizycznej oraz organizacje ogólnopolskie jak: PTTK, Automobilklub, Aeroklub, itp. Stwierdzić należy, iż szereg stowarzyszeń nie prowadzi aktywnej działalności i nie ubiega się o środki z budżetu miasta. Na podstawie analizy ostatnich 5 lat funkcjonowania kultury fizycznej w Nowym Sączu stwierdzić, że aktywnie współpracuje około 50% stowarzyszeń.

2.8 OCHRONA ZDROWIA

Wzrastająca populacja osób starszych w Nowym Sączu jest odbiciem tendencji krajowej i europejskiej - starzejącego się społeczeństwa. Wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym wpływa na zapotrzebowanie o określone świadczenia zdrowotne i pielęgnacyjne. Prognozy wskazują, że odsetek osób w wieku powyżej 64 lat wzrośnie z 11% obecnie do 17,3% w roku 2030. W grupie osób starszych wzrasta zachorowalność na choroby wieńcowe, nowotworowe, reumatyczne i okulistyczne.

Ważnym wskaźnikiem zdrowia populacji jest odsetek osób niepełnosprawnych. Wskaźnik ten dla Nowego Sącza wynosi 19,24 % i jest znacząco wyższy zarówno od wskaźnika dla województwa małopolskiego, jak i dla Polski (dane GUS). Dotyczy to zwłaszcza narządów ruchu.

Na podstawie przeprowadzonej diagnozy potrzeb zdrowotnych mieszkańców Miasta Nowego Sącza można postawić tezę, że z wyłączeniem opisanych wyżej trendów, stan zdrowia populacji Nowego Sącza oceniany za pomocą wskaźników długości życia oraz umieralności i zapadalności na niektóre choroby zakaźne, jest dobry w stosunku do danych wojewódzkich, a bardzo dobry w stosunku do danych ogólnopolskich.

Diagnozę potrzeb i stanu aktualnego można wyrazić w sposób następujący: wzrastająca populacja osób starszych, migracja osób młodych w wieku produkcyjnym, wzrost zachorowalności szczególnie na choroby układu krążenia, nowotwory złośliwe, utrudniony dostęp do specjalistycznych usług medycznych, niewystarczające postawy dotyczące zdrowego stylu życia wśród Sądeczian, utrzymujący się stosunkowo wysoki odsetek osób z problemem uzależnienia (zwłaszcza wśród studentów), brak Domu Pomocy Społecznej dla osób przewlekle somatycznie chorych, brak oddziału zajmującego się kompleksowym leczeniem osób starszych. Podstawowym problemem dotyczącym opieki zdrowotnej jest utrudniony dostęp do lekarzy specjalistów i do części specjalistycznych świadczeń medycznych oraz niewydolny system finansowania usług medycznych.

Zgodnie z diagnozą potrzeb ustalono potrzebę podjęcia starań w kierunku utworzenia Domu Pomocy Społecznej dla osób przewlekle somatycznie chorych oraz oddziału szpitalnego zajmującego się kompleksowym leczeniem osób starszych. Ustalono, że w związku z procesem starzenia się społeczeństwa w Nowym Sączu, może znacznie zwiększyć się liczba osób chorych, niepełnosprawnych wymagających kompleksowej, całodobowej opieki. Szpital Specjalistyczny w Nowym Sączu im. Jędrzeja Śniadeckiego planuje otwarcie oddziału szpitalnego zajmującego się kompleksowym leczeniem osób starszych w drugim półroczu w roku 2020 z ilością miejsc około 20.

Zestawienie ilościowe dot. miejsc w Nowym Sączu, w których każdy pacjent może otrzymać pomoc medyczną w ramach powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego- stan na 21.08.2019 r.

I.	Poradnie/gabinety podstawowej opieki zdrowotnej (POZ)	18
II.	Przychodnie specjalistyczne:	203
1	Alergologiczne	6
2	Andrologiczna	6
3	Audiologia i Foniatria	1
4	Badania preluksacyjne	4
5	Chirurgia ogólna	8
6	Chirurgia dziecięca	1
7	Chirurgia naczyniowa	1
8	Chirurgia onkologiczna	1
9	Choroby płuc	5 w tym dziecięce: 1
10	Dermatologia	2
11	Diabetologia	3 w tym dziecięce: 3
12	Endokrynologia	4
13	Endokrynologia ginekologiczna	4
14	Fizjoterapia	9
15	Ginekologia onkologiczna	3
16	Hematologia	1

17	Hospicjum domowe	2
18	Hospicjum stacjonarne	1
19	Kardiologia	5
20	Laryngologia	6
21	Leczenie niepłodności (endokrynologia)	4
22	Leczenie psychiatryczne	2, oddział szpitalny: 1
23	Leczenie uzależnień od alkoholu, uzależnień u dzieci i młodzieży	1
24	Leczenie wad postawy	1
25	Leczenie zeza	2
26	Lekarska opieka rehabilitacyjna	7
27	Logopedia	2
28	Medycyna paliatywna	2
29	Medycyna sportowa	1
30	Nefrologia	3
31	Neonatologia	1
32	Neurologia	6
33	Okulistyka	7, dziecięca: 1
34	Onkologia	3
35	Ortopedia i traumatologia narządu ruchu	4, dziecięca: 4
36	Położnictwo i ginekologia	11
37	Proktologia	1
38	Rehabilitacja dzieci z zaburzeniami wieku rozwojowego	2
39	Rehabilitacja ogólnoustrojowa	2
40	Reumatologia	3
41	Schorzenia tarczycy	4
42	Świadczenia psychologiczne	1
43	Urologia	3
44	Wenerologia	2
III	Szpitale i opieka całodobowa	8
IV	Leczenie w warunkach domowych	7
V	Leczenie stomatologiczne	29
VI	Badanie diagnostyczne	4
VII	Szpitalny Oddział Ratunkowy	1
VIII	Pozostałe świadczenia	3

1	Hemodializoterapia	1
2	Tlenoterapia domowa	2

*dane ilościowe uzyskano z Narodowego Funduszu Zdrowia Oddział w Krakowie, wg stanu na dzień 21.08.2019 r.
Źródło: opracowanie własne - Wydział Ochrony Zdrowia i Pomocy Społecznej Urzędu Miasta Nowego Sącza.

2.9 BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Bezpieczeństwu publicznemu zagraża przestępczość, która jest zjawiskiem dynamicznym i podobnie jak społeczeństwo, podlega rozwojowi. Choć stanowi margines życia społecznego, poprzez swą intensywność i częstotliwość może mieć wpływ na formowanie się postaw i zachowań ludności oraz odciskać dotkliwie piętno na jej funkcjonowaniu.

W strukturze organizacyjnej Komendy Miejskiej Policji w Nowym Sączu funkcjonują służby kryminalne, prewencyjne oraz logistyczne. Podstawą podejmowanych przez KMP w Nowym Sączu działań jest Ustawa o Policji z dnia 6 kwietnia 1990 roku, która w art. 1 pkt. 2 wyznacza zadania do realizacji przez Policję z zakresie ochrony bezpieczeństwa obywateli, w tym m.in.:

- ochrona życia i zdrowia ludzi oraz mienia przed bezprawnymi zamachami naruszającymi te dobra,
- ochrona bezpieczeństwa i porządku publicznego, w tym zapewnienie spokoju w miejscach publicznych oraz w środkach publicznego transportu i komunikacji publicznej, w ruchu drogowym i na wodach przeznaczonych do powszechnego korzystania,
- inicjowanie i organizowanie działań mających na celu zapobieganie popełnianiu przestępstw i wykroczeń oraz zjawiskom kryminogennym i współdziałanie w tym zakresie z organami państwowymi, samorządowymi i organizacjami społecznymi,
- wykrywanie przestępstw i wykroczeń oraz ściganie ich sprawców.

Wskazane zadania wpisują się w realizowane przez KMP w Nowym Sączu działania profilaktyczno – edukacyjne (szkolenia, pogadanki, prelekcje) wśród dzieci, młodzieży oraz osób dorosłych w zakresie unikania zagrożeń oraz odpowiedzialności prawnej w ramach akcji i działań, w tym m.in.:

- „Razem Bezpieczniej”,
- „Kręci mnie bezpieczeństwo nad wodą”,
- „Kręci mnie bezpieczeństwo na stoku”,
- „Zagrożenia w sieci. Profilaktyka – reagowanie”,
- „Bezpieczny senior”,
- „Bezpieczne Ferie”, „Bezpieczne Wakacje”,
- „Zintegrowana Polityka Bezpieczeństwa – Szkoła Promująca Bezpieczeństwo”.

KMP w Nowym Sączu włącza się również w szereg akcji i działań profilaktycznych ukierunkowanych na propagowanie trzeźwości za kierownicą, w tym: „No promil, no problem”, „Policja przeciw pijanym kierującym”, „Stop – probierz”, „Alkohol i narkotyki”.

Poprzez podejmowane działania profilaktyczno – edukacyjne realizowane przez KMP w Nowym Sączu podnosi się świadomość społeczna wśród sądeczan w obszarze zagadnień związanych z przestępczością, w tym również związana ze spożywaniem alkoholu. Podczas spotkań omawiane są karne i społeczne skutki popełnianych przestępstw i wykroczeń, w tym również drogowych, przez osoby nietrzeźwe. Podejmowane działania prewencyjne mają niewątpliwie wpływ na ograniczenie przestępczości oraz aspołecznych zachowań, co ma odzwierciedlenie w spadku przestępczości również w związku ze spożywaniem alkoholu na terenie podległym KMP w Nowym Sączu i jednocześnie wpływa na zwiększenie poczucia bezpieczeństwa obywateli.

Przestępstwa zgłoszone za lata 2010 – 2018

	LICZBA PRZESTĘPSTW ZGŁOSZONYCH								
	2010	2011	2012 ¹	2013	2014	2015	2016	2017	2018
OGÓLEM	2354	2407	2835	2751	2282	2230	2176	1903	1906
	w tym między innymi:								
Zabójstwa	3	1	0	0	2	2	1	2	0
Zgwałcenia	3	7	7	3	12	12	11	11	11
Rozboje	96	99	119	75	80	72	50	51	29
kradzież z włamaniem	437	325	449	403	288	171	150	125	108
kradzieże mienia	651	633	786	719	542	492	519	391	397
bójki i pobicia	24	34	25	32	30	19	22	18	15
uszkodzenia mienia	298	299	317	278	171	182	153	141	152
Przestępstwa narkotykowe (wszystkie)	76	76	86	106	90	120	146	125	162
znęcanie się nad rodziną	90	103	131	141	90	102	113	103	105

Źródło: opracowanie własne - Komenda Miejska Policji w Nowym Sączu

Na przestrzeni lat 2010 – 2018 w KMP w Nowym Sączu zgłoszono ogółem **20844 przestępstw kryminalnych**. Najwięcej przestępstw zgłoszono w roku 2012 - 2835, a najmniej w roku 2017 - 1903. Liczba przestępstw zgłoszonych, w okresie od roku 2012 do 2017 spadała, w roku 2018 zgłoszono o 3 przestępstwa więcej niż w roku 2017. Zagrożenie przestępczością jest na bieżąco monitorowane, a do skali zagrożeń dostosowywana jest dyslokacja służby patrolowej, wywiadowczej i obchodowej.

¹ Od roku 2012 w związku z likwidacją Posterunku Policji w Chelmcu przestępstwa zgłoszone na terenie Nowego Sącza zawierają również dane z Gminy Chelmec.

2.10. CHARAKTERYSTYKA SYSTEMU POMOCY SPOŁECZNEJ

2.10.1 Pomoc społeczna

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Instytucja ta wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.

Zadania pomocy społecznej w mieście Nowy Sącz wykonuje Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej. Jest to jednostka budżetowa, powołana do realizacji zadań własnych gminy i powiatu oraz zadań zleconych miastu przez administrację rządową. Ośrodek realizuje również zadania wynikające z innych, niż ustawa o pomocy społecznej aktów prawnych. Należą do nich w szczególności: ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, ustawa o ochronie zdrowia psychicznego, ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, ustawa o działalności pożytku publicznego i wolontariacie.

Na podstawie Uchwały nr XV/162/2019 Rady Miasta Nowego Sącza z dnia 27 czerwca 2019 roku przy pomocy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Nowym Sączu Prezydent Miasta w 2019 roku sprawował oraz nadal sprawuje nadzór nad działalnością jednostek organizacyjnych pomocy społecznej i pieczy zastępczej, z wyłączeniem Zespołu Świetlic Środowiskowych, w tym nad:

1. Domami Pomocy Społecznej,
2. Środowiskowymi Domami Samopomocy,
3. Sądeckim Ośrodkiem Interwencji Kryzysowej,
4. Centrum Administracyjnym Placówek Opiekuńczo - Wychowawczych,
5. Ośrodkiem Wsparcia i Terapii Rodzin,
6. Placówkami opiekuńczo - wychowawczymi typu rodzinnego.

Ustawa o pomocy społecznej nałożyła obowiązek spełnienia do końca 2010 roku wymogu, że „ośrodek pomocy społecznej zatrudnia pracowników socjalnych proporcjonalnie do liczby ludności gminy w stosunku 1 pracownik socjalny na 2000 mieszkańców, nie mniej jednak niż trzech pracowników” (art. 110 ust.11). Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowym Sączu spełnia wymagany wskaźnik zatrudnienia pracowników socjalnych pracujących w rejonach opiekuńczych.

Zmiany organizacyjne od 2020 roku

Istotną zmianą w ramach polityki społecznej w mieście Nowy Sącz jest włączenie Sądeckiego Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Nowym Sączu do Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Nowym Sączu. Z dniem 1 stycznia 2020 roku dokonano połączenia Sądeckiego Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Nowym Sączu i Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Nowym Sączu poprzez włączenie Sądeckiego Ośrodka Interwencji Kryzysowej w strukturę Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Nowym Sączu na podstawie Uchwały nr XIX/202/2019 Rady Miasta Nowego Sącza z dnia 10 września 2019 roku.

Celem projektowanych zmian jest konieczność zrealizowania zapisów art. 113c ustawy o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1507), który stanowi: „Jednostka organizacyjna pomocy społecznej zapewniająca całodobowe usługi nie może mieścić się w jednym budynku z: (...) 6). Izbą Wytrzeźwień. Powyższe wiąże się z przeniesieniem zadań z zakresu interwencji kryzysowej (w tym prowadzenie hostelu dla osób w kryzysie) do budynku przy ul. Tarnowskiej 28, a pozostawienie w budynku przy ul. Śniadeckich 10a Izby Wytrzeźwień.

Proponowane połączenie jednostek pozwoliło na skoncentrowanie w jednej instytucji odpowiedzialności za realizację zadania własnego gminy w zakresie tworzenia gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Połączenie tych dwóch jednostek usprawni proces zarządzania oraz koordynacji działań podejmowanych na rzecz osób i rodzin będących w stanie kryzysu, tym samym zapewni lepszą identyfikowalność świadczeniobiorców. Osoby i rodziny dotknięte kryzysem uzyskają łatwiejszy i szerszy dostęp do różnych form pomocy społecznej, kompleksowe wsparcie, a także lepszy przepływ informacji w zakresie oczekiwanych potrzeb. Osoby w kryzysie zostaną objęte zarówno ze strony MOPS-u, jak i innych instytucji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy (m.in. policji, sądu, służby zdrowia – jednostki, których przedstawiciele wchodzi w skład Zespołu Interdyscyplinarnego), kompleksową pomocą psychologiczną, terapeutyczną, socjalną, medyczną i prawną. Wielofunkcyjna jednostka pozwoli na podniesienie efektywności systemu organizacyjnego pomocy społecznej wraz z zapewnieniem jego kompatybilności z innymi systemami wsparcia.

Środki finansowe wydatkowane na realizację zadań

Prawo do wsparcia udzielanego przez MOPS mają osoby i rodziny, które spełniają określone warunki przedstawione w poszczególnych aktach prawnych. I tak np. w odniesieniu do świadczeń z pomocy społecznej jednym z nich jest kryterium dochodowe, które od października 2018 roku ustalone jest na poziomie - 701 zł miesięcznie w przypadku osoby samotnie gospodarującej i 528 zł na osobę w rodzinie.

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące kwot wydatkowanych przez MOPS na realizację zadań w roku 2018.

Dane dotyczące środków finansowych przeznaczonych na realizację świadczeń z zakresu pomocy społecznej w roku 2017 i 2018

WIELKOŚĆ WYDATKÓW	2017r.	2018r.
Ogółem na świadczenia pomocy społecznej w tym:	12 708 025,53 zł	12 084 864,82 zł
środki własne	6 399 453,70 zł	6 292 013,59 zł
dotacja na zadania własne	5 654 124,38 zł	5 066 777,94 zł
dotacja na zadania zlecone	654 447,45 zł	726 073,29 zł

Źródło: Opracowanie własne - dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Nowym Sączu

W latach 2017-2018 wysokość środków finansowych przeznaczonych na pomoc mieszkańcom z roku na rok ulegała niedużym wahaniom. Dominującą pozycją były środki własne oraz dotacja na zadania własne, wydatkowane na m.in.: zasiłki celowe, zasiłki stałe, zasiłki okresowe, posiłki/dożywianie oraz usługi opiekuńcze, w tym specjalistyczne ZP.

Beneficjenci pomocy społecznej, powody przyznawania i formy udzielanego wsparcia

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące liczby mieszkańców miasta objętych przez MOPS wsparciem z zakresu pomocy społecznej w roku 2018.

Beneficjenci pomocy społecznej miasta w roku 2018

	2018
liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	2662
liczba rodzin	1918
liczba osób w rodzinach	4267
Liczba zameldowanych mieszkańców Miasta Nowego Sącza	81045

udział procentowy osób w rodzinach objętych pomocą społeczną w ogólnej liczbie ludności miasta	5,26%
--	-------

Źródło: Opracowanie własne - dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Nowym Sączu

Liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną w mieście w ulegała zmniejszeniu. W porównaniu do lat poprzednich liczb osób, którym przyznano decyzją świadczenie zmalała. Przyczyną zmniejszenia liczby rodzin są głównie przyznawane programy rządowe typu prorodzinne, prosenioralne i inne, jak i projekty kierowane do osób korzystających z pomocy społecznej, której zwiększają samodzielność i zaradność życiową osób.

Powody przyznania świadczeń w ramach ustawy o pomocy społecznej w mieście w roku 2018

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Ubóstwo	1081	2626
Sieroctwo	2	5
Bezdomność	54	56
Potrzeba ochrony macierzyństwa w tym: wielodzietność	195	1077
Bezrobocie	762	2127
Niepełnosprawność	1011	1882
Długotrwała lub ciężka choroba	1377	2628
Bezradność w sprawach opiek.- wych. i prowadzenia gospodarstwa domowego ogółem w tym:	385	1232
rodziny niepełne	229	778
rodziny wielodzietne	20	101
Przemoc w rodzinie	15	46
Alkoholizm	109	198
Narkomania	7	19
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	18	27
Zdarzenia losowe i sytuacja kryzysowa	5	13

Źródło: Opracowanie własne - dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Nowym Sączu

W roku 2018 najczęstszymi przyczynami przyznawania pomocy społecznej w Nowy Sączu były długotrwała lub ciężka choroba, kolejno ubóstwo oraz niepełnosprawność. Liczba osób korzystających ze wsparcia pomocy społecznej zmalała w porównaniu do lat poprzednich.

Powody przyznania pomocy społecznej w mieście przez MOPS wpływały na formę udzielanego wsparcia. Dane szczegółowe w tym zakresie za w roku 2018 przedstawia poniższa tabela.

Formy wsparcia udzielanego w mieście przez MOPS w roku 2018

Formy pomocy	Liczba osób, którym przyznano decyzją administracyjną świadczenie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Pieniężna	1705	1632	3631
niepieniężne	1218	801	2138
Schronienie	0	0	0

usługi opiekuńcze w tym: specjalistyczne usługi opiekuńcze	274	271	345
specjalistyczne usługi opiekuńcze ZP i Autyzm	31	31	58

Źródło: Opracowanie własne - dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Nowym Sączu

W roku 2018 najczęściej udzielaną formą pomocy mieszkańcom była pomoc pieniężna głównie w postaci zasiłków celowych/celowych specjalnych, okresowych oraz posiłku, kolejno zasiłku stałego.

Znaczącą formą wsparcia była praca socjalna należąca do zadań obowiązkowych gminy. Praca socjalna rozumiana jako działalność zawodowa mająca na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie, poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi. Praca socjalna to wszelkie działania zmierzające do podniesienia jakości życia klienta i jego aktywizacja społeczno-zawodowa. Celem finalnym jest usamodzielnienie klienta. Bardzo ważnym narzędziem pracy socjalnej był kontrakt socjalny.

Pomoc w formie usług opiekuńczych lub specjalistycznych usług opiekuńczych była również znaczącą formą wsparcia. Pomoc w tej formie przysługuje osobie samotnej, która z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymaga pomocy innych osób, a jest jej pozbawiona, także w przypadku gdy opieki nie może zapewnić jej rodzina.

Usługi opiekuńcze obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz, w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem. Specjalistyczne usługi opiekuńcze są to usługi dostosowane do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności, świadczone przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym. Istnieje możliwość zwolnienia częściowego lub nawet całkowitego z odpłatności za usługi w przypadku udokumentowania wydatków klienta związanych z leczeniem, śmiercią w rodzinie, stratami z powodu wypadków losowych lub innych uzasadnionych przyczyn.

Osoby, które nie mogą samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, którym nie można było zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych i które tym samym wymagały całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, były kierowane przez MOPS do Domów Pomocy Społecznej.

2.10.2 Wspieranie rodziny i system pieczy zastępczej

Asystent rodziny

Jednym z zadań ustawowych dla gmin w świetle ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z 9 czerwca 2011 roku jest wprowadzenie asystenta rodziny do bezpośredniej pracy z rodziną. Pomoc asystenta przysługuje rodzinom z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi. Wsparcie w postaci obecności Asystenta rodziny ma ochronić rodziny przed umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej. Rolą Asystenta rodziny jest pomoc rodzinie przy wdrażaniu prawidłowych postaw życiowych wszystkich jej członków. Asystent rodziny zajmuje się niezależnie od pracownika socjalnego, wyłącznie pomocą i pracą z rodziną. Celem pracy asystenta jest podniesienie umiejętności opiekuńczo – wychowawczych, prowadzenia gospodarstwa domowego, radzenia z sytuacjami dnia codziennego rodziców lub opiekunów dzieci. Efektem powinno być odzyskanie przez osoby przyjmujące pomoc kontroli nad własnym życiem, które pozwala im być samodzielnym oraz

tak wypełniać role rodzica, aby środowisko rodzinne sprzyjało bezpieczeństwu i rozwojowi dzieci. Efekt ten jest możliwy do osiągnięcia, przy współudziale rodziny na każdym etapie metodycznego działania: od oceny wstępnej, przez układanie planu pracy i jego realizację po ocenę końcową, dostosowanie pracy do możliwości i kontekstu życia rodziny.

Elastyczny i nienormowany czas pracy asystenta rodziny służyć ma realnym potrzebom i rytmowi życia rodziny. Intensywna praca asystenta z rodziną realizowana jest również w przypadku czasowego umieszczenia dziecka poza rodziną. Wówczas zadaniem asystenta staje się nie tylko praca z rodziną w miejscu zamieszkania, ale również współpraca z rodziną zastępczą lub koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej. Asystent powinien aktywnie uczestniczyć we wszystkich działaniach zmierzających do powrotu dziecka do rodziny. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w 2018 roku zatrudnił 7 Asystentów rodziny. W 2018 roku Asystenci rodzin objęli wsparciem 65 rodzin, w których wychowywało się 184 dzieci. Sąd wydał postanowienia o objęciu rodziny wsparciem Asystenta rodziny w stosunku do 5 rodzin. Zgodnie z zapisami ustawy jeden asystent rodziny może średnio objąć wsparciem 15 rodzin.

Placówki wsparcia dziennego

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, placówka wsparcia dziennego współpracuje z rodzicami lub opiekunami dziecka, a także z placówkami oświatowymi i podmiotami leczniczymi. Pobyt dziecka w placówce wsparcia dziennego jest nieodpłatny, jest również dobrowolny, chyba że dziecko skierowane jest do placówki przez sąd. Placówka wsparcia dziennego może być prowadzona w formie: **opiekuńczej**, (w tym kół zainteresowań, świetlic, klubów i ognisk wychowawczych) - zapewnia dziecku: opiekę i wychowanie; pomoc w nauce; organizację czasu wolnego, zabawę i zajęcia sportowe oraz rozwój zainteresowań, **specjalistycznej**; organizuje zajęcia socjoterapeutyczne, terapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne oraz logopedyczne; realizuje indywidualny program korekcyjny, program psychokorekcyjny lub psychoprofilaktyczny, w szczególności terapię pedagogiczną, psychologiczną i socjoterapię, **pracy podwórkowej realizowanej przez wychowawcę** poprzez działania animacyjne i socjoterapeutyczne. Na terenie Miasta Nowego Sącza funkcję placówek wsparcia dziennego pełni Zespół Świetlic Środowiskowych.

Zespół Świetlic Środowiskowych

ul. Barbackiego 64, 33-300 Nowy Sącz.

Podmiot prowadzący jednostkę

Miasto Nowy Sącz

Celem Zespołu Świetlic Środowiskowych jest zapewnienie wszechstronnej pomocy dzieciom i młodzieży, w szczególności przez opiekę, wychowanie i pomoc w nauce. W tym celu realizuje zadania wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz wpisane do Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla Miasta Nowego Sącza i Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta Nowego Sącza

Zadania jednostki:

- Zapewnienie opieki nad wychowanymi w godzinach pozalekcyjnych,
- organizacja czasu wolnego,
- pomoc w nauce i edukacja wyrównawcza,
- rozbudzanie i rozwijanie zainteresowań w ramach zajęć tematycznych, między innymi: plastycznych, muzycznych, sportowych,

- wspieranie w rozwiązywaniu problemów szkolnych, rodzinnych i rówieśniczych,
- kształtowanie postaw społecznych przez opiekę nad młodszymi dziećmi, wspólne obchodzenie świąt, zajęcia integracyjne w grupach,
- wdrażanie wychowankom odpowiedzialności za ochronę swojego zdrowia, podejmowanie działań profilaktycznych, celem przeciwdziałania uzależnieniom,
- współdziałanie z rodziną i instytucjami ukierunkowanymi na wspieranie podstawowych funkcji rodziny, w tym celu zapewnienia wsparcia materialnego, psychologiczno-pedagogicznego.

Wykaz placówek:

- świetlica środowiskowa "Biegonice" ul. Węgierska 206,
- świetlica środowiskowa "Barskie" ul. Broniewskiego 5,
- świetlica środowiskowa "Chruślice" ul. Chruślicka 28A,
- świetlica środowiskowa "Falkowa" ul. Długoszowskiego 126,
- świetlica środowiskowa "Gołkowice" ul. Armii Krajowej 27,
- świetlica środowiskowa "Helena" ul. Św. Heleny 44,
- świetlica środowiskowa "Kaduk" ul. Grunwaldzka 41
- świetlica środowiskowa "Kochanowskiego" ul. Kołłątaja 13,
- klub "Kotłownia", ul. Barbackiego 64,
- świetlica środowiskowa "Piątkowa" ul. Lwowska 226,
- świetlica środowiskowa "Poręba Mała" ul. Mała Poręba 57,
- świetlica środowiskowa "Szujskie" ul. Sienkiewicza 17,
- świetlica środowiskowa "Przy ul. Freislera 4A" ul. Freislera 4A,
- świetlica środowiskowa "Zabełcze" ul. Tarnowska 109,
- świetlica środowiskowa "Zawada" ul. Bora-Komorowskiego 7

Łączna liczba miejsc w placówkach: **225**

Rodziny wspierające

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, jako jedno z istotnych zadań w pracy z rodziną wyszczególnia wspieranie środowiska lokalnego. Ważną rolę w tym zadaniu pełnią sąsiedzi, rodziny zaprzyjaźnione, rodziny rówieśników dzieci. Zbudowanie sieci rodzin chętnych do służenia pomocą systematycznie lub w sposób doraźny stanowi nowe wyzwanie instytucji działających na rzecz dziecka i rodziny. Możliwość skorzystania przez rodzinę w kryzysie z pomocy innej rodziny, tzw. rodziny wspierającej może mieć nieocenione znaczenie w pracy z rodziną. Rodzina wspierająca, przy współpracy z asystentem rodziny pomaga rodzinie przeżywającej trudności w opiece i wychowaniu dziecka, prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych. Zgodnie z ustawą, pełnienie funkcji rodziny wspierającej może być powierzone osobom z bezpośredniego otoczenia dziecka. Rodzinę wspierającą ustanawia prezydent miasta właściwy ze względu na miejsce zamieszkania rodziny wspieranej, po uzyskaniu pozytywnej opinii kierownika ośrodka pomocy społecznej, wydanej na podstawie przeprowadzonego wywiadu środowiskowego. Z uwagi na brak zainteresowania pełnieniem funkcji rodzin wspierających nie realizowano tej formy wsparcia.

Dziecko pozbawione opieki rodziny i usamodzielniane

Dzieciom pozbawionym częściowo lub całkowicie opieki rodzicielskiej zapewnia się opiekę, wsparcie i wychowanie w rodzinie zastępczej lub placówce opiekuńczo-wychowawczej. Rodzina zastępcza zapewnia dziecku opiekę, wychowanie i możliwości rozwoju odpowiednie do jego stanu zdrowia i poziomu rozwoju. Przyjęcie dziecka do rodzinnej pieczy zastępczej, następuje najczęściej bez zrywania więzi z rodziną biologiczną

dziecka. Pełnienie funkcji rodziny zastępczej ustaje natomiast z mocy prawa w momencie osiągnięcia przez dziecko pełnoletniości (wychowankowie mają również możliwość pozostania w rodzinie pod warunkiem kontynuowania nauki, nie dłużej niż do ukończenia 25 roku życia).

Jak wynika z obowiązującego obecnie stanu prawnego, systemem pieczy zastępczej nazywamy zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców. Jednostkami organizacyjnymi wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej są jednostki organizacyjne jednostek samorządu terytorialnego wykonujące zadania w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, placówki wsparcia dziennego, organizatorzy rodzinnej pieczy zastępczej, placówki opiekuńczo-wychowawcze, regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne, interwencyjne ośrodki preadopcyjne, ośrodki adopcyjne oraz podmioty, którym zlecono realizację zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.

Zadania powiatu wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wykonuje Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowym Sączu oraz Ośrodek Wsparcia i Terapii Rodzin w Nowym Sączu (Rada Miasta Nowego Sącza uchwałą Nr VIII/160/2011 z dnia 22 listopada 2011 roku w sprawie: przekształcenia Ośrodka Adopcyjno - Opiekuńczego w Nowym Sączu w Ośrodek Wsparcia i Terapii Rodzin w Nowym Sączu, wyznaczyła tę jednostkę na organizatora rodzinnej pieczy zastępczej).

Funkcja koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej

Do zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej należy w szczególności troska o rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej, a więc inicjowanie ich tworzenia, kwalifikowanie kandydatów do tej roli oraz wspieranie już funkcjonujących rodzin. W instytucji tej została umocowana funkcja koordynatora rodzinnych form pieczy zastępczej. Wyodrębnienie organizatora rodzinnej pieczy zastępczej ma na celu rozdzielenie funkcji administracyjnych i nadzorczych powiatowego centrum pomocy rodzinie, którego zadania wykonuje Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowym Sączu od funkcji organizacyjnych związanych z realizacją zadań w sferze rodzinnej pieczy zastępczej.

Rodzina zastępcza oraz rodzinny dom dziecka objęty jest pomocą pracownika Ośrodka Wsparcia i Terapii Rodzin w Nowym Sączu lub zatrudnionego tam koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej. Obowiązkiem koordynatora jest przede wszystkim pomoc rodzinie zastępczej, także rodzinnym domom dziecka, w realizacji ich zadań poprzez koordynowanie działań związanych z opieką nad dziećmi.

W 2018 roku pod opieką 4 koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej znajdowało się 65 rodzin zastępczych oraz 3 Rodzinne Domy Dziecka.

Pozostałe zadania

Do pozostałych zadań należących do zadań powiatu uprawniony jest zgodnie z ustawą Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowym Sączu, który pełni funkcje administracyjne i wykonuje w imieniu starosty zadania niezastrzeżone dla innych jednostek. Głównym zadaniem MOPS jest zabezpieczenie środków finansowych niezbędnych do funkcjonowania rodzinnych form pieczy zastępczej. W tym celu prowadzone są postępowania administracyjne dot. przyznania świadczeń i dodatków dla rodzin zastępczych. Ponadto Dyrektor MOPS z upoważnienia prezydenta zawiera umowy cywilno-prawne z osobami pełniącymi funkcję zawodowej rodziny zastępczej oraz prowadzącymi rodzinne domy dziecka. MOPS kieruje także dzieci do placówek opiekuńczo - wychowawczych. Do kompetencji MOPS należy również koordynacja działań związanych z zawieraniem porozumień i rozliczeń z innymi powiatami dot. umieszczonych dzieci z terenu innych powiatów, jak również pobytu dzieci z terenu Miasta Nowego Sącza przebywających na terenie innych powiatów. Kolejnym

zadaniem realizowanym przez MOPS jest udzielanie pomocy usamodzielnianym wychowankom pieczy zastępczej.

Wielkość środków finansowych przeznaczonych na rodziny zastępcze w mieście Nowym Sączu została zabezpieczona i uwzględniała realizowane świadczenia: (bieżąca pomoc finansowa, usamodzielnienia – pomoc finansowa i rzeczowa – pomoc finansowa na kontynuowanie nauki, wynagrodzenia osób pełniących funkcję: zawodowej rodziny zastępczej oraz rodzinnych domów dziecka, osób zatrudnionych do pomocy w rodzinach zastępczych i rodzinnych domach dziecka oraz rodzin pomocowych).

Dane szczegółowe na temat typów rodzin zastępczych funkcjonujących w mieście Nowym Sączu oraz dzieci w nich przebywających w analizowanym okresie przedstawia poniższa tabela.

Rodziny zastępcze i dzieci w nich przebywające

Rodzaj rodziny zastępczej	Liczba rodzin	Liczba dzieci
2018		
Spokrewniona	56	72
Niezawodowa	21	24
Rodziny zawodowe ogółem, w tym:	10	43
Zawodowa	5	22
Zawodowa specjalistyczna	3	12
Zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego	2	9
Rodzinne domy dziecka	3	26
Ogółem:	90	165

Źródło: Opracowanie własne - dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Nowym Sączu

Utrzymującą się od kilku lat tendencją jest przewaga rodzin zastępczych spokrewnionych nad rodzinami niezawodowymi i zawodowymi. Należy również nadmienić, iż w większości przypadków wśród rodzin zastępczych spokrewnionych to dziadkowie sprawowali opiekę nad powierzonymi im wnukami. Pozostałą część rodzin zastępczych spokrewnionych tworzyło rodzeństwo. Rodziny zastępcze spokrewnione stanowiły w roku 2018 – 62,22 % ogółu rodzin. Rodziny niezawodowe stanowiły w roku 2018 – 23,33 % ogółu rodzin zastępczych. Niższy odsetek wśród ogółu rodzin zastępczych stanowiły rodziny zastępcze zawodowe i rodzinne domy dziecka, sprawujące opiekę nad dziećmi na podstawie zawartych umów zlecenia. Stanowiły one w roku 2018 – 14,44 % ogółu rodzin zastępczych. Jednak rodziny zawodowe oraz rodzinne domy dziecka sprawowały opiekę nad większą liczbą dzieci niż rodziny niezawodowe.

Warto nadmienić, iż zakończył się okres przejściowy i dostosowano umowy do form pieczy zastępczej określonych w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. W wyniku tego procesu funkcjonują na dzień dzisiejszy:

- 5 rodzin zastępczych zawodowych,
- 1 rodzina zastępcza zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego,
- 3 rodziny zawodowe specjalistyczne
- 3 rodzinne domy dziecka.

Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych funkcjonujących na terenie Miasta Nowego Sącza kształtuje się na podobnym poziomie na przełomie ostatnich lat z tendencją rosnącą. Największy napływ dzieci wystąpił w 2018 roku. W rodzinnej pieczy zastępczej przebywało wtedy w ciągu roku 165 wychowanków. Na powyższe ma wpływ niewydolność opiekuńczo – wychowawcza rodziców, uzależnienia, brak zmiany postaw, wyjazdy do pracy za granicę. Ponadto zauważalnym jest, iż wychowankowie, którzy ukończyli 18 lat niechętnie opuszczają rodziny zastępcze, ponieważ aktualna ustawa daje możliwość pozostania w dotychczasowej rodzinie zastępczej pod warunkiem kontynuowania nauki. W 2018 roku w rodzinach przebywało 41 pełnoletnich wychowanków.

Institutionalna piecza zastępcza

Dziecko pozbawione częściowo lub całkowicie opieki rodzicielskiej, po wyczerpaniu możliwości znalezienia rodziny zastępczej, jest umieszczane w placówkach opiekuńczo-wychowawczych. Placówka taka zapewnia całodobową, ciągłą lub okresową opiekę i wychowanie oraz zaspokaja jego niezbędne potrzeby bytowe, rozwojowe, w tym emocjonalne, społeczne, religijne, a także zapewnia korzystanie ze świadczeń zdrowotnych i kształcenia. Całodobowy pobyt dziecka w placówce ma charakter przejściowy, do czasu powrotu dziecka do rodziny naturalnej. Do głównych przyczyn umieszczenia dzieci

w placówce należy zaliczyć:

- nierealizowanie obowiązku szkolnego,
- niewydolność wychowawczą rodziców,
- zagrożenia w środowisku,
- alkoholizm rodziców,
- kontakt ze środkami psychoaktywnymi (narkotyki, alkohol),
- przemoc wobec dzieci.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje postanowienia Sądu o umieszczeniu małoletnich w całodobowych placówkach opiekuńczo - wychowawczych.

Wspólną obsługę placówek opiekuńczo wychowawczych zapewnia Centrum Administracyjne Placówek Opiekuńczo - Wychowawczych.

Institutionalną pieczę zapewniają:

- Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza typu interwencyjnego, przy ul. Łącznik 20 dysponująca 30 miejscami,
- Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza typu socjalizacyjnego, przy ul. Teligi 24 dysponująca 26 miejscami,
- Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza typu socjalizacyjnego, Trzcierz 95 dysponująca 18 miejscami (od 2019 roku 14 miejscami),
- Rodzinny Dom Dziecka Nr 1 zlokalizowany przy ul. Tarnowskiej 107, dysponujący 8 miejscami,
- Rodzinny Dom Dziecka Nr 2 zlokalizowany przy ul. Zyndrama 17, dysponujący 8 miejscami,
- Rodzinny Dom Dziecka Nr 3 zlokalizowany przy ul. Kilińskiego 79, dysponujący 8 miejscami.

Obsługę finansowo - księgową placówek opiekuńczo – wychowawczych typu rodzinnego prowadzi Centrum Administracyjne Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych.

Liczba dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo wychowawczych typu socjalizacyjnego, interwencyjnego oraz rodzinnego w roku 2018

Liczba dzieci rok	2018
Placówki Opiekuńczo – Wychowawcze typu rodzinnego	27
Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza typu interwencyjnego	22
Placówki Opiekuńczo – Wychowawcza typu socjalizacyjnego	48
Ogółem	97

Źródło: Opracowanie własne - dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Nowym Sączu

Usamodzielniani wychowankowie

Osobom, które osiągnęły pełnoletniość w rodzinie zastępczej, oraz osobom pełnoletnim opuszczającym placówkę opiekuńczo-wychowawczą (w ramach ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej), dom pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz schronisko dla nieletnich, zakład poprawczy, specjalny ośrodek szkolno-wychowawczy i młodzieżowy ośrodek wychowawczy, specjalne ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii zapewniające całodobową opiekę (w ramach ustawy o pomocy społecznej), udzielana jest pomoc, która ma na celu życiowe usamodzielnienie i integrację ze środowiskiem. Usamodzielniani wychowankowie uzyskują pomoc w formie poradnictwa, wsparcia socjalnego, nadzoru w zakresie realizacji przyjętych w Indywidualnych Programów Usamodzielnienia zobowiązań, w tym pomocy pieniężnej na kontynuowanie nauki, zagospodarowanie i usamodzielnienie.

Warunkiem uzyskania pomocy przez wychowanków jest realizacja indywidualnych programów usamodzielnienia, w ramach których otrzymują oni świadczenia w formie pomocy pieniężnej na kontynuację nauki, usamodzielnienie i zagospodarowanie. Z uwagi na brak możliwości powrotu do rodziny biologicznej, przyznawano pomoc w formie dopłaty do wynajmu pokoi usamodzielnianym wychowankom pozostającym na terenie miasta Nowego Sącza, bądź w formie pobytu w mieszkaniu chronionym. Wspierano także wychowanków w poszukiwaniu pracy.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w 2018 roku wypłacał 27 wychowankom, którzy opuścili pieczę zastępczą i 6 wychowankom, którzy opuścili młodzieżowe ośrodki wychowawcze świadczenia na kontynuowanie nauki. Z pomocy na usamodzielnienie skorzystało w 2018 r. – 15 osób. Natomiast z pomocy na zagospodarowanie skorzystało w 2018 r. – 19 osób. Z pomocy w formie dopłaty do wynajmowanych pokoi i w formie pobytu w mieszkaniu chronionym skorzystało w 2018 r. - 6 osób. Jak wcześniej zauważono wychowankowie, którzy ukończyli 18 lat, posiadają opracowany indywidualny program usamodzielnienia niechętnie opuszczają rodziny zastępcze i placówki opiekuńczo - wychowawcze, ponieważ aktualna ustawa daje możliwość pozostania w dotychczasowej rodzinie zastępczej pod warunkiem kontynuowania nauki. W 2018 roku w rodzinach przebywało 41 pełnoletnich wychowanków. Natomiast w placówkach opiekuńczo – wychowawczych przebywało 14 pełnoletnich wychowanków. Zatem zauważalna jest tendencja od wejścia w życie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, iż zmniejsza się liczba osób opuszczających pieczę zastępczą zwłaszcza rodziną. Sytuacja taka ma miejsce, ponieważ wychowankowie mający 18 lat nie są jeszcze gotowi na samodzielnie funkcjonowanie w środowisku mając wsparcie i pomoc ze strony rodziny zastępczej. Dłuższy pobyt w rodzinach zastępczych zawodowych, niezawodowych oraz Rodzinnych Domach Dziecka powoduje, że jest znacznie mniej wolnych miejsc dla dzieci oczekujących na umieszczenie w rodzinnych formach pieczy, bądź na przeniesienie z instytucjonalnej pieczy. Drugą kwestią jaka się nasuwa podczas monitorowania sytuacji pełnoletnich wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz rodzin zastępczych jest problem miejsca, do którego mogą oni wrócić. Nie mają własnego mieszkania i trudno jest im się odnaleźć w nowej rzeczywistości, gdyż często na wsparcie ze strony rodziny nie mogą liczyć.

W chwili obecnej każdy z wychowanków opuszczający placówkę opiekuńczo-wychowawczą lub rodzinę zastępczą ma możliwość otrzymania pomocy na kontynuowanie nauki, zagospodarowanie i usamodzielnienie. Wychowankowie usamodzielniający się na podstawie przepisów ustawy z 12 marca 2004 r o pomocy społecznej mają możliwość otrzymać pomoc pieniężną na częściowe pokrycie kosztów utrzymania wynajętego mieszkania lub pokoju. Wychowankowie nie posiadający własnego mieszkania a mieszkający na terenie Miasta Nowego Sącza po opuszczeniu placówki lub rodziny zastępczej mają możliwość złożenia wniosku o przydział mieszkania komunalnego z zasobów gminy. Jednak czas oczekiwania na takie mieszkanie jest długi.

Wsparcie dla samotnych matek i kobiet w ciąży

Dom Obrony Życia skierowany jest do kobiet z terenu Miasta Nowego Sącza, które oczekują na urodzenie dziecka i są w trudnej sytuacji życiowej (brak wsparcia ze strony najbliższych, brak mieszkania i środków do życia, będące w kryzysie itd.).

Głównym celem Domu Obrony Życia jest zapewnienie optymalnych warunków (komfortu psychicznego, poczucia bezpieczeństwa i stabilizacji) kobietom oczekującym na urodzenie dziecka od momentu przybycia do czasu podjęcia przez nie decyzji dotyczącej losów dziecka (usamodzielnienie się matki z dzieckiem, decyzja o dalszej opiece nad dzieckiem lub przekazanie go pod opiekę rodziny zastępczej, adopcyjnej).

Dom Obrony Życia gwarantuje czasowe zakwaterowanie (przed i po urodzeniu dziecka) oraz utrzymanie zapewniając jednocześnie opiekę psychologiczno-pedagogiczną i prawną. Stowarzyszenie Rodzicielstwa Zastępczego „Betlejem” mające siedzibę w Nowym Sączu w ramach swoich zadań statutowych zajmuje się w głównej mierze szerokorozumianym wsparciem rodzin biologicznych zwłaszcza kobiet w ciąży i matek z dziećmi, rodzin adopcyjnych, osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą, kandydatów na rodziny zastępcze. Stowarzyszenie przy realizacji swoich zadań statutowych ściśle współpracuje z jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej, wsparcia rodziny i pieczy zastępczej. W § 9 ust. 6 statutu stowarzyszenia nakreślono zadania dot. wspierania kobiet w ciąży głównie poprzez:

- propagowanie i uświadamianie doniosłości daru życia,
- wspieranie psychologiczne, ekonomiczne i prawne,
- umożliwienie w razie konieczności porodu poza miejscem zamieszkania, lub umieszczenie nowonarodzonego dziecka w zastępczym środowisku rodzinnym do czasu ustania kryzysu lub uregulowania sytuacji prawnej,
- wspieranie, koordynowanie funkcjonowania Domów Obrony Życia oraz udzielanie bieżącej pomocy psychologiczno - pedagogicznej oraz finansowej i rzeczowej,
- Domy Obrony Życia prowadzone są przez wolontariuszy w celu zapewnienia odpowiednich warunków bytowych, specjalistycznego wsparcia psychologicznego, pedagogicznego, medycznego i prawnego matkom oczekującym na urodzenie dziecka.

Wskazany Dom Obrony Życia nie jest jednostką organizacyjną pomocy społecznej spełniającą wymagania Domu dla samotnych matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży. Został powołany przez Stowarzyszenie i zapewnia całodobowy, okresowy pobyt i pomoc kobietom w ciąży w trudnej sytuacji życiowej oraz niepełnoletnim matkom.

Miasto w ramach konkursu ofert w obszarze „Pomoc Społeczna” dofinansowuje działalność charytatywną Stowarzyszeniu Rodzicielstwa Zastępczego „Betlejem” prowadzącego „Dom Obrony Życia”. Wsparcia i pomocy psychologicznej oraz prawnej osobom tam przebywającym udzielali nieodpłatnie pracownicy Ośrodka Wsparcia i Terapii Rodzin w Nowym Sączu (specjaliści z zakresu psychologii i radca prawny).

W 2017 roku z pomocy Domu Obrony Życia skorzystały 2 kobiety: jedna przebywała w nim 19 dni przed porodem i 49 dni po porodzie, druga przebywała 57 dni przed porodem. W 2018 i 2019 roku nie było zgłaszanych potrzeb do pobytów w Domu Obrony Życia. Dlatego obecnie nie ma potrzeby tworzenia Domu dla samotnych matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży.

2.10.3 Infrastruktura socjalna w mieście

Na terenie Miasta Nowego Sącza funkcjonują trzy Domy Pomocy Społecznej o zasięgu ponadgminnym:

- Dom Pomocy Społecznej, 33-300 Nowy Sącz, ul. Nawojowska 155, przeznaczony dla 91 kobiet osób przewlekle psychicznie chorych,
- Dom Pomocy Społecznej, 33-300 Nowy Sącz, ul. Emilii Plater 20, przeznaczony dla 98 osób w podeszłym wieku (od 2019 roku 96 osób),

- Dom Pomocy Społecznej, 33-300 Nowy Sącz, ul. Nawojowska 159, przeznaczony dla 180 osób przewlekle psychicznie chorych.

Na terenie Miasta Nowego Sącza funkcjonuje Środowiskowy Dom Samopomocy w Nowym Sączu zlokalizowany przy ul. Nawojowskiej 159 A dysponujący 60 miejscami, typ AB.

Pomoc społeczna polega m.in. na prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej. Składają się na nią zarówno jednostki środowiskowe, jak i instytucjonalne. Zamieszczone poniżej karty zasobów przedstawiają szczegółową informację na temat tych jednostek.

<p style="text-align: center;">Dom Pomocy Społecznej ul. Emilii Plater 20, 33-300 Nowy Sącz. Podmiot prowadzący jednostkę: Miasto Nowy Sącz. Zakres usług oferowanych przez jednostkę: Świadczenie usług bytowych, opiekuńczych i wspomagających na poziomie obowiązującego standardu w zakresie i formach wynikających z indywidualnych potrzeb osób w niej przebywających Kategoria i liczba klientów objętych wsparciem: Osoby w podeszłym wieku. W 2018 roku Jednostka obejmowała wsparciem 137 osób w podeszłym wieku.</p>

<p style="text-align: center;">Dom Pomocy Społecznej dla Osób Przewlekle Psychicznie Chorych ul. Nawojowska 159, 33-300 Nowy Sącz. Podmiot prowadzący jednostkę: Miasto Nowy Sącz Zakres usług oferowanych przez jednostkę: Całodobowa opieka wraz z zaspokojeniem niezbędnych potrzeb bytowych, opiekuńczych, rehabilitacyjnych i terapeutycznych. Kategoria i liczba klientów objętych wsparciem: Osoby przewlekle psychicznie chore. W 2018 r. jednostka objęła wsparciem 196 osób.</p>
--

<p style="text-align: center;">Dom Pomocy Społecznej dla Osób Przewlekle Psychicznie Chorych ul. Nawojowska 155, 33-300 Nowy Sącz. Podmiot prowadzący jednostkę: Miasto Nowy Sącz Zakres usług oferowanych przez jednostkę: Całodobowa opieka wraz z zaspokojeniem niezbędnych potrzeb bytowych, opiekuńczych, rehabilitacyjnych i terapeutycznych. Kategoria klientów objętych wsparciem: Kobiety przewlekle psychicznie chore. W 2018 r. jednostka objęła wsparciem 100 osób.</p>

W zakresie wsparcia instytucjonalnego, w związku ze zwiększającą się liczbą osób niepełnosprawnych i rosnącą liczbą osób w wieku poprodukcyjnym, głównie zwiększa się zapotrzebowanie na usługi opiekuńcze, które są na bieżąco realizowane i zabezpieczone. Wskazany jest jednak rozwój infrastruktury na terenie miasta w jednostki wsparcia z zakresu:

- opieki wytchnieniowej głównie dla opiekunów faktycznych,
- dziennego pobytu dla osób niesamodzielnych,
- całodobowego pobytu dla osób przewlekle, somatycznie chorych.

Miasto w 2019 roku zapewniło uczestnictwo w programie „Opieka wytchnieniowa” – edycja 2019 finansowanym ze środków Solidarnościowego Funduszu Wsparcia Osób Niepełnosprawnych, w ramach resortowego Programu Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej. Realizatorem był Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowym Sączu. Świadczenie usługi opieki wytchnieniowej było realizowane w ramach modułu I, polegającego na świadczeniu specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania

osoby niepełnosprawnej w wymiarze godzinowym ustalonym przez MRPiPS. W 2019 roku z usługi opieki wytechnieniowej skorzystało 26 osób.

Poprzez realizację projektu konkursowego „Utworzenie Dziennego Domu Seniora w Mieście Nowy Sącz” w 2018 roku Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowym Sączu utworzył Dzienny Dom Seniora - placówki zapewniającej dzienną opiekę i aktywizację 80 osób niesamodzielnych w wieku 60+ oraz 45 ich opiekunów faktycznych w latach 2019 – 2021, po okresie realizacji projektu będzie zapewniona trwałość. Działania w ramach projektu: realizacja usług opiekuńczo – pielęgnacyjnych, aktywizacyjno – usprawniających, wspomagających przez 8 godzin dziennie, od poniedziałku do piątku. Zapewniony jest dowóz Uczestników, specjalistyczne wsparcie oraz wyżywienie w trakcie pobytu. W 2019 roku z wsparcia w formie dziennego pobytu skorzystało 30 Uczestników, a z wsparcia specjalistycznego 15 opiekunów faktycznych

Praktyka wskazuje, iż posiadane miejsca w Domach Pomocy Społecznej dla przewlekle psychicznie chorych są wystarczające i zabezpieczają potrzeby miasta i innych gmin, natomiast w Domu Pomocy Społecznej dla osób starszych jest większe zapotrzebowanie głównie dla osób przewlekle somatycznie chorych, gdyż osoby starsze w nich przebywające z racji wieku stają się osobami przewlekle chore. Z racji na brak umiejętności zaadoptowania się do zmiany profilu Domu, którego miasto nie posiada wskazanym jest podjęcie działań w celu wybudowania nowego Domu Pomocy Społecznej, który będzie zabezpieczał potrzeby osób starszych i przewlekle somatycznie chorych. Infrastruktura obecnego Domu nie pozwala na zmianę profilu. Wynika to z diagnozy sporządzonej na podstawie analizy miejsc i zgłaszanych zapotrzebowań do Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Nowym Sączu. Obecnie rozważane jest zlecenie przygotowania dokumentacji w celu sformalizowania przygotowań pod budowę Domu Pomocy Społecznej z miejscami dla osób przewlekle somatycznie chorych. Po podjęciu konkretnych ustaleń, zostaną zaplanowane działania, obecnie niemożliwe do zadeklarowania. Koniecznym jest również stałe dostosowywanie się już istniejących Domów do zmieniających się przepisów, chociażby p/poż.

Dodatkowo zlecono opracowanie dokumentacji związanej z aplikowaniem o środki przeznaczone na utworzenie w mieście Nowy Sącz Centrum Opiekuńczo-Mieszkalnego przeznaczonego na dzienny pobyt dla 22 osób i usługi całodobowe dla 6 osób - będą to osoby legitymujące się znacznym i umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, z niepełnosprawnością intelektualną i sprzężoną.

Środowiskowy Dom Samopomocy w Nowym Sączu

ul. Nawojowska 159 A, 33-300 Nowy Sącz.

Podmiot prowadzący jednostkę:

Miasto Nowy Sącz

Zakres usług oferowanych przez jednostkę:

- zapewnienie dziennego pobytu,
- stymulacja osobistego rozwoju,
- treningi umiejętności społecznych,
 - treningi samoobsługi,
 - rehabilitacja,
- terapia i praca z psychologiem,
- kształtowanie samodzielności,
 - zapewnianie posiłków,
 - współpraca z rodzinami,
- wsparcie oraz pomoc w rozwiązywaniu problemów życiowych,

Kategoria i liczba klientów Dom jest ośrodkiem wsparcia typu A i B - dla osób przewlekle psychicznie chorych, oraz dla osób upośledzonych umysłowo. W 2018 r. jednostka objęła wsparciem 67 osób.

Analiza wykazała konieczność utworzenia oddzielnego budynku dla typu D w ramach struktury obecnie funkcjonującego ŚDS, co w głównej mierze wynika ze specyficznych potrzeb osób ze spektrum autyzmu i niepełnosprawnością sprzężoną, które do pracy terapeutycznej i poprawy ich funkcjonowania potrzebują m.in. grup o mniejszej liczebności, odpowiednio zorganizowanej przestrzeni, wydzielonych stref aktywności, a nawet właściwego oświetlenia, czy miejsc wyciszenia. Jak wskazuje dotychczasowa praktyka (aktualnie w zajęciach uczestniczą 3 osoby) przebywanie tych osób w tak dużej grupie uczestników jest trudne dla samych uczestników, ze względu na nadmiar bodźców, które nie wpływają korzystnie na proces terapeutyczny. W 2019 roku 1 osoba, przyjęta na zajęcia jako klubowicz nie była w stanie adaptować się do warunków grupy.

Oddzielny budynek dla tej grupy świadczeniobiorców może powstać na działce bezpośrednio przylegającej do Środowiskowego Domu Samopomocy przy ul. Nawojowskiej 159A. ŚDS – typ AB przeznaczony jest dla 60 uczestników i dla tylu osób spełnia standard. Rodzice dzieci, które jeszcze uczęszczają do Specjalnego Ośrodka Szkolno – Wychowawczego zwrócili się do władz Miasta, w tym Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej z prośbą o pomoc i przygotowanie miejsca, w którym ich dorosłe dzieci mogłyby kontynuować rehabilitację i terapię tym bardziej, że część z nich nie nadaje się ze względu na posiadane orzeczenia o niepełnosprawności do innego typu placówek. W 2022 roku planowanych jest 10 miejsc.

Dwa mieszkania chronione dla trzech usamodzielnianych wychowanków
ul. Lwowska 53/2, 33-300 Nowy Sącz oraz ul. Grodzka 28/8, 33-300 Nowy Sącz

Podmiot prowadzący jednostkę:

MOPS Nowy Sącz

Zakres usług oferowanych przez jednostkę:

- zapewnienie mieszkania
- wsparcie socjalne w zakresie:
 - zdobywania umiejętności racjonalnego gospodarowania środkami,
 - pozyskiwania umiejętności wykorzystywania czasu wolnego,
 - motywowania do podejmowania nauki i dbania o rozwój osobisty,
 - kształtowania odpowiedzialności za swoje decyzje,
 - zdobycia umiejętności komunikowania się ze środowiskiem,
 - efektywnego poszukiwania zatrudnienia.

Mieszkanie chronione treningowe

ul. Powstańców Śląskich 8, 33-300 Nowy Sącz

Podmiot prowadzący jednostkę:

MOPS Nowy Sącz

Mieszkanie zostało utworzone w 2014 roku w ramach Programu Rewitalizacji Społecznej pn. „Integruj-My-się! Sądecki start w nowe możliwości”

Do mieszkania kierowane są osoby w trudnej sytuacji życiowej, które potrzebują wsparcia. Rodzaj i zakres wsparcia świadczonego w mieszkaniu chronionym jest uzależniony od indywidualnych potrzeb i możliwości osób korzystających ze wsparcia. Głównym zadaniem jest zapewnienie warunków do samodzielnego funkcjonowania w środowisku oraz ułatwienie swobodnej integracji ze społecznością lokalną. Pobyt w mieszkaniu chronionym jest pobytem czasowym i odpłatnym i ustalonym w drodze decyzji.

W latach 2014-2018 skorzystały 3 rodziny.

Dodatkowe wsparcie osób w mieszkaniu chronionym to m.in. pomoc w:

- zdobywaniu umiejętności racjonalnego gospodarowania środkami,
- pozyskiwaniu umiejętności wykorzystywania czasu wolnego,
- motywowaniu do podejmowania nauki i dbania o rozwój osobisty,
 - kształtowaniu odpowiedzialności za swoje decyzje,
- zdobywaniu umiejętności komunikowania się ze środowiskiem,
 - efektywnym poszukiwaniu zatrudnienia.

Okresowo dokonywana jest ocena zasadności pobytu w mieszkaniu chronionym treningowym oraz uzgodnień, które zostały zawarte z osobą/rodziną.

2.10.4 Problemy osób opuszczających zakłady karne i osób bezdomnych

Pomoc dla osób opuszczających zakłady karne

Osoby, których doświadczenia życiowe obejmują pobyt w zakładzie karnym, obciążone są bardzo silnym stygmatem społecznym, którego elementem składowym jest negatywny stereotyp człowieka „niegodnego zaufania”, od którego należy się zdystansować. Społeczne otoczenie byłego skazanego rzadko kiedy dostrzega podejmowane przez niego próby powrotu do normalnego życia, zaś nieudany próbom podejmowania ról konformistycznych towarzyszy zwykle dalsze napiętnowanie. Tym samym negatywny stosunek do osób powracających do społeczeństwa po odbyciu kary pozbawienia wolności niejednokrotnie uniemożliwia im włączanie się do życia społecznego. Konsekwencją takiego stanu rzeczy są znaczące trudności, na jakie napotykałi byli więźniowie w procesie readaptacji społeczno-zawodowej, co wiąże się z zagrożeniem wykluczenia społecznego.

Rodzajem udzielanej pomocy w przypadku osób opuszczających zakład karne i mających problem w przystosowaniu do życia jest głównie praca socjalna. Praca ta skupia się na umożliwieniu byłemu więźniowi przystosowania się do nowej sytuacji, nabycia umiejętności do życia w nowych warunkach.

Pracownik socjalny może wypełnić druki, wnioski w celu przedłożenia innym organom, nawiązać kontakt z potencjalnymi pracodawcami, wesprzeć Klienta w staraniach o przyznanie mieszkania socjalnego itp. Poza pracą socjalną osoba może otrzymać także pomoc finansową, na przykład w formie zasiłku okresowego, celowego.

W Nowym Sączu pomoc na rzecz tych osób świadczy Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowym Sączu a także Centrum Pomocy Osobom Opuszczającym Zakłady Karne i Ich Rodzinom znajdujące się na terenie Nowego Sącza ul. Zakościelna 3/ul. Lwowska 11.

Centrum Pomocy Postpenitencjarnej w Nowym Sączu prowadzone przez Stowarzyszenie Sursum Corda przy współpracy z Sądem Okręgowym w Nowym Sączu, Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Nowym Sączu oraz Zakładem Karnym w Nowym Sączu prowadzi od listopada 2014 r. punkt wsparcia dla osób opuszczających jednostki penitencjarne i ich rodzin. W ramach tego punktu udzielane jest osobom uprawnionym wsparcie materialne i specjalistyczne na miejscu tj. w siedzibie Centrum oraz wsparcia specjalistycznego na terenie 3 jednostek penitencjarnych tj. ZK w Nowym Sączu, ZK w Tarnowie oraz ZK w Trzebini.

W Centrum można uzyskać pomoc w formie bezpłatnych porad: prawnika, doradcy zawodowego, wychowawcy ds. pomocy postpenitencjarnej, kuratora rodzinnego oraz kuratora dla dorosłych, specjalisty pracy socjalnej, psychologa. Pomoc jest świadczona również poprzez: pokrycie kosztów noclegu osobom opuszczającym ZK na okres do 30 dni od zwolnienia – tylko osoby objęte art 164 Kodeksu karnego wykonawczego w końcowym okresie odbywania kary i uprzednio zgłoszone przez wychowawcę do tej formy wsparcia, pomoc rzeczowa: bony zakupowe, odzież, bilety komunikacji publicznej, leki i środki opatrunkowe (w ograniczonym zakresie), pomoc w poszukiwaniu pracy, aplikowaniu, kompletowaniu dokumentacji, informacje o miejscach uzyskania pomocy postpenitencjarnej

i społecznej oraz zasadach ubiegania się o nią, informacje o miejscach w ośrodkach przyjmujących byłych więźniów oraz pomoc w zakwaterowaniu w tych ośrodkach, zajęcia z zakresu przeciwdziałania agresji (na terenie wybranych zakładów karnych). W 2018 roku 18 rodzin (w których zamieszkuje 27 osób) zgłosiło trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego

Pomoc dla osób bezdomnych

Bezdomność jest problemem społecznym charakteryzującym się brakiem stałego miejsca zamieszkania. Wiąże się ze zmianami demograficznymi i ruchliwością społeczną, z recesją gospodarczą, bezrobociem, ubóstwem, kryzysem polityki mieszkaniowej i wzrostem cen mieszkań.

Do głównych przyczyn bezdomności o charakterze społecznym i dysfunkcyjnym należą: likwidacja państwowych zakładów pracy, brak miejsc w zakładach opiekuńczych, domach pomocy społecznej, brak opieki nad wychowankami domów dziecka kończącymi 18 lat, brak ośrodków dla nosicieli wirusa HIV, zaległości w opłatach czynszowych prowadzące do eksmisji, a także alkoholizm, przestępczość, odrzucenie lub brak opieki ze strony najbliższych, rozwód lub trwałe rozpad innych więzi formalnych lub nieformalnych, przemoc w rodzinie oraz świadomy wybór innego sposobu życia i odrzucenie powszechnie uznawanego systemu wartości.

Natura bezdomności wyklucza zamkniętą i jednoznaczną klasyfikację jej przyczyn, ponieważ doprowadza do niej cały zespół nakładających się na siebie sił sprawczych, zespół postaw, zachowań determinowanych predyspozycjami osobowościowymi, którym sprzyjają sytuacje społeczne i sposób funkcjonowania służb socjalnych. Osobami bezdomnymi, obok tych, którzy są nimi z wyboru, najczęściej stają się ludzie w starszym wieku, matki z nieletnimi dziećmi, rodziny pełne nieposiadające środków finansowych na opłacenie mieszkania oraz osoby, które opuściły zakłady karne.

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej pomoc bezdomnym należy do zadań własnych gminy. Pomoc ta może mieć formę udzielenia schronienia, posiłku, ubrania, a także zasiłku celowego na leczenie lub inne wskazane potrzeby. Gminy mogą zlecać wykonywanie tych zadań organizacjom pozarządowym. Pomoc osobom bezdomnym w Nowym Sączu świadczy m.in. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej. W roku 2018 liczba rodzin i przebywających w nich osób objętych wsparciem Ośrodka z powodu bezdomności wynosiła kolejno 54 rodziny i 56 osób w tych rodzinach.

Zapewnieniem całodziennego pobytu wraz z noclegiem, osobom bezdomnym znajdującym się na terenie miasta Nowego Sącza, zajmuje się Nowosądeckie Towarzystwo Pomocy im. św. Brata Alberta w Nowy Sącz, ul. Szwedzka 18, które współpracuje z MOPS na podstawie corocznie zawieranej umowy o „Zapewnieniu schronienia – miejsc noclegowych oraz gorącego posiłku osobom znajdującym się w trudnej sytuacji rodzinnej i materialnej warunkującej skorzystanie ze schronienia”. Mieszkańcami Domu są często osoby opuszczające zakłady karne, samotne, rozwiedzione, po zerwaniu więzi rodzinnych, osoby uzależnione od alkoholu i narkotyków, niezdolni do samodzielnego życia.

Osoby korzystają również z innych form wsparcia Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej. Są to głównie projekty/programy mające na celu aktywizację społeczno-zawodową. Ilość osób bezdomnych, które były uczestnikami projektu MOPS „Włącz się społecznie! Aktywizacja społeczno-zawodowa mieszkańców Miasta Nowego Sącza” w latach 2016-2018 - 6 osób.

2.10.5 Realizowane projekty i programy

Ważną rolę w działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Nowym Sączu odgrywa realizacja projektów współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego, poprzez które oferowane wsparcie ustawowe zostało

poszerzone o dodatkowe działania na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym lub wykluczonych społecznie. Poza środkami z Unii Europejskiej Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowym Sączu korzysta z możliwości dofinansowań również na projekty socjalne, kierowane do grup z danym obszarem problemowym.

Projekty 2008-2015

W latach 2008-2015 Miasto Nowy Sącz – Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowym Sączu realizował projekt systemowy „**Twoja AKTYWNOŚĆ szansą na sukces!**” w ramach POKL na lata 2007-2013, Działania 7.1. Rozwój i upowszechnienie aktywnej integracji, Poddziałania 7.1.1. Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez ośrodki pomocy społecznej, który był współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach EFS. Celem głównym projektu systemowego "Twoja AKTYWNOŚĆ szansą na sukces!" było przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu poprzez wyrównywanie szans kobiet i mężczyzn zagrożonych marginalizacją. Z kompleksowego wsparcia w ramach projektu systemowego skorzystały 1203 osoby. Działania poprzedzone były Indywidualną diagnozą potrzeb każdego uczestnika projektu, tym samym osiągnięte zostały zakładane indywidualne efekty wsparcia.

Kolejnym projektem realizowanym w latach 2013-2014 współfinansowanym ze środków Unii Europejskiej w ramach projektu systemowego „**Rewitalizacja Społeczna**” POKL, Priorytetu I Zatrudnienie i integracja społeczna, Działanie 1.2 Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej, EFS był **Program Rewitalizacji Społecznej pn. „Integruj-My-się! Sądecki start w nowe możliwości”**. W roku 2014 zrealizowano działania skierowane do dwóch grup docelowych: mieszkańców Miasta Nowego Sącza w tym obszarze Starego Miasta (78 osób), pracowników MOPS w Nowym Sączu (45 osób). W ramach Programu zrealizowano również adaptację i wyposażenie mieszkania chronionego z przeznaczeniem dla rodzin z dziećmi oraz wychowanków opuszczających rodziny zastępcze, placówki opiekuńczo-wychowawcze i młodzieżowe ośrodki wychowawcze.

Trzecim projektem, który realizował MOPS w latach 2013-2015 współfinansowanym ze środków Unii Europejskiej w ramach POKL, Priorytet I Zatrudnienie i integracja społeczna, Działanie 1.2 Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej, Europejskiego Funduszu Społecznego był Projekt pn. „**Schematom STOP! Wspólne działania instytucji pomocy społecznej i instytucji rynku pracy**”. W ramach Projektu zrealizowano wsparcie dla 20 rodzin wielodzietnych w tym 118 osób, zgodnie z indywidualną ścieżką wsparcia każdego członka rodziny, w ramach wypracowanego narzędzia – kontraktu rodzinnego. Zrealizowano wsparcie w ramach 4 modułów: prozatrudnieniowego, społeczno-integracyjnego, rodzinnego, sport i kultura. Realizacja wsparcia nastawiona była za trwałość efektów i stopień przyczynienia się, do usamodzielnienia rodzin.

Projekty 2016-2019

W latach 2016-2019 Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowym Sączu realizował projekt konkursowy pn. „**Włącz się społecznie! Aktywizacja społeczno-zawodowa mieszkańców miasta Nowego Sącza**”, współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014 – 2020,9 Osi priorytetowej Region Spójny Społecznie, Działania 9.1 Aktywna integracja, Poddziałania 9.1.1 Aktywna integracja. Projekt adresowany był do mieszkańców miasta Nowego Sącza zagrożonych ubóstwem, wielokrotnym wykluczeniem społecznym, korzystających z pomocy społecznej lub bezrobotnych, nieaktywnych zawodowo, niepełnosprawnych, z dysfunkcjami społecznymi, niesamodzielnymi. W ramach projektu, w strukturze Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Nowym Sączu został utworzony **Klub Integracji Społecznej** „Aktywna przyszłość” (działający również po projekcie w ramach trwałości przez okres odpowiadający co najmniej okresowi projektu) oraz Centrum Wsparcia Społecznego „Twój rozwój”, w których realizowane było wsparcie z zakresu reintegracji społecznej i zawodowej oraz pozostałe, wynikające z identyfikacji

indywidualnych potrzeb i potencjałów każdego Uczestnika Projektu. Rodzaje wsparcia były dostosowane i określone indywidualnie w zależności od problemów, potrzeb i potencjałów osób biorących udział w projekcie. W projekcie wzięło udział ponad 200 osób, z czego ponad 35 otrzymało zatrudnienie (umowa o pracę, umowa zlecenie) w trakcie lub zaraz po działaniach projektu.

Projekt konkursowy „**Skuteczna i profesjonalna pomoc społeczna w Mieście Nowy Sącz**” realizowany w ramach Osi priorytetowej II Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji, Działania 2.5 Skuteczna pomoc społeczna, Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020, współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego był kolejnym, który MOPS realizował w okresie 2018-2019. Celem głównym było oddzielenie procedury administracyjnej przyznawania świadczeń pomocy społecznej od pracy socjalnej i usług poprzez wdrożenie zmian organizacyjnych w Dziale Pomocy Środowiskowej realizującym zadania z zakresu pomocy społecznej w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Nowym Sączu, poprzez wyodrębnienie 4 Sekcji w Dziale Pomocy Środowiskowej (ds. pierwszego kontaktu, ds. pracy socjalnej, ds. usług, ds. świadczeń przyznawanych decyzją). Zrealizowane w ramach projektu zadania wpłynęły na optymalizację wykorzystania kwalifikacji i kompetencji zatrudnionych pracowników i zwiększenie udziału w działaniach Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Nowym Sączu pracy socjalnej, jak i zapewnienie bardziej podmiotowego traktowania klientów. Projekt przyczynił się również do podniesienia jakości, komfortu i bezpieczeństwa pracy pracowników Ośrodka.

W 2018 roku MOPS rozpoczął realizację projektu konkursowego „**Utworzenie Dziennego Domu Seniora w Mieście Nowy Sącz**” realizowanego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020, 9. Osi Priorytetowej Region Spójny Społecznie, Działania 9.2 Usługi społeczne i zdrowotne, Poddziałania 9.2.3 Usługi opiekuńcze oraz interwencja kryzysowa – SPR, Typu B Wsparcie dla tworzenia i/lub działalności placówek zapewniających dzienną opiekę aktywizację osób niesamodzielnych, współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego. Projekt będzie realizowany do I kwartału 2021 roku (działający również po projekcie w ramach trwałości przez okres odpowiadający co najmniej okresowi projektu). Dzięki projektowi utworzono **Dzienny Dom Seniora** - placówki zapewniającej dzienną opiekę i aktywizację 80 osób niesamodzielnych w wieku 60+ oraz 45 ich opiekunów faktycznych. ziałania w ramach projektu: realizacja usług opiekuńczo – pielęgnacyjnych, aktywizacyjno – usprawniających, wspomagających przez 8 godzin dziennie, od poniedziałku do piątku. Zapewnienie dowozu Uczestników, specjalistycznego wsparcia oraz wyżywienia w trakcie pobytu.

Programy

Dodatkowo MOPS współpracował z Centrum Integracji Społecznej w Nowym Sączu, jako partner w ramach projektów, jak również z Sądeckim Urzędem Pracy w realizacji Programu wspomagającego w wyjściu z trudnej sytuacji wspólnych klientów: MOPS w Nowym Sączu, jako współrealizator (wraz z SUP, CIS w Nowym Sączu-Stowarzyszenie STOPIL – Lider) Zadania publicznego „**Reintegracja w partnerstwie z Przedsiębiorcą**”, obejmującego działania ujęte w procesie reintegracji społeczno-zawodowej w CIS, zawarcia Indywidualnego Programu Zatrudnienia Socjalnego, współpracy z pracownikami Sądeckiego Urzędu Pracy w celu wypracowania Indywidualnego Planu Działania oraz zawarcia kontraktu socjalnego z uczestnikami projektu przez pracowników socjalnych. MOPS brał udział w realizacji procesu reintegracji społeczno – zawodowej, organizował i przeprowadzał prace społecznie – użyteczne.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowym Sączu wraz z Sądeckim Urzędem Pracy od roku 2015, w celu zapewnienia właściwej współpracy i sprawnej wymiany informacji dotyczącej uczestników Programu Aktywizacja i Integracja, prowadzących do

zapewnienia tym osobom najlepszych możliwości aktywizacji zawodowej i integracji społecznej – rozpoczął wspólną realizację **Programu Aktywizacja i Integracja**. Celem Programu była poprawa sytuacji na rynku pracy osób bezrobotnych zarejestrowanych w Sądeckim Urzędzie Pracy, korzystających ze świadczeń Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Nowym Sączu poprzez kształtowanie u uczestników aktywnej postawy w życiu społecznym i zawodowym i przywracanie im zdolności do podejmowania zatrudnienia. W kolejnych latach 2016-2019 PAI było kontynuowane w ramach projektu MOPS „Włącz się społecznie! Aktywizacja społeczno-zawodowa mieszkańców Miasta Nowego Sącz”.

2.11 SYTUACJA OSÓB STARSZYCH

Akty prawne regulujące politykę senioralną

- Uchwała Nr 238 Rady Ministrów z dnia 24 grudnia 2013 r. w sprawie przyjęcia dokumentu *Założenia Długofalowej Polityki Senioralnej w Polsce na lata 2014–2020*
- Ustawa z dnia 11 września 2015 r. o osobach starszych
- Ustawa z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym
- Uchwała Nr 237 Rady Ministrów z dnia 24 grudnia 2013 r. w sprawie *ustanowienia Rządowego Programu na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014-2020*
- Zarządzenie Prezydenta Miasta Nowego Sącza 285/2015 z dnia 6 sierpnia 2015 roku w sprawie powołania składu Nowosądeckiego Forum Seniorów oraz nadania mu Regulaminu
- Zarządzenie Prezydenta Miasta Nowego Sącza nr 358/2015 z dnia 8 października 2015r w sprawie: zmiany Zarządzenia Nr 285/2015 Prezydenta Miasta Nowego Sącza z dnia 6 sierpnia 2015 r. w sprawie powołania składu Nowosądeckiego Forum Seniorów oraz nadania mu Regulaminu

Procesy demograficzne zachodzących w świecie, a zwłaszcza w Europie Środkowej, sprawiają, że zjawisko starzenia się społeczeństw jest jednym z kluczowych tematów rozważanych przy kształtowaniu polityki publicznych.

Mając na uwadze doświadczenia krajów Europy Zachodniej, którą proces starzenia się społeczeństw dotknęły wcześniej, obecnie w Polsce rozwijane są programy i polityka senioralna, które zniwelowałyby skutki tego zjawiska. Polityka senioralna stanowi ogół celowych działań organów samorządu oraz innych organizacji i instytucji, które realizują zadania i inicjatywy kształtujące warunki godnego i zdrowego starzenia się.

Celem polityki senioralnej jest wspieranie i zapewnienie możliwości aktywnego starzenia się w zdrowiu oraz możliwości prowadzenia w dalszym ciągu samodzielnego, niezależnego i satysfakcjonującego życia, nawet przy ograniczeniach funkcjonalnych.

Dane statystyczne dot. liczby osób starszych w Nowym Sączu w roku 2018

Wiek	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni
60-69	10 797	6 011	4 786
70-79	15 513	9 563	5 950
80-84	1 892	1 244	648
+ 85	1 531	1 061	470
Razem:	29 733	17 879	11 854

Centrum Sądeckiego Seniora

Od stycznia 2018 roku w ramach polityki senioralnej mieszkańcy Nowego Sącza w wieku 60 +, którzy zakończyli już pracę zawodową, realizowali swoje pasje i rozwijali zainteresowania w Centrum Sądeckiego Seniora, placówce powstałej w celu przeciwdziałania

wykluczeniu oraz integracji osób starszych. Zadanie współfinansowane jest ze środków Wojewody Małopolskiego w ramach rządowego Programu Wieloletniego „Senior +” na lata 2015-2020. W roku 2018 i 2019 Centrum koordynowane było przez jeden z Wydziałów Urzędu Miasta Nowego Sącza, od 2020 roku planowane jest prowadzenie Centrum przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowym Sączu.

W Centrum Sądeckiego Seniora można korzystać z pomieszczeń do wspólnych spotkań i relaksu, wyposażonych w aneks kuchenny, biblioteczkę, sprzęt RTV, komputery z dostępem do Internetu, a także pomieszczeń sanitarnych. Deklaracje uczestnictwa w aktywnościach Centrum Sądeckiego Seniora złożyło dotychczas ponad 430 osób w wieku 60+ z Nowego Sącza.

Centrum służy aktywizacji i integracji osób starszych, które zagrożone są wykluczeniem zewnętrznym ze względu na swój wiek, stan zdrowia czy ograniczenia sprawności. Centrum otwarte jest w dni powszednie przez 8 godzin dziennie. W ramach funkcjonowania Centrum proponowane są seniorom z Nowego Sącza różne bezpłatne aktywności:

- gry towarzyskie
- kino, teatr
- spacer/wędrówki turystyczne
- spotkania z książką
- spotkania i porady w zakresie zdrowia, urody, bezpieczeństwa, itp.
- spotkania z członkami Nowosądeckiego Forum Seniorów
- spotkania z kulturą
- warsztaty malarskie
- warsztaty muzyczne
- zajęcia edukacyjne
- zajęcia kulinarne
- zajęcia manualne
- zajęcia ruchowe
- zajęcia rekreacyjne

Nowosądeckie Forum Seniorów

Nowosądeckie Forum Seniorów, zwane dalej Forum Seniorów jest organem opiniodawczo – doradczym Prezydenta Miasta Nowego Sącza, stanowiącym forum wymiany poglądów i opinii, a także udzielania konsultacji, a nadto inicjatyw w sprawach dotyczących seniorów. Powołane zostało na podstawie przepisów prawa zawartych w ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym Zarządzeniem Prezydenta Miasta. Nowosądeckie Forum Seniorów jest kontynuacją działań Sądeckiej Rady Seniorów.

Forum jest reprezentacją organizacji zrzeszających seniorów, organizacji społecznych i pozarządowych, instytucji publicznych oraz osób fizycznych, które działają na rzecz poprawy jakości życia osób starszych. Celem jego działalności jest służenie społeczności seniorów oraz wspieranie i reprezentowanie ich zbiorowych interesów poprzez ścisłą współpracę z władzami Miasta oraz organizacjami i instytucjami, które zajmują się problemami seniorów.

Organizację i działanie Nowosądeckiego Forum Seniorów określa Regulamin oraz plan pracy Forum na okres trwania kadencji. Regulamin określa, iż członkowie pełnią swoje funkcję społecznie przez okres dwóch lat. Forum Seniorów zbiera się raz na kwartał, a jej pracami kieruje wybrany przewodniczący lub jego zastępca. Obsługę techniczną i administracyjną Forum Seniorów zapewnia Kancelaria Urzędu Miasta Nowego Sącza.

Do zakresu działań Forum Seniorów należy w szczególności:

- inicjowanie przedsięwzięć zmierzających do integracji społecznej seniorów oraz zaspokajania potrzeb tej grupy społecznej;

- przedstawianie propozycji w zakresie ustalania priorytetów zadań w perspektywie krótko i długoterminowych działań na rzecz seniorów;
- zgłaszanie uwag i opiniowanie lokalnych rozwiązań prawnych dotyczących seniorów oraz spraw przedłożonych Radzie do zaopiniowania przez Prezydenta Miasta Nowego Sącza;
- opracowywanie cyklicznej oceny kondycji społecznej seniorów i przedstawianie propozycji działań służących oczekiwanim zmianom w tym zakresie;
- opracowywanie programów społecznych służących rozwojowi działalności na rzecz seniorów;
- podejmowanie działań zmierzających do wykorzystania potencjału i czasu ludzi starszych na rzecz inicjatyw środowiskowych;
- dążenie do odtworzenia i umacniania międzypokoleniowych więzi społecznych;
- przedstawianie Prezydentowi Miasta Nowego Sącza sprawozdań z działalności Forum.

W skład Forum Seniorów wchodzi 13 członków powoływanych Zarządzeniem Prezydenta Miasta, w tym:

- 1 przedstawiciel uniwersytetu trzeciego wieku działającego na terenie Nowego Sącza,
- 2 przedstawiciele organizacji pozarządowych lub podmiotów działających na rzecz seniorów,
- 6 przedstawiciele osób starszych lub podmiotów działających na rzecz seniorów, w szczególności będących specjalistami w zakresie:
 - a) polityki społecznej;
 - b) bezpieczeństwa publicznego;
 - c) ochrony zdrowia;
 - d) edukacji i kształcenia ustawicznego;
 - e) kultury;
 - f) sportu, turystyki i rekreacji.
- przedstawiciele instytucji publicznych oraz środowisk senioralnych zajmujących się m.in. problematyką seniorów wyznaczonych bezpośrednio przez Prezydenta Miasta.

Nowosądecka Karta Seniora

- Uchwała Nr LXIX/652/2014 Rady Miasta Nowego Sącza z dnia 21 lipca 2014 r. w sprawie: wprowadzenia w Nowym Sączu Programu Nowosądecka Karta Seniora
- Uchwała Nr LXIX/653/2014 Rady Miasta Nowego Sącza z dnia 21 lipca 2014 r. w sprawie: zmiany uchwały Nr XXXIII/313/2012 Rady Miasta Nowego Sącza z dnia 31 lipca 2012 r., w sprawie uprawnień do bezpłatnych i ulgowych przejazdów oraz zasad systemu taryfowego i cen na usługi w publicznym transporcie zbiorowym na terenie miasta Nowego Sącza i gmin, które przystąpiły do porozumień międzygminnych z miastem Nowy Sącz
- Uchwała Nr XV/146/2015 Rady Miasta Nowego Sącza z dnia 15 września 2015 r. w sprawie: zmiany uchwały Nr LXIX/652/2014 Rady Miasta Nowego Sącza z dnia 21 lipca 2014 r., w sprawie wprowadzenia w Nowym Sączu Programu Nowosądecka Karta Seniora
- Uchwała Nr X/87/2015 Rady Miasta Nowego Sącza z dnia 21 kwietnia 2015 r. w sprawie: zmiany uchwały Nr LXIX/652/2014 Rady Miasta Nowego Sącza z dnia 21 lipca 2014 r., w sprawie wprowadzenia w Nowym Sączu Programu Nowosądecka Karta Seniora
- Uchwała Nr XV/145/2015 Rady Miasta Nowego Sącza z dnia 15 września 2015 r. w sprawie: zmiany uchwały Nr XXXIII/313/2012 Rady Miasta Nowego Sącza z dnia 31 lipca 2012 r., w sprawie uprawnień do bezpłatnych i ulgowych

przejazdów oraz zasad systemu taryfowego i cen na usługi w publicznym transporcie zbiorowym na terenie miasta Nowego Sącza i gmin, które przystąpiły do porozumień międzygminnych z miastem Nowy Sącz

Kontynuacja realizacji programu Karty Seniora. Program Nowosądeckiej Karty Seniora adresowany jest do osób powyżej 60 roku życia, zamieszkujących Nowy Sącz. Główną ideą Programu jest wsparcie i promocja aktywnego trybu życia osób w wieku dojrzałym. Jego celem jest podniesienie poziomu aktywności i sprawności grupy mieszkańców 60+ poprzez zwiększenie dostępności do dóbr kultury, zachęcanie do uczestnictwa w wydarzeniach kulturalnych i sportowych, a także kształtowanie pozytywnego wizerunku nowosądeckich seniorów. Program jest rozwiązaniem, które umożliwia seniorom rozwój swoich pasji i zainteresowań, ale także da możliwość aktywnego spędzania czasu wolnego. Integralną częścią Programu jest wprowadzenie zniżek na bilety komunikacji miejskiej dla osób, które ukończyły 65 rok życia, tzw. „Bilet seniora – roczny” oraz „Bilet seniora – półroczny”, co ma na celu zachęcenie beneficjentów Programu do korzystania z miejskiego transportu zbiorowego. Potwierdzeniem uprawnień do korzystania z oferty dla seniorów będą specjalnie opracowane na tę okoliczność karty - imienne dokumenty wydawane przez Urząd Miasta Nowego Sącza dla wszystkich zainteresowanych mieszkańców w wieku 65+.

Program skierowany jest do nowosądeckich seniorów, którzy zameldowani są na pobyt stały na terenie Miasta Nowego Sącza i ukończyli 60 rok życia, a w przypadku ulg komunikacyjnych 65 rok życia. Program jest elementem polityki społecznej realizowanej przez samorząd Miasta Nowego Sącza. Głównym celem Programu jest wzmocnienie aktywności społecznej i poprawa jakości życia osób powyżej 60 roku życia poprzez stworzenie oraz rozwijanie systemu promocji, ulg i rabatów oferowanych przez Miasto Nowy Sącz oraz Partnerów Programu, jak również zwiększenie dostępności do dóbr kultury, zachęcenie do uczestnictwa w wydarzeniach kulturalnych i sportowych, a także kształtowanie pozytywnego wizerunku nowosądeckich seniorów. Program jest rozwiązaniem, które umożliwi seniorom rozwój swoich pasji i zainteresowań, ale także da możliwość aktywnego spędzania czasu wolnego. Aktualnie w Programie uczestniczy 61 podmiotów mających status partnera Programu.

Budżet dot. polityki senioralnej w 2019 roku

Centrum Sądeckiego Seniora – 180 000,00 zł (dotacja 72 000,00 zł, 108 000,00 zł środki z budżetu)

Nowosądeckie Forum Seniorów (działania inicjowane przez Forum Seniorów w tym poprawa bezpieczeństwa/odblaski) – 10 000,00 zł;

Dzień Seniora – 5 000,00 zł

Współpraca w zakresie polityki senioralnej z innymi miastami w kraju i za granicą – 5 000,00 zł

Karta Seniora (zakup kart) – 2 000,00 zł

Wykaz sądeckich organizacji działających na rzecz seniorów

- Beskidzkie Więzi
- Arka Poradnia Specjalistyczna i Telefon Zaufania w Tarnowie Oddział w Nowym Sączu
- Centrum Edukacji Międzykulturowej
- Federacja Konsumentów Oddział w Nowym Sączu
- Humaneo
- Katolickie Centrum Edukacji Młodzieży Kana w Nowym Sączu
- Klub Aktywnych Mam
- Krąg Seniorów Związku Harcerstwa Polskiego „Szumiący Bór”

- Międzyszkolny Uczniowski Klub Sportowy „Akademia Piłkarska 2012” Im. Wiesława Spiegła
- Nowosądeckie Stowarzyszenie Aikido
- Nowosądeckie Stowarzyszenie Amazonek Im. Heleny Włodarczyk
- Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów Oddział Okręgowy w Nowym Sączu
- Polskie Stowarzyszenie Diabetyków Oddział Nowy Sącz
- Polskie Towarzystwo Tatrzańskie Oddział „Beskid” W Nowym Sączu
- Sądecko -Podhalańskie Stowarzyszenie Pomocy Społecznej
- Silver Economy
- Stowarzyszenie „Nowosądecka Wspólnota”
- Stowarzyszenie „Piast” Na Rzecz Aktywnego Trybu Życia
- Stowarzyszenie „Przyjaciele Serca i Życia”
- Stowarzyszenie Animatorów Dobrego Czasu „Cor Amico”
- Stowarzyszenie Dla Miasta
- Stowarzyszenie Happy Activ
- Stowarzyszenie Klub Integracyjny
- Stowarzyszenie Kobiet Do Walki Z Rakiem Piersi Europa Donna w Nowym Sączu
- Stowarzyszenie Na Rzecz Wspierania Przedsiębiorczości i Inicjatyw Lokalnych Stopil
- Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych i Ich Opiekunów „Spokojne Jutro” z Siedzibą w Nowym Sączu
- Stowarzyszenie Pacjentów Aptek Partnerzy Dla Zdrowia
- Stowarzyszenie Sądecki Uniwersytet Trzeciego Wieku
- Stowarzyszenie Sądeckie Forum Kobiet
- Stowarzyszenie Sądeczanie Razem
- Stowarzyszenie Wspólna Sprawa
- Stowarzyszenie Zmaa-Zaręba Martial Arts Academy Meiseikai Poland
- Uniwersytet Drugiego I Trzeciego Wieku przy Akademii Ignatianum Oddział przy Parafii Ducha Świętego w Nowym Sączu
- Związek Nauczycielstwa Polskiego Oddział w Nowym Sączu – Sekcja Emerytów i Rencistów

Kluby Seniora przy Parafiach

1	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Jana Pawła II ul. Batalionów Chłopskich 39a 33-300 Nowy Sącz Tel. 515 022 018	Proboszcz Ks. Biernat Zbigniew	Istnieje Klub Seniora
2	Parafia pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa w Nowym Sączu ul. Zygmuntowska 48, 33-300 Nowy Sącz tel. 18 443 89 76	Proboszcz o. Bogdan Długosz SJ	Istnieje Klub Seniora
3	Parafia pw. Ducha Świętego	Proboszcz	Uniwersytet Drugiego

	w Nowym Sączu ul. Piotra Skargi 10, 33-300 Nowy Sącz tel. 18 443 71 98	O. Józef Polak SJ	i Trzeciego wieku przy Akademii Ignatianum oddział przy Parafii Ducha Świętego w Nowym Sączu
4	Parafia pw. Matki Bożej Bolesnej w Nowym Sączu Kręta 1, 33-300 Nowy Sącz 18 443 96 79	Proboszcz Ks. dr Antoni Koterla	Istnieje Klub Seniora
5	Parafia pw. Matki Bożej Niepokalanej w Nowym Sączu ul. Królowej Jadwigi 44, 33-300 Nowy Sącz, tel. 18 443 65 81	Proboszcz Ks. mgr Czesław Paszyński	Istnieje Klub Seniora
6	Parafia pw. Najświętszej Maryi Panny Częstochowskiej w Zabełczu ul. Myśliwska 1, 33-300 Nowy Sącz tel. 18 441 35 09	Proboszcz Ks. Mrożek Eugeniusz	Istnieje Klub Seniora przy Zarządzie Osiedlowym
7	Bazyliki Kolegiackiej pw. Św. Małgorzaty w Nowym Sączu ul. Plac Kolegiacki 1 33-300 Nowy Sącz tel. 18 443 61 98	Proboszcz Ks. Jerzy Jurkiewicz	Istnieje Klub Seniora

2.12 SYTUACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

2.12.1 Działania na rzecz osób niepełnosprawnych podjęte przez Sądecki Urząd Pracy

Na koniec 2018 roku w ewidencji Sądeckiego Urzędu Pracy zarejestrowanych było 126 osób bezrobotnych z orzeczonym stopniem niepełnosprawności oraz 21 osób niepełnosprawnych zarejestrowanych jako poszukujące pracy niepozostające w zatrudnieniu.

W stosunku do poprzedniego roku liczba bezrobotnych niepełnosprawnych zmniejszyła się o 69 osób, a ich udział procentowy w ogólnej liczbie bezrobotnych zmniejszył się o 1,8 pkt. proc. z poziomu 10,2% do 8,4%. Na przestrzeni roku o 32 zmniejszyła się liczba osób niepełnosprawnych zarejestrowanych jako poszukujący pracy.

Na koniec 2018 r. wśród zarejestrowanych bezrobotnych z orzeczeniem o stopniu niepełnosprawności było tyle samo kobiet co mężczyzn.

Najwięcej osób niepełnosprawnych – 30,2% znajduje się w przedziale wiekowym 55-59 lat. W sytuacji, gdy w ogólnej strukturze bezrobotnych osoby powyżej 45. roku życia stanowiły 33,8%, to wśród niepełnosprawnych odsetek ten stanowił aż 65,9%.

Wśród bezrobotnych niepełnosprawnych zarejestrowanych w SUP na koniec 2018 r. najwięcej osób legitymowało się wykształceniem zasadniczym zawodowym (34%), policealnym i średnim zawodowym (28%) oraz podstawowym i niepełnym podstawowym (24%). Wykształcenie średnie ogólnokształcące posiadało 6 osób (5%), a wyższym wykształceniem legitymowało się 8% analizowanej grupy. Tylko 1% ogółu bezrobotnych niepełnosprawnych stanowiły osoby z wykształceniem gimnazjalnym.

Na dzień 31 grudnia 2018 r. 6% osób z tej grupy nie posiadało stażu pracy i był to odsetek niższy o 2,0 pkt. proc. od analogicznego okresu ub. roku oraz 4,3 pkt. proc. niższy niż 2 lata temu. Największą grupę w ewidencji bezrobotnych niepełnosprawnych stanowiły osoby ze stażem pracy wynoszącym od 10 do 20 lat - 22%. Staż pracy od 1 roku do 5 lat posiadało 18% osób niepełnosprawnych zarejestrowanych na koniec 2018 roku, a osoby ze stażem od 5 do 10 lat stanowiły 17% analizowanej grupy. 15% niepełnosprawnych to osoby ze stażem pracy 20-30 lat, taki sam udział procentowy w analizowanej grupie stanowiły osoby, które pracowały krócej niż rok. 9 osób bezrobotnych niepełnosprawnych (6%) posiadało staż pracy 30 lat i więcej.

W strukturze bezrobotnych niepełnosprawnych wg czasu pozostawania bez pracy najliczniejszą grupę stanowiły osoby pozostające w ewidencji powyżej 24 miesięcy. Odsetek ten wynosił 25% (31 osób) i był zdecydowanie wyższy niż w ogólnej strukturze bezrobotnych, co wskazuje na większe trudności z podjęciem zatrudnienia przez osoby niepełnosprawne. Należy jednak zaznaczyć, że w stosunku do 2017 roku udział niepełnosprawnych pozostających bez pracy przez okres powyżej 24 miesięcy zmniejszył się aż o 14,0 pkt. proc.

Struktura bezrobotnych niepełnosprawnych wg rodzaju niepełnosprawności

Rodzaj niepełnosprawności	Liczba bezrobotnych	% udział w ogólnej liczbie bezrobotnych niepełnosprawnych
Upośledzenie umysłowe	2	1,59%
Choroby psychiczne	17	13,49%
Zaburzenie głosu, mowy i choroby słuchu	12	9,52%
Choroby narządu wzroku	4	3,18%
Upośledzenia narządu ruchu	47	37,30%
Epilepsja	10	7,94%
Choroby układu oddechowego i układu krążenia	11	8,73%
Choroby układu pokarmowego	4	3,17%
Choroby układu moczowo-płciowego	3	2,38%
Choroby neurologiczne	8	6,35%
Inne	7	5,56%
Nieustalony	1	0,79%
Razem	126	100 %

Źródło: opracowanie własne – Sąddecki Urząd Pracy

Analizując strukturę grupy ze względu na rodzaj niepełnosprawności, najwięcej osób posiadało orzeczenie w związku z upośledzeniem narządu ruchu - 47 osób (37,30%). W ogólnej liczbie bezrobotnych niepełnosprawnych 13,49% stanowiły osoby z chorobami psychicznymi - 17 osób, z chorobami układu oddechowego i układu krążenia zarejestrowanych było 11 osób (8,73%). W grupie bezrobotnych niepełnosprawnych 89 osób to osoby z lekkim stopniem niepełnosprawności, 35 osób posiadało orzeczenie o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności. Na koniec 2018 roku w ewidencji SUP figurowały 2 osoby z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności.

Dla osób niepełnosprawnych Sąddecki Urząd Pracy zorganizował dogodne warunki rejestracji w urzędzie, która odbywa się na parterze urzędu (wejście do budynku znajduje się na poziomie terenu wokół budynku), wyposażonym m.in. w toaletę przystosowaną dla osób z niepełnosprawnością. Ponadto Urząd prowadzi stronę www zgodnie ze standardami dostępności (na stronie www dostępne są dokumenty w wersji elektronicznej). Strona internetowa ma między innymi funkcje powiększania czcionki oraz ustawiania wersji kontrastowych. Dla osób niedowidzących lub słabo widzących przygotowano dokumenty wydrukowane w większym formacie. Ponadto, pracownicy SUP w razie potrzeby udzielają pomocy w odczytywaniu formularzy, dokumentów rekrutacyjnych czy innych niezbędnych

dokumentów (dwóch pracowników posiada przeszkolenie z zakresu posługiwania się językiem migowym).

W 2018 r. osoby niepełnosprawne obejmowane były usługami poradnictwa zawodowego i pośrednictwem pracy. Osoby, wymagające specjalistycznego wsparcia, po zdiagnozowaniu problemu zawodowego przez doradcę klienta zostali objęci specjalistycznymi usługami z zakresu poradnictwa zawodowego. W 2018 r. ze specjalistycznego poradnictwa zawodowego skorzystało 10 osób z orzeczoną stopniem niepełnosprawności. W 2018 roku doradcy zawodowi oraz pośrednicy pracy pełniący funkcję doradców klienta objęli łącznie 56 osób z orzeczoną stopniem niepełnosprawności usługą poradnictwa zawodowego. Z tej grupy 47 osób uczestniczyło w indywidualnym procesie doradczym, w ramach którego przeprowadzono 59 spotkań doradczych z wykorzystaniem metod i narzędzi ułatwiających wybór zawodu, zmianę kwalifikacji, podjęcie lub zmianę zatrudnienia w zakresie posiadanych uprawnień, a 9 osób wyłoniono do udziału w grupowych poradach zawodowych. Porady te odbywały się w formie kilkudniowych spotkań grupowych. W trakcie 2018 roku z tytułu podjęcia pracy z ewidencji SUP wyłączono 106 osób posiadających orzeczoną stopniem niepełnosprawności. Spośród tej liczby 32 osoby zostały zatrudnione za pośrednictwem urzędu: 18 podjęć pracy miało charakter subsydiowany, a 14 dotyczyło pracy niesubsydiowanej.

Ponadto w ramach działań SUP na rzecz osób niepełnosprawnych:

- skierowano 1 osobę bezrobotną niepełnosprawną na szkolenie;
- stażami objęto 11 osób niepełnosprawnych, w tym: 10 osób bezrobotnych i 1 osobę poszukującą pracy;
- zatrudnieniem subsydiowanym objęto 10 osób, w tym w ramach prac interwencyjnych 7 osób, w ramach refundacji kosztów wyposażenia stanowiska pracy – 3 osoby;
- 4 osoby niepełnosprawne otrzymały środki na podjęcie działalności gospodarczej;
- 2 osoby zostały skierowane do pracy w ramach prac społecznie użytecznych, natomiast 1 osoba do pracy w ramach robót publicznych

Analiza danych statystycznych zawartych w diagnozie wskazuje, iż w 2018 r. sytuacja na lokalnym rynku pracy uległa poprawie. Jednocześnie nadal występują niekorzystne zjawiska w strukturze bezrobotnych. Wciąż utrzymuje się wysoki odsetek osób długotrwale bezrobotnych, powyżej 50. roku życia oraz osób do 30. roku życia. Zauważalną pozytywną tendencją w strukturze bezrobotnych jest spadek udziału osób należących do grupy bezrobocia rodzinnego. Niską stopę bezrobocia uzyskano przede wszystkim poprzez pozyskanie dodatkowych środków z przeznaczeniem na aktywizację lokalnego rynku pracy. Działania te należy kontynuować również w latach 2019-2022. Nadal zachodzi konieczność podejmowania zintensyfikowanych, indywidualizowanych i kompleksowych działań aktywizujących na rzecz osób bezrobotnych, w tym grup znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy. Grupy te powinny być w najbliższych latach obejmowane odpowiednio dobranymi formami pomocy, a na ich aktywizację SUP powinien pozyskiwać dodatkowe środki. Szansą dla tych osób będzie także uczestnictwo w projektach współfinansowanych z EFS.

W 2019 r. nastąpiła znacząca zmiana w przepisach ustawy o promocji zatrudnienia polegająca na odejściu od profilowania osób bezrobotnych. Zmiana ta wprowadza konieczność aktywizacji wszystkich osób bezrobotnych niezależnie od sytuacji w jakiej aktualnie się znajdują.

W związku z aktualną sytuacją na rynku pracy, konieczne jest uściślenie współpracy Sądeckiego Urzędu Pracy oraz Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej polegającej na podejmowaniu wspólnych działań o charakterze prozatrudnieniowym mających na celu zagwarantowanie bezrobotnym skutecznej i optymalnej pomocy obu instytucji prowadzącej do zwiększenia efektywności realizowanych działań.

2.12.2 Działania na rzecz osób niepełnosprawnych realizowane w ramach zadań Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

Zadania powiatu z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej wynikające z zapisów art. 35 Ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych finansowane są ze środków PFRON. Referat ds. PFRON znajduje się od II kwartału 2019 roku w Dziale Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Nowym Sączu. Limit środków otrzymany z PFRON w 2018 roku w wysokości 2 155 569 zł został wydatkowany następująco:

Limit środków na zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej oraz rehabilitacji społecznej w roku 2018

Lp.	Zadanie	Ilość osób	Wykonanie za 2018r. w zł.
1	2	4	5
Rehabilitacja zawodowa			
1.	Finansowanie szkolenia, stażów, przygotowania zawodowego oraz prac interwencyjnych osób niepełnosprawnych, poszukujących pracy nie pozostających w zatrudnieniu SUP	1	7 793
2.	Zwrot kosztów zatrudnienia pracowników pomagających pracownikowi niepełnosprawnemu w pracy	1	3 840
3.	Zwrot kosztów wyposażenia stanowiska pracy	2	50 000
Razem		4	61 633
Rehabilitacja społeczna			
4.	Dofinansowanie kosztów działania istniejących warsztatów terapii zajęciowej	2 WTZ dla 65 uczestników	1 078 740
5.	Dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych	244	224 811
6.	Dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych , w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych	17	126 047
7.	Dofinansowanie likwidacji barier w kommunikowaniu się	20	41 722
8.	Dofinansowanie likwidacji barier technicznych	17	99 341
9.	Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych	16	56 394
10.	Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny dla osób niepełnosprawnych	42	44 973
11.	Dofinansowanie zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów	801	421 908
Razem		1 222	2 155 569

Źródło: Opracowanie własne - dane PFRON

Największe zapotrzebowanie środowiska osób niepełnosprawnych jest na pomoc finansową przy zaopatrzeniu w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze oraz na likwidację barier architektonicznych i technicznych. Wysokie dopłaty jakie musi ponieść osoba niepełnosprawna pomimo dofinansowania z Narodowego Funduszu Zdrowia na podstawowe przedmioty ortopedyczne (oprotezowanie, wózki itd.) przekraczają możliwości finansowe tych osób i ich rodzin. Bez dofinansowania tych zadań ze środków PFRON wiele osób nie byłoby w stanie zaopatrzyć się w niezbędny sprzęt ortopedyczny, a tym samym nie miałyby możliwości aktywnego uczestniczenia w życiu zawodowym i społecznym.

Na realizację zadań na rzecz osób niepełnosprawnych Miasto pozyskało środki w ramach programów celowych ogłaszanych przez PFRON tj. programu „Aktywny samorząd” i „Programu wyrównywania różnic między regionami”.

„Aktywny samorząd” celem głównym programu jest wyeliminowanie lub zmniejszenie barier ograniczających uczestnictwo beneficjentów programu w życiu

społecznym, zawodowym. W 2018 roku na realizację programu Urząd Miasta otrzymał z PFRON **183 642,23 zł.** obejmując na dzień 31.XII dofinansowaniem 36 osób na kwotę **85 660,- zł.** Obszary i zadania objęte dofinansowaniem:

Środki na realizację programu „Aktywny samorząd” w roku 2018

Lp.	Zadanie	Liczba osób	Wyплаты w zł.
1.	pomoc w zakupie sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania w ramach likwidacji barier w dostępie do uczestniczenia w społeczeństwie informacyjnym,	6	22 981,00
2.	pomoc w zakupie protezy kończyny, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne w ramach likwidacji barier w poruszaniu się	2	38 000,00
3.	pomoc w utrzymaniu aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki dla osoby zależnej	2	5 775,30
4.	pomoc w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym	26	66 733,50

Źródło: Opracowanie własne - dane PFRON

„Program wyrównywania różnic między regionami III” celem strategicznym programu jest wyrównywanie szans oraz zwiększenie dostępu osób niepełnosprawnych do rehabilitacji zawodowej i społecznej.

Środki na realizację „Programu wyrównywania różnic między regionami” w roku 2018

Lp.	Nazwa projektu	Ogółem (w zł)	Środki PFRON (w zł)	Śr. własne Miasta (w zł)
1.	Likwidacja <i>barier architektonicznych</i> polegająca na przystosowaniu, zakupie i ułożeniu podłogi w Sali gimnastycznej w Zespole Szkół nr 5 – Specjalnych w Nowym Sączu, ul. Magazynowa 6	62.686,80	18.806,04	43.880,76
2.	Likwidacja <i>barier architektonicznych</i> w budynku Poradni Psychologiczno–Pedagogicznej w Nowym Sączu, ul. Broniewskiego 5 w zakresie zakupu transportera schodowego	15.900,00*	4.770,00	11.130,00
3.	Likwidacja <i>barier architektonicznych</i> w budynku Pałacu Młodzieży w Nowym Sączu, Rynek 14 w zakresie budowy windy, zakup i montaż platformy schodowej, adaptacja łazienek dla osób niepełnosprawnych oraz zakup i montaż skrzydeł drzwiowych	453.944,52	136.183,36	317.761,16
4.	Likwidacja <i>barier transportowych</i> – zakup busa 9-cio miejscowego przystosowanego do przewozu osób niepełnosprawnych dla Środowiskowego Domu Samopomocy w Nowym Sączu, ul. Nawojowska 159A	159.374,51*	80.000,00	79.374,51
	Razem	692.087,83	239.759,40	452.146,43

Źródło: Opracowanie własne - dane PFRON

2.13 PROBLEMY UZALEŻNIEŃ I PRZEMOCY W RODZINIE

2.13.1 Diagnoza problemów alkoholowych w Nowym Sączu

Na mocy art. 21 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi bezpłatne leczenie osób uzależnionych od alkoholu odbywa się w podmiotach leczniczych wykonujących działalność leczniczą w rodzaju: świadczenia

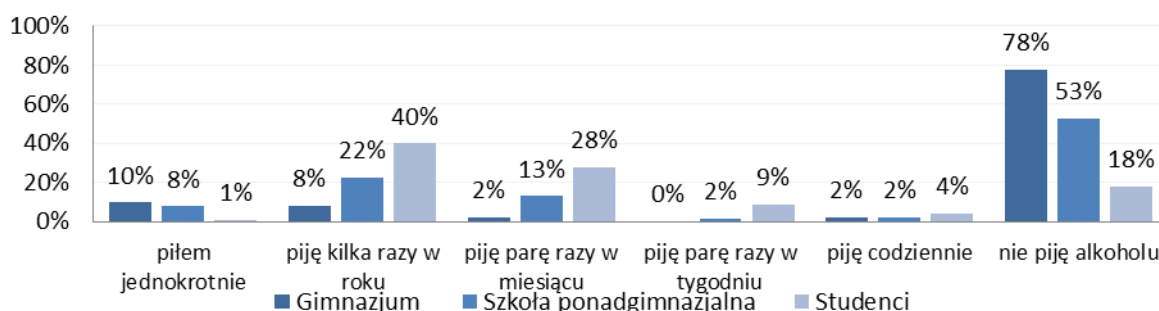
stacjonarne, całodobowe oraz ambulatoryjne W Nowym Sączu placówką, która prowadzi terapię uzależnionych od alkoholu i innych środków psychoaktywnych, a także terapię uzależnień od hazardu jest Ośrodek Profilaktyki i Terapii Uzależnień działający w strukturach Szpitala im. Dr. J. Dietla w Krynicy Zdroju.

Nowosądecka młodzież a alkohol

W 2015 na zlecenie Miasta Nowego Sącza przeprowadzono badania pn.: „Diagnoza problemów społecznych na terenie Miasta Nowego Sącza”. W badaniu wzięło udział 267 uczniów szkół gimnazjalnych, 641 uczniów szkół ponadgimnazjalnych oraz 100 studentów, kontynuujących naukę na uczelniach wyższych. Pierwszym problemem społecznym diagnozowanym wśród młodzieży szkolnej gminy Nowy Sącz było narażenie na problem alkoholowy. W tym celu uczniom zadano szereg pytań związanych ze skalą zjawiska w otoczeniu oraz indywidualnymi doświadczeniami z alkoholem. Kolejne badania planowane są w 2020 roku.

Pierwsze pytanie dotyczyło spożywania alkoholu. Wśród odpowiedzi między przedstawicielami poszczególnych grup szkolnych można zauważyć wyraźne dysproporcje. Wśród uczniów gimnazjum większość (78%) zaprzecza, by spożywali alkohol. Do tego typu zachowań przyznaje się około co piąty przedstawiciel szkoły gimnazjalnej. Wśród uczniów klas ponadgimnazjalnych spożywanie alkoholu deklaruje 47%, wśród nich 22% pije kilka razy w roku, 13% parę razy w miesiącu, 8% deklaruje spożycie jednokrotne, po 2% badanych z tej grupy wykazuje, że po alkohol sięga parę razy w tygodniu oraz codziennie. 82% studentów korzysta z napojów alkoholowych, w tym 40% pije alkohol kilka razy w roku, 28% parę razy w miesiącu, 9% parę razy w tygodniu, a 4% ankietowanych twierdzi, że alkohol pije codziennie.

Pytanie nr 1 Czy pijesz alkohol ?

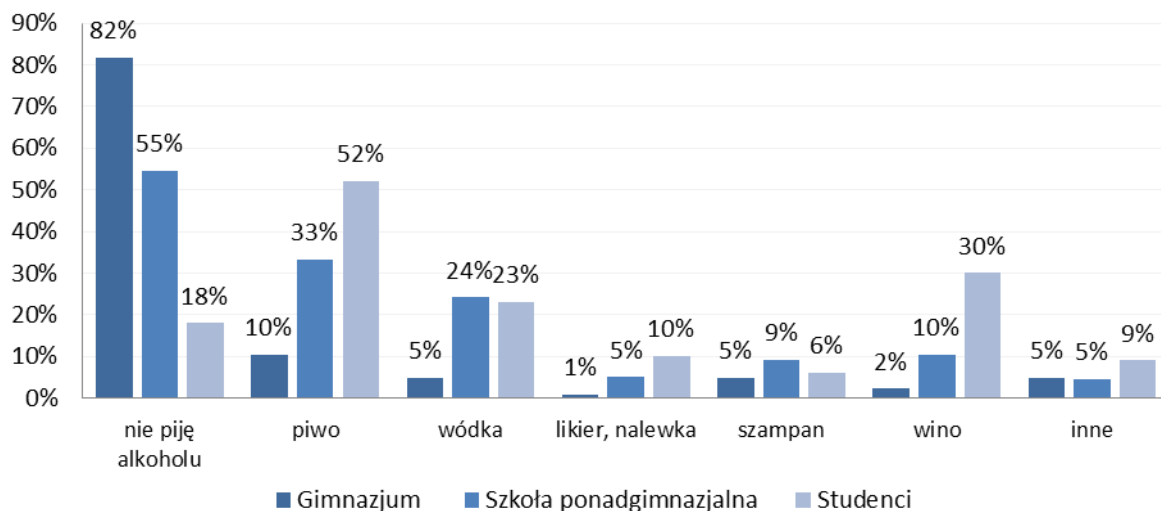

Źródło: Opracowanie własne - Wydział Ochrony Zdrowia i Pomocy Społecznej Urzędu Miasta Nowego Sącza

Kolejne pytanie w ankiecie skierowanej do młodzieży szkolnej dotyczyło rodzajów spożywanego alkoholu. Z zebranych odpowiedzi wynika, że starsza młodzież najczęściej sięga po piwo (52% studentów, 33% uczniów szkoły ponadgimnazjalnej), następnie wódkę wybrało 23-24% uczniów szkoły ponadgimnazjalnej i uczniów uczelni wyższych, wino 30% studentów, 10% uczniów szkoły ponadgimnazjalnej. Najmniejszą popularnością cieszą się likiery, nalewki oraz szampan. Wśród uczniów szkoły gimnazjalnej piwo wybrało 10% ankietowanych, wódkę oraz szampana po 5%, wino 2%, likiery 1%. 9% studentów oraz po 5% uczniów szkoły gimnazjalnej, ponadgimnazjalnej wskazało jeszcze inny rodzaj alkoholu, wymieniając w tym whisky (6% studenci, 3% uczniowie szkoły ponadgimnazjalnej), cydr (1% uczniów szkoły ponadgimnazjalnej, 2% gimnazjum). Respondenci wskazali także na jeden z rodzajów alkoholu tworzonych w warunkach gospodarstwa domowego potocznie zwanego „bimbrem” (3% studentów, 1% uczniów szkoły ponadgimnazjalnej, 3% gimnazjum). Spożywanie tego rodzaju alkoholu wiąże się z dodatkowym ryzykiem zatrucia,

biorąc pod uwagę ewentualny brak danych o jego dokładnym pochodzeniu, czy warunkach w jakich został spreparowany.

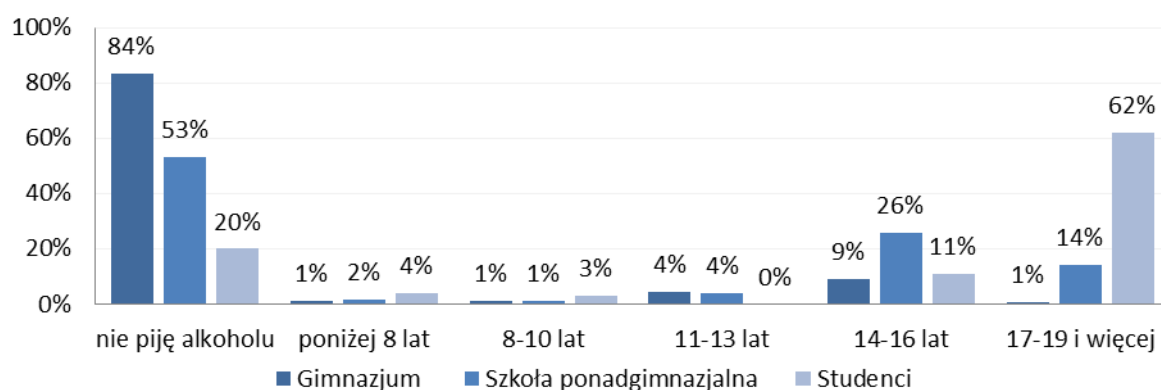
Pytanie nr 2 Jaki rodzaj alkoholu pijesz najczęściej?

Źródło: Opracowanie własne - Wydział Ochrony Zdrowia i Pomocy Społecznej Urzędu Miasta Nowego Sącza

62% uczniów szkoły wyższej wskazuje, że zaczęli spożywać alkohol mając 17 lat lub więcej, 11% między 14 a 16 rokiem życia, 4% badanych twierdzi, iż miało wtedy mniej niż 8 lat, a 3% 8-10 lat. Wśród uczniów szkoły ponadgimnazjalnej najczęściej wybierano odpowiedź 14-16 lat (26%), następnie 17-19 lat, 4% wybrało przedział wiekowy 11-13 lat, 2% poniżej 8 lat, 1% 8-10 lat. Jeśli chodzi o uczniów szkoły gimnazjalnej to 9% pierwszy raz sięgnęło po alkohol pomiędzy 14 a 16 rokiem życia, 4% pomiędzy 11 a 13 rokiem życia, po 1% miało wtedy 8-10 lat lub poniżej 8 lat.

Pytanie nr 3 W jakim wieku rozpoczęłaś zażywanie alkoholu?

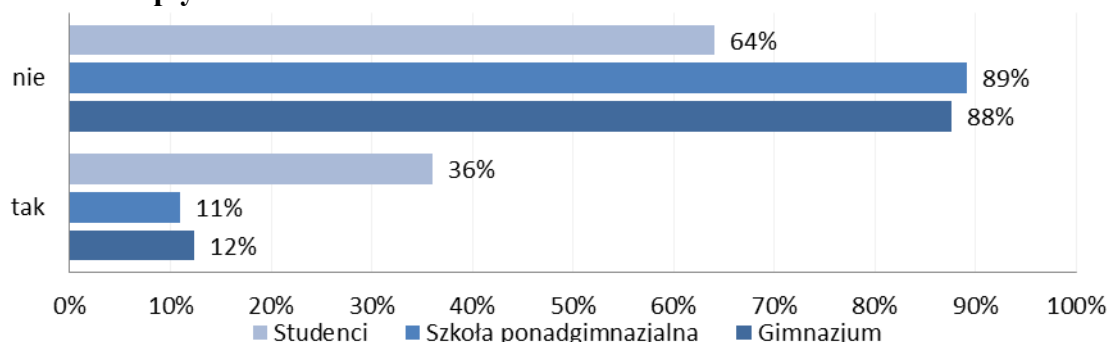

Źródło: Opracowanie własne - Wydział Ochrony Zdrowia i Pomocy Społecznej Urzędu Miasta Nowego Sącza

Alkohol a przemoc

Przemocy ze strony rówieśników, którzy byli pod wpływem alkoholu doświadczyło 36% studentów, 12% uczniów gimnazjum, 11% uczniów szkoły ponadgimnazjalnej.

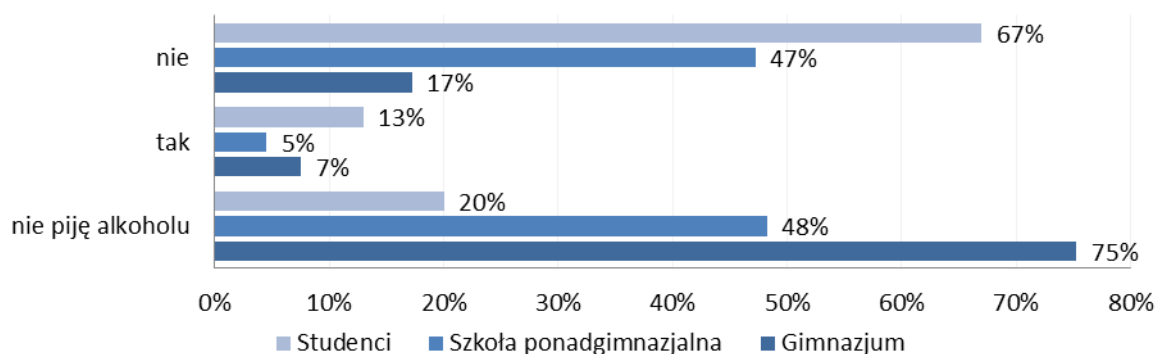
Pytanie nr 4 Czy doświadczyłeś kiedyś przemocy ze strony rówieśników, którzy byli pod wpływem alkoholu?

Źródło: Opracowanie własne - Wydział Ochrony Zdrowia i Pomocy Społecznej Urzędu Miasta Nowego Sącza

Do stosowania przemocy pod wpływem alkoholu przyznaje się 13% ankietowanych studentów. Wśród uczniów szkoły gimnazjalnej i ponadgimnazjalnej jest to 5-7% badanych.

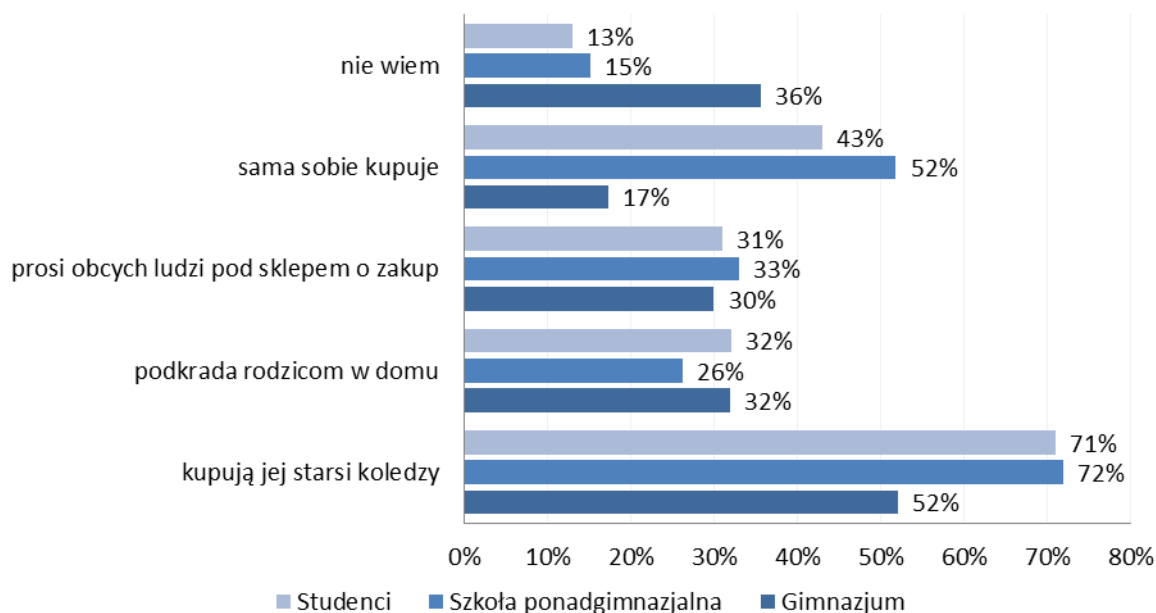
Pytanie nr 5 Czy samemu zdarzyło Ci się stosować przemoc pod wpływem alkoholu?

Źródło: Opracowanie własne - Wydział Ochrony Zdrowia i Pomocy Społecznej Urzędu Miasta Nowego Sącza

Respondentom zadano pytanie o sposoby zdobywania alkoholu przez młodzież niepełnoletnią. 52% uczniów szkoły gimnazjalnej, 72% ponadgimnazjalnej oraz 71% badanych studentów wskazało na kupowanie alkoholu przez starszych kolegów. 52% uczniów szkoły ponadgimnazjalnej, 43% studentów oraz 17% uczniów gimnazjum stwierdziło, że młodzież niepełnoletnia sama sobie kupuje alkohol. 30-31% uczniów z każdej grupy szkolnej uznało, że osoby niepełnoletnie proszą obcych ludzi pod sklepem o pomoc, a po 32% uczniów gimnazjum i studentów, a także 26% uczniów szkoły ponadgimnazjalnej, iż podkradają alkohol rodzicom w domu.

Pytanie nr 6 Jak osoby niepełnoletnie w Twojej okolicy mogą zdobyć alkohol?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Źródło: Opracowanie własne - Wydział Zdrowia i Opieki Społecznej Urzędu Miasta Nowego Sącza

Działania profilaktyczne

Ponad połowa badanych respondentów ze szkoły gimnazjalnej, ponadgimnazjalnej oraz uczelni wyższej uważa, że najlepszymi działaniami w profilaktyce antyalkoholowej są rozmowy ze specjalistą profilaktyki, następnie po 52% uczniów szkoły gimnazjalnej oraz ponadgimnazjalnej, a także 37% studentów wskazało na warsztaty profilaktyczne. Osoby uzależnione od alkoholu stanowią jedną z grup dysfunkcyjnych objętych pomocą Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Przestępczość związana z nadużywaniem alkoholu

W 2017 r. na terenie miasta Nowego Sącza Policja ujawniła 163 kierujących pod wpływem alkoholu w tym: 112 osób nietrzeźwych (powyżej 0,5 promila), 41 osób po użyciu alkoholu (od 0,2 do 0,5 promila). Ogółem liczba sprawców przestępstw będących pod wpływem alkoholu w 2017 r. to 173 osoby w tym 54 osoby to sprawcy przemocy będący pod wpływem alkoholu.

Przestępczość związana z nadużywaniem alkoholu

	Liczba sprawców przestępstw pod wpływem alkoholu ogółem (bez kierujących)	Nieletni sprawcy przestępstw pod wpływem alkoholu (bez kierujących)	Liczba kierujących pod wpływem alkoholu od 0,2 do 0,5 promila	Liczba kierujących pod wpływem alkoholu powyżej 0,5 promila	Ogólna liczba sprawców przemocy w związku z wdrożoną NK, w tym liczba sprawców przemocy będących pod wpływem alkoholu
2014	141	0	99	164	170 (52)
2015	128	2	93	106	150 (56)

2016	120	2	36	129	210 (76)
2017	90	0	41	112	173 (54)

Źródło: Opracowanie własne - dane Komendy Miejskiej Policji w Nowym Sączu

Działania podejmowane przez Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

W roku 2018 przyjęto 81 zgłoszeń o osobach nadużywających alkohol. Każdorazowo osoby te były wzywane na rozmowę motywującą do siedziby KRPA. W sprawach osób zgłoszonych, podejmowano działania mające na celu pełne rozeznanie ich sytuacji w aspekcie problemu alkoholowego. Informacje z tym związane uzyskiwano przede wszystkim od pracowników Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Nowym Sączu oraz od funkcjonariuszy Policji. W uzasadnionych przypadkach (zwłaszcza przy sprzecznych informacjach uzyskanych od osoby zgłoszonej oraz MOPS i Policji) KRPA przeprowadziła rozmowy z członkami rodzin osób zgłoszonych z problemem alkoholowym. Ponadto KRPA podejmowała współpracę z kuratorami sądowym, prosząc o wydanie opinii na temat funkcjonowania osoby nadzorowanej przez kuratora i jednocześnie zgłoszonej do Komisji. Z osobami zgłoszonymi prowadzi się prace nad motywacją do podjęcia kontaktu z placówką leczniczą.

11 osób po interwencji Komisji i rozmowie motywującej podjęło i kontynuowało terapię odwykową w Małopolskim Ośrodku Profilaktyki i Terapii Uzależnień w Nowym Sączu lub w Szpitalu im. Jana Pawła II SP ZOZ w Nowym Targu - bez konieczności kierowania spraw do Sądu Rejonowego. Przyjęto zasadę, że następnie osoby te zgłaszają się systematycznie do Komisji (bez wezwań), przedstawiając zaświadczenia o kontynuowaniu terapii odwykowej zgodnie z zaleceniami. Ponadto, w wyjątkowych przypadkach, jeżeli osoby nie mogły podjąć terapii, a wyrażały gotowość do powstrzymania się od picia alkoholu, Komisja zachęcała do podpisania w Kościele zobowiązania trzeźwościowego, a następnie monitorowała tę sytuację. Osoby, które podpisały zobowiązanie do utrzymania abstynencji na określony czas, zobowiązano do regularnego zgłaszania się do KRPA.

W sytuacji, gdy osoba zgłoszona nie godzi się na zaproponowany kontakt z placówką leczniczą – przypadek kierowany jest do rozpoznania przez biegłych (lekarz i psycholog) w dziedzinie uzależnienia od alkoholu. Ich opinia decyduje, czy sprawa danej osoby zostanie skierowana do postępowania sądowego, czy też nie. Po wydaniu opinii przez biegłych o uzależnieniu osoby badanej i wskazaniu odpowiedniej formy terapii, (bądź też zwrotnej informacji o niestawieniu się na badanie) 53 osoby skierowano do Sądu Rejonowego Wydział III Rodzinny i Nieletnich w Nowym Sączu – w celu zastosowania obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu.

W 2018 r. członkowie KRPA wzięli udział w 229 spotkaniach grup roboczych dot. Niebieskich Kart, odbywających się w MOPS w Nowym Sączu.

Zgłoszenia osób nadużywających alkohol do Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Nowym Sączu

ŹRÓDŁO ZGŁOSZENIA	LATA	
	2017	2018
MOPS	37	23
SOIK	0	0

Prokuratura Rejonowa	4	5
Kuratorzy Sądowi	6	9
Policja	7	9
Indywidualne	36	31
Inne Komisje	1	0
DPS	1	4
Grodzka Spółdzielnia Mieszkaniowa	1	0
RAZEM	93 (w tym 26 dot. przemocy)	81 (w tym 13 dot. przemocy)

Źródło: Opracowanie własne - Wydział Zdrowia i Opieki Społecznej Urzędu Miasta Nowego Sącza

Terapia

Na mocy art. 21 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi bezpłatne leczenie osób uzależnionych od alkoholu odbywa się w podmiotach leczniczych wykonujących działalność leczniczą w rodzaju : świadczenia stacjonarne, całodobowe oraz ambulatoryjne W Nowym Sączu placówką, która prowadzi terapię uzależnionych od alkoholu i innych środków psychoaktywnych, a także terapię uzależnień od hazardu jest Ośrodek Profilaktyki i Terapii Uzależnień działający w strukturach Szpitala im. Dr. J. Dietla w Krynicy Zdroju.

Informacja na temat liczby pacjentów korzystających z pomocy terapeutycznej Małopolskiego Ośrodka Profilaktyki i Terapii uzależnień w Nowym Sączu z terenu Miasta Nowego Sącza:

- Ilość osób leczonych w Poradni Terapii Uzależnień: 354 osoby
- Ilość osób leczonych w Oddziale Dziennym Terapii Uzależnienia od Alkoholu: 36 osób
- Ilość osób leczonych w Poradni Psychologii Zdrowia i Trzeźwości dla dzieci i młodzieży: 46 osób

2.13.2 Realizacja zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Zadania realizowane przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowym Sączu

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowym Sączu realizuje zadania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie zgodnie z zapisami Ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Od 2011 roku w strukturach MOPS działa Punkt Wsparcia i Konsultacji dla osób doświadczających przemocy w rodzinie, w którym osoby dotknięte przemocą mogą skorzystać z pomocy takich specjalistów jak: prawnik; psycholog; pracownik socjalny; policjant; duchowny. Punkt wsparcia czynny jest od poniedziałku do czwartku od godz. 8.00 do 20.00 oraz w piątek od godz. 8.00 do 15.00. Dla osób znajdujących się w sytuacjach kryzysowych, czynna jest infolinia codziennie w godz. od 8.00 do 22.00, dyżurujący pracownicy socjalni z zespołu ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie w 2018 roku odebrali 117 połączeń.

Z pomocy w Punkcie Wsparcia i Konsultacji w 2018 roku skorzystało 65 rodzin w tym liczba osób w rodzinie 184 osób.

W 2018 roku udzielono następującej ilości porad i konsultacji:

- konsultacji prawnych - 21,
- konsultacji psychologicznych - 4,

➤ konsultacji socjalnych - 4.

Ponadto prowadzone są działania informacyjno-edukacyjne skierowane do społeczności lokalnej, realizowane poprzez kolportaż plakatów (30 sztuk) i ulotek (240 sztuk) -opracowanych i wydrukowanych w ramach dotacji w 2010 roku oraz informatorów dla osób doświadczających przemocy (30 sztuk).- opracowanych i wydrukowanych w 2011 roku. Materiały edukacyjne rozpowszechniane są między innymi w instytucjach zobowiązanych do włączenia się do systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie tj. systemie oświaty, służby zdrowia, sądownictwa, prokuratury i policji. Na bieżąco aktualizowana jest strona internetowa MOPS – www.mops.nowysacz.pl – zakładka przeciwdziałanie przemocy, w której można znaleźć informacje o ogólnopolskich i miejscowych instytucjach realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, aktach prawnych, informacje edukacyjne, informacje o Zespole Interdyscyplinarnym i działalności Punktu Wsparcia i Konsultacji w tym: godzin otwarcia i godzin dyżurów poszczególnych specjalistów .

Zarządzeniem nr 343/2019 z dnia 11 czerwca 2019 roku Prezydent Miasta Nowego Sącza powołał Zespół Interdyscyplinarny do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie posiadający uprawnienia wynikające z Ustawy o Przeciwdziałaniu Przemocy w Rodzinie (Dz. U. Nr 125 poz. 842 z dnia 13.07.2010 roku). Siedzibą Zespołu Interdyscyplinarnego wg zapisu w/w ustawy został MOPS pełniący również funkcję koordynatora działań Zespołu. Zespół Interdyscyplinarny powołuje grupy robocze w celu rozwiązywania problemów dotyczących przemocy w rodzinie. W skład Zespołu Interdyscyplinarnego wchodzi przedstawiciele: Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, Komendy Miejskiej Policji, Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Sądeckiego Ośrodka Interwencji Kryzysowej, Wydziału Edukacji i Wychowania Urzędu Miasta, Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej, Ośrodka Wsparcia i Terapii Rodzin, Centrum Administracyjne Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych, Sądu Rejonowego - Kuratorzy, Okręgowej Rady Lekarskiej i Nowosądeckiej Izby Pielęgniarek i Położnych, organizacja pozarządowa - Towarzystwo Przyjaciół Dzieci - Rzecznik Praw Dziecka. W 2018 roku do Przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego wpłynęło 116 Niebieskich Kart z czego w czterech rodzinach były założone podwójne Niebieskie Karty

Zadania realizowane przez Sądecki Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Nowym Sączu

Do zadań Sądeckiego Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Nowym Sączu należy świadczenie najwyższej jakości pomocy w zakresie interwencji kryzysowej skierowanej do osób znajdujących się w trudnej sytuacji kryzysowej, w sytuacji występowania przemocy (zarówno ofiary jak i sprawcy), readaptacji społecznej skierowanej do osób bezdomnych i zagrożonych wykluczeniem społecznym, pomoc osobom uzależnionym i współuzależnionym oraz sprawowanie opieki nad osobami doprowadzonymi do wytrzeźwienia i bezdomnymi, w szczególności poprzez :

- udzielanie natychmiastowej specjalistycznej pomocy oraz schronienia osobom znajdującym się w sytuacji kryzysowej w celu przywrócenia równowagi psychicznej i umiejętności samodzielnego radzenia sobie,
- udzielanie porad specjalistycznych m.in. psychologicznych, pedagogicznych, prawnych oraz z zakresu pomocy socjalnej,
- prowadzenie terapii indywidualnej, rodzinnej oraz mediacji, prowadzenie grup wsparcia, terapeutycznych, pomocowych oraz w zakresie wymiany doświadczeń międzyinstytucjonalnych.
- prowadzenie świetlicy dla osób bezdomnych oraz łaźni i pralni,
- prowadzenie hostelu dla sprawców przemocy domowej, hostelu dla osób, które ukończyły leczenie odwykowe
- działalność profilaktyczną (zajęcia profilaktyczne dla młodzieży szkolnej, konkursy wiedzy, konferencje, programy korekcyjno-edukacyjne z zakresu profilaktyki uzależnień).

Działania Sądeckiego Ośrodka Interwencji Kryzysowej w obszarze problemów uzależnień od alkoholu i przemocy

Dane 2018					
L.p.	Problem	Ilość udzielonych porad	W tym Nowy Sącz	Ilość osób	W tym Nowy Sącz
1.	Problem alkoholowy własny	753	365	286	155
2.	Problem alkoholowy w rodzinie	295	182	150	60
	Uzależnienie od komputera – własne	9	5	5	4
	Uzależnienie od komputera w rodzinie	17	14	8	5
	Uzależnienie od narkotyków własne	63	42	30	16
	Uzależnienie od narkotyków w rodzinie	28	11	19	9
	Uzależnienie od hazardu własne	1	0	1	0
	Uzależnienie od hazardu w rodzinie	3	0	3	0
3.	Przemoc w rodzinie – ofiara	668	249	239	108
4.	Przemoc w rodzinie – sprawca	147	69	68	42
	Zachowania agresywne	39	18	22	10
6.	Grupa wsparcia dla uzależnionych	48	21	16	8
	Program Fred goes net	Nabór			
7.	Program Korekcyjno – edukacyjny dla sprawców przemocy	nabór			
8.	Zajęcia profilaktyczne z młodzieżą dotyczące różnych zagrożeń – 85 spotkań – 1606 uczestników Warsztaty profilaktyczne dla młodzieży – 51 spotkań – 647 uczestników				
9.	Hostel Hostel dla osób znajdujących się w ostrym kryzysie zagrażającym zdrowiu i życiu oraz ofiar przemocy - 38 osób (18 os. dorosłych, 20 dzieci) - w tym <u>ofiary przemocy</u> 34 osoby - 15 dorosłych, 19 dzieci, w tym Nowy Sącz, 4 os. dorosłe , 2 dzieci - <u>kryzys sytuacyjny</u> - 4 osoby - 3 osoby dorosłe, 1 dziecko (Nowy Sącz – 0) Hostel dla sprawców przemocy – 1 osoba dorosła (N. Sącz - 0) Hostel readaptacyjny dla osób po leczeniu odwykowym– 1 osoba dorosła (N. Sącz – 0)				

Źródło: Opracowanie własne - dane Sądeckiego Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Nowym Sączu

Z obserwacji można zauważyć, iż zwiększa się poziom świadomości społeczeństwa w zakresie kryzysów psychologicznych, przemocy, uzależnień co potwierdza wysoki odsetek zgłaszających się klientów. Coraz większym zainteresowaniem cieszy się także uczestnictwo osób w grupach wsparcia.

Grupą dominującą wśród osób zgłaszających się po pomoc psychologiczną są kobiety, na drugim miejscu mężczyźni a ostatnią grupę stanowią dzieci i młodzież. Analizując dane dotyczące zjawiska przemocy w rodzinie należy zwrócić uwagę na zauważalną tendencję wzrostową. Ponadto obserwuje się tendencję wzrostową dotyczącą problemów natury psychicznej, z którymi zgłaszają się osoby potrzebujące pomocy. Wśród powyższych problemów wymienić należy m.in. zaburzenia emocjonalne, stany lękowe, nerwice, depresje, mające często swoje podłoże w trudnej sytuacji rodzinnej czy też w traumatycznych

doświadczeniach. Podobne zjawisko wzrostu zauważa się w przypadku zgłaszanych problemów rodzinnych. Na pierwszym miejscu należy wymienić konflikty, następnie kryzysy małżeńskie oraz trudności wychowawcze. W związku z narastającą liczbą trudności rodzinnych wzrasta również ilość udzielanych porad prawnych w tym zakresie. Wśród licznych problemów natury prawnej z jakimi osoby zgłaszają się po pomoc do Ośrodka należy wymienić pomoc w zredagowaniu pisma, sprawy separacji i rozwodu. Kolejna grupa spraw to alimenty.

Znaczącą grupę klientów ośrodka z tendencją wzrostową, stanowią osoby uzależnione, współuzależnione, DDA oraz członkowie ich rodzin. Wśród osób uzależnionych dominują mężczyźni, natomiast wśród osób współuzależnionych kobiety. Oferta Ośrodka skierowana do osób uzależnionych jest o tyle ważna, że stanowi kontynuację oddziaływań terapeutycznych. Dotyczy to osób, które ukończyły leczenie odwykowe w placówkach leczniczych. Prowadzone są także rozmowy motywujące do korzystania z pomocy placówek leczniczych w przypadku zgłaszających się osób, u których występują objawy wskazujące na konieczność podjęcia leczenia. Pomoc oferowana przez Ośrodek skierowana jest również do osób, które eksperymentują ze środkami psychoaktywnymi, nadużywają środków, natomiast nie są osobami chorymi/ uzależnionymi. Ośrodek stanowi alternatywę do placówek leczenia, których programy terapeutyczne skierowane są właśnie do osób uzależnionych. Z ww. osobami pracujemy profilaktycznie, ukazując niebezpieczeństwa destrukcyjnych zachowań. Z indywidualnych konsultacji korzystają też osoby, które utraciły prawo jazdy za jazdę pod wpływem alkoholu. Konsultacje niejednokrotnie mają charakter edukacyjny i wymagają kilku spotkań.

Hostel działający w Ośrodku zapewniał schronienie dla ofiar przemocy i osób znajdujących się w ostrym kryzysie związanym z zagrożeniem życia i zdrowia. Dane z tego roku pokazują, że wzrasta liczba kobiet i matek z dziećmi poszukujących schronienia przed sprawcami przemocy. Zgodnie z Ustawą o Przeciwdziałaniu Przemocy w Rodzinie z 2005 r. osoby takie mogą przebywać w Hostelu przez okres do 3 miesięcy. Niepokój budzi fakt, iż kobiety te opuszczając Hostel często wracają do zagrożonych środowisk z powodu braku dalszego schronienia, który gwarantowałby dłuższy i bezpieczny pobyt. Ponadto duża liczba osób korzystających z noclegowni jest wskaźnikiem skali problemu bezdomności w regionie. W odpowiedzi na rosnące zapotrzebowanie na działania interwencyjne i terapeutyczne wobec osób agresywnych, stosujących przemoc, a także osób bezdomnych i zagrożonych wykluczeniem społecznym z dniem 01 stycznia 2014 roku w Sądeckim Ośrodku Interwencji Kryzysowej powstał Dział Terapii Przeciwdziałania Agresji oraz Dział Readaptacji Społecznej. Z obserwacji lokalnego środowiska, rozmów z osobami bezdomnymi, jednoznacznie wynikało, iż istniała potrzeba stworzenia świetlicy dla osób bezdomnych, w której ludzie bezdomni, zagrożeni wykluczeniem społecznym mogliby spędzać swój czas wolny. Działająca w SOIK świetlica jest miejscem gdzie osoby bezdomne mogą usiąść, wypić herbatę, porozmawiać, skorzystać z internetu. Zadaniem świetlicy jest podjęcie działań w ramach readaptacji społecznej m.in. poprzez udzielenie specjalistycznej pomocy i wsparcia w aktualnej sytuacji życiowej osób korzystających. Ponadto świetlica umożliwia osobie dotkniętej bezdomnością m.in.: uczestniczenie w programach korekcyjno-edukacyjnych, grupach wsparcia, terapii indywidualnej oraz grupowej. Dla osób bezdomnych, które starają się powrócić do „normalnego życia” posiadanie takiego miejsca jest czymś niezbędnym w procesie społecznej rehabilitacji. Jest to pierwsze takie miejsce w Nowym Sączu gdzie bezdomni mogą spotkać się, „zejść z ulicy”. Dzięki świetlicy osoby bezdomne mają dostęp do informacji (książka, prasa itp.) co jest istotnym elementem przeciwdziałania ich dalszemu wykluczeniu.

Zapewnienie ochrony i bezpieczeństwa ofiarom przemocy w rodzinie poprzez izolowanie od nich sprawcy przemocy stanowi jeden z najważniejszych aspektów przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Zgodnie z art. 72 kk sąd, wydając wyrok w zawieszeniu, może nałożyć na sprawcę nakaz opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym oraz powstrzymania się od kontaktowania z pokrzywdzonym lub innymi osobami w określony sposób lub zbliżania się do pokrzywdzonego lub innych osób. Dodatkowo sąd może zobowiązać do poddania się leczeniu, w szczególności odwykowemu lub rehabilitacyjnemu, albo oddziaływaniom terapeutycznym, lub uczestnictwa w oddziaływaniach korekcyjno-edukacyjnych.

2.14 SEKTOR POZARZĄDOWY

Akty prawne regulujące współpracę z organizacjami pozarządowymi

Podstawowym aktem prawnym regulującym kwestie współpracy organów samorządowych z organizacjami pozarządowymi jest Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Ustawa ta określa zasady prowadzenia działalności pożytku publicznego przez organizacje pozarządowe i korzystania z tej działalności przez organy administracji publicznej w celu wykonywania zadań publicznych, uzyskiwania przez organizacje pozarządowe statusu organizacji pożytku publicznego oraz funkcjonowania organizacji pożytku publicznego i sprawowania nadzoru nad prowadzeniem działalności pożytku publicznego.

Pozostałe istotne w tym obszarze akty:

- Ustawa z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym
- Ustawa z 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych
- Ustawa z dnia 28 lipca 2005 r. o partnerstwie publiczno-prywatnym
- Ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych
- Ustawa z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie
- Ustawa z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym

Zgodnie z polskim prawem jednostki samorządu terytorialnego realizują zadania publiczne we współpracy z organizacjami pozarządowymi prowadzącymi działalność pożytku publicznego w zakresie odpowiadającym zadaniom realizowanym przez samorząd. Sfera zadań publicznych obejmuje bardzo szeroki zakres działalności, w tym m.in.: pomoc społeczną działalność na rzecz integracji i reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, działalność charytatywną, naukę, szkolnictwo wyższe, edukację, oświatę i wychowanie.

Współpraca organizacji pozarządowych z władzami publicznymi powinna być realizowana z zachowaniem zasad:

- *pomocniczości i suwerenności stron*

Samorząd współpracuje z organizacjami, a także wspiera ich działalność oraz umożliwia realizację zadań publicznych respektując jednocześnie prawo tych organizacji do odrębności i suwerenności;

- *partnerstwa*

Organy samorządowe traktują organizacje pozarządowe, jako równoprawnych partnerów w definiowaniu problemów społecznych, określaniu sposobów ich rozwiązywania oraz realizacji zadań publicznych. Jednocześnie oczekują aktywnego uczestnictwa w realizacji zadań wynikających ze współpracy;

- *efektywności*

Samorządy dokonują wyboru najbardziej efektywnych sposobów realizacji zadań publicznych przez organizacje pozarządowe i jednocześnie oczekują od organizacji sporządzania ofert zgodnie z wymaganiami przedstawionymi w specyfikacji zadania, rzetelnej realizacji powierzonych zadań oraz wywiązywania się z obowiązków rozliczenia finansowego i sprawozdawczości;

- *uczciwej konkurencji*

Wszystkie organizacje pozarządowe traktowane są równorzędnie przy realizacji zadań publicznych (m.in. dostęp do informacji, jednakowe kryteria ocen dla podmiotów konkurujących);

➤ *jawności*

Działania samorządów są jawne, a wszelkie możliwości współpracy z organizacjami pozarządowymi powinny być powszechnie znane, dostępne, jasne i zrozumiałe (procedury, kryteria podejmowania decyzji, zamiary, cele, wysokość środków);

➤ *legalności*

Wszelkie działania samorządu i organizacji pozarządowych powinny odbywać się z poszanowaniem przepisów prawa.

Charakterystyka organizacji pozarządowych w Nowym Sączu

W Nowym Sączu działa ponad 300 organizacji pozarządowych. Zdecydowanie dominują stowarzyszenia, a więc organizacje członkowskie. Najwięcej jest organizacji działających w dziedzinie sportu oraz upowszechniania zdrowego stylu życia, kolejną grupą są organizacje działające w dziedzinie kultury i sztuki oraz edukacji. Działania organizacji opierają się w głównej mierze na pracy społecznej lub odpłatnej członków i ekspertów. Dominują organizacje, które działają lokalnie. Zakres i formy ich działania są bardzo różne. Około 1/3 nowosądeckich organizacji jest aktywnych.

Organizacje aktywne:

- Stowarzyszenia powstałe w oparciu o ustawę o kulturze fizycznej - 48
- Uczniowskie kluby sportowe – 43
- Stowarzyszenia zwykle wpisane do rejestru Prezydenta Miasta – 13

Ilość stowarzyszeń (105) nie jest pełnym katalogiem - gdyż także inne stowarzyszenia, fundacje i jednostki organizacyjne mogą podejmować się realizacji zadań z zakresu szeroko rozumianej kultury fizycznej oraz organizacje ogólnopolskie jak: PTTK, Automobilklub, itp. Stwierdzić należy, iż szereg stowarzyszeń nie prowadzi aktywnej działalności i nie ubiega się o środki publiczne. Na podstawie analizy ostatnich 5 lat funkcjonowania w Nowym Sączu stwierdzić wypada, że aktywnie współpracuje z samorządem około 50 % organizacji.

Współpraca z Miastem

Większość organizacji współpracuje z miastem, uczestnicząc w konsultacjach aktów prawa miejscowego oraz realizując zadania publiczne, będące w gestii samorządu. Rokrocznie przygotowany jest Program Współpracy, który jest z organizacjami konsultowany. W Nowym Sączu funkcjonuje Miejska Rada Działalności Pożytku a przedstawiciele organizacji uczestniczą w pracach komisji konkursowych. Organizowane są również wspólne konferencje i szkolenia.

Od grudnia 2015 roku do marca 2019 przy Urzędzie Miasta funkcjonowało Biuro Organizacji Pozarządowych (BOP), w którym organizacje, które borykały się z problemami lokalowymi mogły skorzystać z pomieszczeń oraz infrastruktury BOP, w tym: salki konferencyjnej, pomieszczenia biurowego z dostępem do komputera i szafy aktowej, urządzeń biurowych tj. drukarki ze skanerem i faxem czy kserokopiarki. Ze względu na restrukturyzację w obrębie urzędu i problemy lokalowe, w marcu 2019 r. przeniesiono komórkę odpowiedzialną za współpracę z organizacjami pozarządowymi i obecnie brakuje lokalu, gdzie organizacje mogłyby skorzystać z zaplecza infrastrukturalnego. Są to problemy przejściowe, bowiem od września 2019 r. oraz w kolejnych miesiącach zostanie otwartych 5 świetlic osiedlowych (ul. Stolarskiej, ul. Żółkiewskiego, ul. Romanowskiego, Al. Wolności, ul. Nawojowska), gdzie organizacje pozarządowe, nieposiadające własnych zasobów lokalowych i sprzętowych, będą mogły korzystać z pomieszczeń i sprzętu biurowego na swoje indywidualne potrzeby.

Inną formą kontaktu był wydawany przez Urząd Miasta do stycznia 2019 r. newsletter celem wzajemnego informowania się o wydarzeniach, akcjach czy wprowadzanych istotnych

dla organizacji zmianach. Newsletter ukazuje się ze średnią częstotliwością raz na kwartał i zawiera istotne kwestie związane z funkcjonowaniem NGO, przypomina o ważnych terminach oraz trwających konkursach grantowych a także informuje o wydarzeniach z udziałem organizacji.

Dotacje dla organizacji pozarządowych

Wsparcie finansowe organizacji pozarządowych z budżetu miasta Nowego Sącza wzrosło. Poniżej zestawiono sumy środków finansowych przekazanych z budżetu miasta Nowego Sącza organizacjom pozarządowym oraz innym podmiotom prowadzącym działalność pożytku publicznego.

Zestawienie sumy środków finansowych przekazanych z budżetu miasta Nowego Sącza organizacjom pozarządowym oraz innym podmiotom prowadzącym działalność pożytku publicznego:

- Dotacje celowe: 3 305 337,07 zł
- Pożytek publiczny: 1 566 169,00 zł
- Wspieranie sportu: 1 739 168,07 zł
- Dotacje podmiotowe w oparciu o ustawę z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty: 12 528 678,23 zł

Współpraca o charakterze finansowym

Współpraca o charakterze wsparcia finansowego prowadzona była w szczególności poprzez zlecenie organizacjom zadań publicznych na zasadach określonych w ustawie w formach powierzania wykonywania zadań publicznych wraz z udzieleniem dotacji na finansowanie ich realizacji oraz wspierania organizacji w realizacji zadań własnych o charakterze publicznym wraz z udzieleniem dotacji na ich dofinansowanie. Środki finansowe na realizację zadań publicznych były przyznawane w drodze otwartych konkursów ofert na realizację zadań publicznych oraz w trybie art. 19a ustawy z pominięciem otwartego konkursu ofert w przypadku zadań o charakterze lokalnym realizowanych w okresie nie dłuższym niż 90 dni, których wysokość dofinansowania lub finansowania nie przekracza kwoty 10 000 złotych.

Współpraca o charakterze pozafinansowym

Miasto wspiera organizacje także poprzez różnorodne formy współpracy o charakterze niefinansowym, a w szczególności doradztwo i udzielanie pomocy merytorycznej organizacjom oraz wzajemne informowanie się o planowanych kierunkach działalności i współdziałania w celu zharmonizowania tych kierunków, poprzez publikowanie ważnych informacji na stronach internetowych Miasta, zarówno w zakresie działań podejmowanych przez samorząd, jak i przez organizacje, przekazywanie przez organizacje informacji o planowanych lub realizowanych zadaniach sfery publicznej, konsultowanie projektu programu współpracy oraz projektów aktów prawa miejscowego odnoszących się do zagadnień związanych z obszarem działalności organizacji, przyznawanie raz w roku nagrody Prezydenta Miasta Nowego Sącza wyróżniającej się organizacji lub liderowi działalności pro publico bono, obejmowanie honorowym patronatem Prezydenta Miasta wybranych przedsięwzięć realizowanych przez organizacje, wspieranie sądeckich organizacji pożytku publicznego w realizacji kampanii Informacyjno-promocyjnej służącej skutecznemu pozyskiwaniu środków w ramach mechanizmu 1 %.

2.15 PODSUMOWANIE CZĘŚCI DIAGNOSTYCZNO-ANALITYCZNEJ

Diagnoza przeprowadzona w ramach Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Nowego Sącza obejmowała kilkanaście zagadnień. Jeśli przyjrzeć się sytuacji demograficznej Nowego Sącza w świetle przeprowadzonej na potrzeby niniejszego

dokumentu analizy, to należy zauważyć, iż mamy do czynienia z utrzymującą się tendencją, a mianowicie starzeniem się społeczeństwa miasta. Według danych bilansowych, liczba ludności Nowego Sącza w ostatnich latach wykazuje nieznaczną tendencję spadkową, głównie w wyniku występującego od kilku lat ujemnego salda migracji ludności na pobyt stały. Jednocześnie utrzymuje się dodatni przyrost naturalny. Przy malejącym udziale w całej zbiorowości ludności w wieku przedprodukcyjnym, wzrasta udział osób w wieku poprodukcyjnym. Niezbyt wysoka liczba urodzeń nie gwarantuje prostej zastępowalności pokoleń. Niestety tendencja spadkowa liczby mieszkańców będzie się utrzymywała. Zgodnie bowiem z prognozami GUS, przyrost naturalny będzie coraz niższy, a po 2020 r. przyjmie wartości ujemne. Wobec powyższego nie można bagatelizować takich symptomów i należy przygotować się do zapewniania powiększającej się grupie osób starszych właściwych warunków do funkcjonowania w miejskiej przestrzeni. Przede wszystkim należałoby zadbać o poprawę dostępu do usług medycznych, opiekuńczych i rehabilitacyjnych oraz różnorodnych form aktywnego spędzania czasu wolnego.

Analiza danych statystycznych zawartych w diagnozie wskazuje, iż do końca 2018 roku sytuacja na lokalnym rynku pracy uległa poprawie. Jednocześnie nadal występują niekorzystne zjawiska w strukturze bezrobotnych, chociażby przewaga bezrobotnych kobiet. Wzrósł udział osób długotrwale bezrobotnych, pomiędzy 25 a 34 rokiem życia, przeważały osoby z wykształceniem wyższym oraz policealnym i średnim zawodowym. Niską stopę bezrobocia uzyskano przede wszystkim poprzez pozyskanie dodatkowych środków z przeznaczeniem na aktywizację lokalnego rynku pracy. Nadal zachodzi konieczność podejmowania zintensyfikowanych, zindywidualizowanych i kompleksowych działań aktywizujących na rzecz osób bezrobotnych, w tym grup znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy (rodziny, w których więcej niż jedna osoba jest bezrobotna – bezrobocie rodzinne). Rynek pracy jest zjawiskiem dynamicznym, wrażliwym na czynniki m.in. ekonomiczne, polityczne, społeczne, zarówno w skali mikro jak i makro. Dlatego tak trudno sporządzić prognozę zmian w tym obszarze. Analiza dokumentów strategicznych, dotyczących rozwoju zasobów ludzkich oraz działań na rzecz zatrudnienia, sporządzanych na szczeblu krajowym i regionalnym pozwala jednak na określenie kierunków tych zmian. Mimo niewielkiej poprawy sytuacji społeczno-gospodarczej, nadal aktualne pozostaje wyzwanie dotyczące ograniczenia bezrobocia oraz podejmowanie działań mających przyczynić się do wzrostu zatrudnienia oraz wsparcia osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym. Uwzględniając diagnozę sytuacji na rynku pracy, jak i zapisy zawarte w obowiązujących dokumentach rządowych, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej jako główny cel określiło zwiększenie wskaźnika zatrudnienia. Działania prowadzące do osiągnięcia założonego celu są zgrupowane zarówno w obszarze zwiększenia efektywności zarządzania rynkiem pracy, jak i zwiększenia adaptacyjności na rynku pracy.

W strukturze firm obserwowana jest wyraźna dominacja mikroprzedsiębiorstw, tj. firm najmniejszych, zatrudniających mniej niż 10 pracowników. Najwięcej firm stanowi własność osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą. Zaznacza się bardzo duży stopień zarejestrowanych firm w handlu hurtowym i detalicznym (naprawa pojazdów samochodowych włączając motocykle), działalność profesjonalna, naukowa i techniczna oraz budownictwo.

Poziom bezpieczeństwa obrazuje poprawa wskaźników, które przekładają się bezpośrednio na wzrost poczucia bezpieczeństwa mieszkańców miasta. Liczba przestępstw w mieście systematycznie maleje. Zjawisko przestępczości jest na bieżąco monitorowane, a do skali zagrożeń dostosowuje się dyslokację służby patrolowej i obchodowej. Na poprawę bezpieczeństwa ma wpływ systematyczna rozbudowa systemu monitoringu wizyjnego, złożonego z kilkudziesięciu kamer.

Podstawowym problemem dotyczącym opieki zdrowotnej jest utrudniony dostęp do lekarzy specjalistów i do części specjalistycznych świadczeń medycznych oraz niewydolny system finansowania usług medycznych.

Na jakość życia mieszkańców znaczący wpływ mają także warunki mieszkaniowe. Istniejące w mieście zasoby mieszkaniowe nie gwarantują samodzielnego mieszkania każdej rodzinie. Sytuacja mieszkaniowa jest trudna dla wielu rodzin. Koniecznym jest realizacja inwestycji mieszkaniowych w zakresie pozyskiwania lokali mieszkalnych na poziomie zapewniających realizację wniosków o najem.

Zaplecze aktywności kulturalnej stanowią liczne instytucje i placówki, m.in.: dwie marszałkowskie instytucje kultury - Małopolskie Centrum Kultury SOKÓŁ i Muzeum Okręgowe w Nowym Sączu. Obok wymienionych instytucji kultury funkcjonują również: Miejski Ośrodek Kultury, Nowosądecka Mała Galeria, Sądecka Biblioteka Publiczna im. J. Szujskiego z 7 filiami osiedlowymi, Pałac Młodzieży, kinowe multipleksy, oddziały muzealne, galerie, salony sztuki i inne placówki kulturalne. Działają liczne stowarzyszenia kulturalne, popularyzujące i upowszechniające określone dziedziny sztuki, promujące wartości kulturalne miasta i regionu oraz skupiające przedstawicieli lokalnych środowisk twórczych. Środowisko kulturowe miasta to również dobra materialne: zabytki architektury, układy urbanistyczne itp., które sukcesywnie są odnawiane i odpowiednio eksponowane. Istniejąca i wciąż unowocześniana baza sportowa daje szerokie możliwości ich uprawiania, zarówno wyczynowo, jak i rekreacyjnie. W oparciu o obiekty sportowe prowadzone jest zarówno szkolenie sportowe, jak i zyskuje się bazę do upowszechniania masowej rekreacji. Stworzony system administrowania posiadanymi obiektami sportowymi powoduje, iż można planować i przeprowadzać w oparciu o nie imprezy o znaczeniu sportowym, rekreacyjnym, a także ze względu na uczestnictwo: osiedlowym i lokalnym. Ponadto stwarza się możliwość współuczestnictwa w programowaniu działań sportowych i rekreacyjnych, skierowanych do wszystkich mieszkańców miasta.

Sądecki system edukacji w tym sieć przedszkoli i szkół dostosowana jest do potrzeb dzieci, uczniów oraz ich rodziców i w pełni zaspokoila potrzeby w tym zakresie w mieście. Analiza sytuacji społecznej sądeckich uczniów spowodowała, że priorytetowymi działaniami wychowawczymi w obszarze edukacji stało się: tworzenie przyjaznego i bezpiecznego środowiska wychowawczego w szkołach; przeciwdziałanie wszelkiemu wykluczeniu społecznemu, zmniejszenie liczby uczniów zagrożonych przedwczesnym wypadnięciem z systemu edukacji (dostosowanie sieci szkół); wyrównywanie szans edukacyjnych i rozwoju różnorodnych zainteresowań uczniów (tworzenie klas integracyjnych); poprawa stosunków rodzinnych, wspieranie pogłębiania więzi rodzinnych poprzez stworzenie warunków do wspólnej zabawy/zajęć; wspieranie rozwoju małego dziecka, poprzez upowszechnianie różnych form edukacji przedszkolnej. W mieście funkcjonują również dwie uczelnie wyższe – Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Nowym Sączu oraz Wyższa Szkoła Biznesu – National Louis University w Nowym Sączu, a także filie i zamiejscowe podstawowe jednostki organizacyjne, zamiejscowe ośrodki dydaktyczne oraz punkty konsultacyjne.

Szeroko rozumianą pomoc społeczną w mieście świadczy Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, który realizuje nie tylko zadania wynikające z ustawy o pomocy społecznej, ale również ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, świadczeniach rodzinnych, dodatkach mieszkaniowych oraz funduszu alimentacyjnego. Konieczne jest również wprowadzenie ciągłych usprawnień w systemie pomocy społecznej w taki sposób, aby zwiększyć podmiotowość odbiorcy pomocy, który będzie miał większy niż dotychczas, wpływ na pokonanie swojej trudnej sytuacji życiowej, poprzez nie tylko współpracę z pracownikiem socjalnym, ale także poprzez świadomy wybór oferowanych usług socjalnych.

Powyższe wiązało się z koniecznością przeprowadzenia zmian organizacyjnych, które zostały wprowadzone na przełomie 2018 i 2019 roku w postaci oddzielenia procedury administracyjnej przyznawania świadczeń pomocy społecznej od pracy socjalnej i usług poprzez wdrożenie zmian organizacyjnych w Dziale Pomocy Środowiskowej realizującym zadania z zakresu pomocy społecznej w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Nowym Sączu, poprzez wyodrębnienie 4 Sekcji (ds. pierwszego kontaktu, ds. pracy socjalnej, ds.

usług, ds. świadczeń przyznawanych decyzją). Zrealizowane zmiany wpłynęły na optymalizację wykorzystania kwalifikacji i kompetencji zatrudnionych pracowników i zwiększenie udziału w działaniach Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Nowym Sączu pracy socjalnej, jak i zapewnienie bardziej podmiotowego traktowania klientów.

W ostatnich latach najczęstszymi powodami przyznawania pomocy społecznej w mieście były długotrwała lub ciężka choroba, ubóstwo oraz niepełnosprawność. Najczęściej beneficjentami MOPS były zatem rodziny borykające się z trudną sytuacją zdrowotną. Wynika to z wzrastającej populacji osób starszych w Nowym Sączu i jest to odbiciem tendencji krajowej i europejskiej-starzejącego się społeczeństwa. Wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym wpływa na zapotrzebowanie na określone świadczenia zdrowotne i pielęgnacyjne. Ważnym wskaźnikiem zdrowia populacji jest odsetek osób niepełnosprawnych. Proces starzenia się społeczeństwa miasta może również przyczynić się do zwiększenia liczby osób niepełnosprawnych. Starsze grupy wiekowe są bowiem bardziej narażone na ryzyko niepełnosprawności. Biorąc pod uwagę skalę niepełnosprawności w mieście, a szerzej sytuację osób nią dotkniętych, należałoby nadal podejmować działania, które z jednej strony będą łagodziły skutki niepełnosprawności, np. poprzez systematyczne likwidowanie barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się, a z drugiej strony ułatwiały, poprzez rehabilitację, powrót (przynajmniej części osób niepełnosprawnych) na rynek pracy. Skuteczne działania na rzecz osób starszych i osób niepełnosprawnych wiążą się z koniecznością oferowania wsparcia typu: opieka wytchnieniowa, dzienny pobyt czy całodobowy pobyt, w tym w postaci Domu Pomocy Społecznej dla osób przewlekle somatycznie chorych, jak również oddziału szpitalnego zajmującego się kompleksowym leczeniem osób starszych. Kolejnym problemem, na który należy położyć nacisk to bezradność w sprawach opiekuńczych wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego. Dodatkowym zadaniem ustawowym dla gmin jest wprowadzenie asystenta rodziny do bezpośredniej pracy z rodziną. Celem pracy asystenta jest osiągnięcie przez rodzinę podstawowego poziomu stabilizacji życiowej, która umożliwi jej prawidłowe wychowanie dzieci. Problemami, które odciskają piętno na kondycji mieszkańców Nowego Sącza są również uzależnienia i przemoc w rodzinie. W Nowym Sączu istnieje wiele miejsc, w których można uzyskać pomoc w zakresie uzależnień, współuzależnienia oraz przemocy w rodzinie. Specjalistyczną pomoc świadczą takie instytucje jak MOPS wraz z prowadzonym Punktem Wsparcia i Konsultacji dla Osób Dotkniętych Przemocą w Rodzinie, Sądecki Ośrodek Interwencji Kryzysowej, Małopolski Ośrodek Profilaktyki i Terapii Uzależnień, czy Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Działania w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień i współuzależnienia, planowane są każdego roku w Gminnym Programie Profilaktyki, Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla Miasta Nowego Sącza. Działania dotyczące przeciwdziałania przemocy w rodzinie realizowane są w oparciu o Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Miasta Nowego Sącza, który między innymi koordynuje Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Istotą efektywności funkcjonowania systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej jest realizacja działań w zakresie, formie i stopniu dostosowanym do potrzeb rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, rodzin zastępczych oraz wychowanków pieczy zastępczej. Szczegółowy zakres działań na rzecz dziecka i rodziny został ujęty w Programie Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej. Program przewiduje następujące efekty realizacji założonych celów i zadań: zwiększenie wydolności opiekuńczo-wychowawczej rodziców lub opiekunów rodzin przeżywających trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo wychowawczej; ograniczenie sytuacji kryzysowych w rodzinach, poprawę sytuacji dziecka w rodzinie; poszerzenie wiedzy społeczeństwa na temat pieczy zastępczej; utworzenie nowych rodzin zastępczych niezawodowych, zawodowych; podniesienie jakości opieki sprawowanej przez rodziny zastępcze, prowadzących rodzinne domy dziecka i placówki opiekuńczo – wychowawcze; rozwój współpracy między podmiotami działającymi na rzecz pomocy

dziecku i rodzinie; podniesienie jakości usług świadczonych przez jednostki organizacyjne wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej; podniesienie jakości udzielnej pomocy usamodzielnianym wychowankom rodzinnych i instytucjonalnych form pieczy zastępczej.

2.16 ANALIZA SWOT

W ramach diagnozy dokonanej na potrzeby niniejszego dokumentu przeprowadzono również analizę SWOT. Umożliwiła ona identyfikację mocnych i słabych stron lokalnego systemu pomocy społecznej oraz szans i zagrożeń, jakie przed nim stoją, pomagając jednocześnie usystematyzować zgromadzoną dotychczas wiedzę.

Uzyskane wyniki diagnozy problemów społecznych, po ich nałożeniu na kompetencje samorządu miasta, posłużyły do opracowania, aktualizacji założeń polityki społecznej Miasta Nowego Sącza na najbliższe lata. Zostały one przedstawione w części programowej Strategii i zawierają działania, które powinny przyczynić się do zminimalizowania problemów społecznych występujących w mieście. Działania te są wyznaczone w następujących obszarach:

OBSZAR PRIORYTETOWY I WSPIERANIE OSÓB ZAGROŻONYCH WYKLUCZENIEM SPOŁECZNYM

OBSZAR PRIORYTETOWY II WSPIERANIE RODZIN

OBSZAR PRIORYTETOWY III WSPIERANIE OSÓB STARSZYCH I OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Analiza SWOT, jako narzędzie pomocnicze pozwoli na pogłębioną ocenę otoczenia planowanych w przedmiotowej strategii kierunków działań. Z oczywistych względów posłuży uporządkowaniu informacji mających kluczowe znaczenie dla polityki społecznej miasta Nowego Sącza.

Zastosowana technika analityczna SWOT oparta została na czynnikach mających wpływ na rozwój sfery społecznej pogrupowanych w cztery kategorie czynników strategicznych:

***S (Strengths) – mocne strony:** wszystko to co stanowi atut, przewagę, zaletę analizowanego obszaru,

***W (Weaknesses) – słabe strony:** wszystko to co stanowi słabość, barierę, wadę analizowanego obszaru,

***O (Opportunities) – szanse:** wszystko to co stwarza dla analizowanego obszaru szansę korzystnej zmiany,

***T (Threats) – zagrożenia:** wszystko to co stwarza dla analizowanego obszaru niebezpieczeństwo zmiany niekorzystnej.

Przedstawiona poniżej analiza obejmuje wytypowane 3 obszary priorytetowe.

Analiza SWOT dla obszarów priorytetowych

OBSZAR PRIORYTETOWY I WSPIERANIE OSÓB ZAGROŻONYCH WYKLUCZENIEM SPOŁECZNYM	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Profesjonalnie przygotowana i kompetentna kadra gotowa do świadczenia usług na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Niekorzystna struktura osób bezrobotnych charakteryzująca się m.in.: dużym udziałem osób młodych do 30 r. życia, wysokim

<p>społecznym.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Sprawne funkcjonowanie systemu pozyskiwania dodatkowych środków, w tym współfinansowanych z EFS na realizację wsparcia osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. ➤ Posiadanie na terenie miasta Centrum Integracji Społecznej oraz Klubu Integracji Społecznej. ➤ Współpraca międzyinstytucjonalna na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. ➤ Współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. ➤ Sukcesywne odnowienia zasobu mieszkaniowego gminy. 	<p>udziałem bezrobocia długotrwałego i rodzinnego.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Dziedziczenie marginalizacji i wykluczenia społecznego. ➤ Ograniczona i zbyt mała liczba powstających nowych miejsc pracy. ➤ Niewystarczająca umiejętność efektywnego zarządzania gospodarstwem domowym. ➤ Brak wystarczającej ilości lokali mieszkalnych typu socjalne, komunalne do realizacji wszystkich wniosków o najem lokali w stosunku do liczby gospodarstw domowych.
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Odpowiedni wzrost gospodarczy, pozwalający na tworzenie nowych miejsc pracy w mieście. ➤ Dostępność dodatkowych środków, w tym współfinansowanych z EFS. ➤ Podejmowanie działań mających na celu efektywną aktywizację społeczno-zawodową osób niepracujących wcześniej i poszukujących pracy, mających problem z samodzielnym poszukiwaniem, utrzymaniem pracy. ➤ Wzmocnienie potencjału instytucji publicznych oraz rozwój aktywności i współpracy instytucji publicznych z sektorem niepublicznym w obszarze pomocy społecznej i integracji, w tym współpraca ośrodka pomocy społecznej z instytucjami rynku pracy. ➤ Utrzymanie wsparcia materialnego dla rodzin. ➤ Propagowanie idei wolontariatu. ➤ Rozwój dialogu i partnerstwa społecznego na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. ➤ Budowa oraz remont istniejących mieszkań przez STBS pod najem lokali mieszkalnych typu socjalne, komunalne. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Pogłębianie się różnic w poziomie życia ludności. ➤ Nasilanie się negatywnych społecznych skutków wobec osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym pozostających bez pracy. ➤ Dziedziczenie bezrobocia, ubóstwa i wykluczenia społecznego. ➤ Pogorszenie się jakościowej struktury bezrobocia pomimo spadku jego poziomu. ➤ Odpyływanie ludzi w wieku produkcyjnym, w tym wysoko wykwalifikowanych. ➤ Niekorzystne tendencje demograficzne (migracje zarobkowe, niż demograficzny, starzenie się społeczeństwa). ➤ Spadek liczby ofert pracy oraz stosunkowo mała liczba ofert pracy dla kobiet, osób powyżej 50 roku życia oraz osób z wyższym wykształceniem. ➤ Zwiększająca się liczba osób zagrożonych bezdomnością i bezdomnych. ➤ Wzrastająca liczba osób bezdomnych wymagających schronienia. ➤ Wzrastająca liczba osób bezdomnych przybyłych z innych gmin. ➤ Wzrost zapotrzebowania na mieszkania typu socjalne, komunalne związane z niewystarczającymi zasobami lokalowymi miasta. ➤ Niewystarczające w stosunku do potrzeb środki przeznaczone na remonty kapitalne w zasobach mieszkaniowych miasta.
OBSZAR PRIORYTETOWY II WSPIERANIE RODZIN	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Zapewnienie rodzinom bezpłatnego dostępu do poradnictwa specjalistycznego. ➤ Zapewnienie pomocy rodzinom w formie asystenta rodziny. ➤ Współpraca ośrodka pomocy społecznej m.in. z placówkami oświatowymi, instytucjami kultury, organizacjami pozarządowymi w zakresie wspólnych działań na rzecz rodziny. ➤ Prowadzenie działań zapobiegających 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Dysfunkcje w rodzinach wynikające w szczególności z problemów opiekuńczo-wychowawczych. ➤ Pogłębiające się zjawisko eurosieroctwa. ➤ Problemy finansowe i ubóstwo części rodzin. ➤ Postawy roszczeniowe części rodzin korzystających ze wsparcia ośrodka. ➤ Występujący problem sięgania po alkohol, papierosy, narkotyki, inne używki wśród

<p>dysfunkcjom rodzin poprzez działania profilaktyczne, edukacyjne.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Efektywna praca socjalna. ➤ Rozwijanie systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej, zapewnianie dostatecznego wsparcia dzieciom usamodzielnionym. ➤ Polityka prorodzinna miasta m.in. poprzez realizację Programu Nowosądecka Karta Dużej Rodziny. ➤ Prowadzenie działań aktywizujących społeczność lokalną. ➤ Funkcjonowanie ośrodków leczenia odwykowego dla osób uzależnionych i współuzależnionych poprzez prowadzenie działalności terapeutycznej. ➤ Rozwijanie opieki przedszkolnej, szkolnictwa podstawowego i ponadpodstawowego. ➤ Kształcenie specjalne w przedszkolach i szkołach (wczesne wspomaganie rozwoju dziecka, oddziały integracyjne, nauczanie indywidualne, zajęcia rewalidacyjno-wychowawcze). ➤ Rozwój pomocy psychologiczno-pedagogicznej dzieci i młodzieży. ➤ Rozwijanie i poszerzanie dla dzieci i młodzieży oferty spędzania czasu wolnego. 	<p>dzieci i młodzieży.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Niewystarczająca baza lokalowa, dla sprawców przemocy w rodzinie w celu odizolowania od ofiar. ➤ Pogłębiający się kryzys rodziny, przejmowanie funkcji rodziny przez instytucje. ➤ Niewystarczająca ilość rodzin zastępczych. ➤ Słaba dostępność opieki medycznej, zwłaszcza w szkołach.
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Pomoc w konstruktywnym rozwiązywaniu konfliktów i kryzysów w rodzinie. ➤ Prowadzenie dodatkowych zadań wspierających integrację rodziny z jej otoczeniem. ➤ Dostępność dodatkowych środków, w tym współfinansowanych z EFS na rzecz rodzin. ➤ Rosnąca liczba wolontariuszy wśród dzieci i młodzieży. ➤ Zwiększająca się świadomość rodziców, nauczycieli i sprzedawców co do zagrożeń związanych z uzależnieniami. ➤ Poszerzanie działań pomocowych dla rodzin, dzieci i młodzieży. ➤ Rozwój organizacji pozarządowych działających na rzecz rodzin, dzieci i młodzieży. ➤ Prowadzenie działań mających na celu zwiększenie dostępności opieki medycznej dla mieszkańców. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Kryzys funkcji rodziny i jej roli w życiu społecznym, zatracenie rodzinnych wartości. ➤ Starzenie się społeczeństwa. ➤ Zaburzona komunikacja się w relacjach wzajemnych w rodzinie. ➤ Stereotypy tworzące niekorzystny klimat dla osób korzystających ze wsparcia w ramach ustawy o pomocy społecznej. ➤ Zjawisko „eurosieroctwa” ➤ Brak jednoznacznej negacji dla zjawiska przemocy w rodzinie. ➤ Niewystarczająca liczba kandydatów na rodziców zastępczych i rodziny pomocowe. ➤ Zbyt długo czasookres oczekiwania na specjalistyczną opiekę medyczną.
OBSZAR PRIORYTETOWY III WSPIERANIE OSÓB STARSZYCH I OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Organizacja wydarzeń integrujących społecznie, osób niepełnosprawnych i osób niepełnosprawnych. ➤ Duża aktywność organizacji i instytucji działających na rzecz osób niepełnosprawnych i osób starszych. ➤ Skuteczna polityka miasta na rzecz osób starszych m.in. poprzez realizację Programu Nowosądecka Karta Seniora. ➤ Upowszechnianie informacji wśród osób 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Starzenie się społeczeństwa ➤ Niewystarczający system wsparcia dla osób długotrwale przewlekle chorych. ➤ Narastający problem braku opieki nad osobami starszymi i osobami niepełnosprawnymi ze strony rodziny. ➤ Ograniczone możliwości działań w zakresie zapobiegania problemowi pogłębiającego się ubóstwa osób starszych, chorych i osób niepełnosprawnych.

<p>niepełnosprawnych i osób starszych o przysługujących im prawach oraz dostępnych formach pomocy.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób starszych i osób niepełnosprawnych, w tym z zaburzeniami psychicznymi. ➤ Funkcjonowanie Środowiskowego Domu Samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi. ➤ Funkcjonowanie Dziennego Domu Seniora dla osób starszych, niesamodzielnych. ➤ Pomoc w likwidowaniu barier utrudniających codzienne życie osobom niepełnosprawnym. ➤ Zwiększanie dostępu osób niepełnosprawnych do sprzętu rehabilitacyjnego, środków pomocniczych i przedmiotów ortopedycznych ➤ Zwiększanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i osób starszych w sporcie, kulturze, rekreacji i turystyce. ➤ Prowadzenie działań służących tworzeniu miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych i zwiększeniu możliwości ich zatrudnienia. ➤ Działania inicjujące wolontariat na rzecz i wśród osób starszych i osób niepełnosprawnych. ➤ Podnoszenie standardów usług w Domach Pomocy Społecznej. ➤ Realizacja działań prozdrowotnych na rzecz osób starszych. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Brak Domu Pomocy Społecznej dla osób przewlekle somatycznie chorych. ➤ Brak oddziału szpitalnego zajmującego się kompleksowym leczeniem osób starszych.
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Dostępność dodatkowych środków, w tym współfinansowanych z EFS skierowanych do osób starszych, osób niepełnosprawnych i osób przewlekle chorych. ➤ Poszerzanie działań podnoszących aktywne formy spędzania czasu wolnego przez osoby starsze i osoby niepełnosprawne. ➤ Zwiększanie wachlarza form wsparcia osób niepełnosprawnych w zakresie aktywizacji zawodowej. ➤ Wzrost społecznej akceptacji osób starszych i osób niepełnosprawnych. ➤ Możliwość uzyskania przez osoby starsze i osoby niepełnosprawne pomocy ze strony rodziny. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Starzenie się społeczeństwa oraz wzrost liczby osób niepełnosprawnych. ➤ Niskie świadczenia emerytalno-rentowe. ➤ Zanikanie modelu rodzin wielopokoleniowych. ➤ Zmiany demograficzne, skutkujące wcześniejszym korzystaniem z systemu instytucjonalnego wsparcia. ➤ Zrzucanie odpowiedzialności za opiekę nad osobą starszą, osobą niepełnosprawną na instytucje. ➤ Zwiększająca się liczba usług opiekuńczych dla osób starszych, osób niepełnosprawnych, w tym z zaburzeniami psychicznymi. ➤ Zbyt długo czasookres oczekiwania na bezpłatne usługi rehabilitacyjne. ➤ Zwiększająca się liczba osób starszych wymagających całodobowej opieki. ➤ Niski poziom życia osób starszych.

ROZDZIAŁ III - CZĘŚĆ PROGRAMOWA

3.1 MISJA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Misja rozwiązywania problemów społecznych dla Miasta Nowego Sącza została opracowana w oparciu o analizę sytuacji społecznej oraz identyfikację obszarów problemowych. Koreluje również z misją Miasta Nowego Sącza.

Misja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Nowym Sączu, to uświadomienie aktualnej sytuacji społecznej oraz wytyczenie kierunków zmian do budowania Miasta, wspierającego i właściwie wykorzystującego aktywność oraz potencjał społeczności lokalnej.

Misja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych
„Nowy Sącz – Miasto atrakcyjne, przyjazne, podnoszące poziom i jakość życia
mieszkańców, zapewniające bezpieczeństwo oraz sprzyjające rozwojowi i aktywności
społecznej, zawodowej i edukacyjnej.”

3.2 OBSZARY PRIORYTETOWE, CELE ORAZ DZIAŁANIA

Określone działania podejmowane będą w kierunku zabezpieczenia potrzeb socjalnych jednostek i rodzin, przewyciężenia niedostatku, trudności życiowych spowodowanych utratą możliwości zarobkowania, niepełnosprawnością, starością, zwiększonym obciążeniem rodzinnym, bezradnością oraz innymi sytuacjami losowymi.

Celem nadrzędnym Strategii jest podjęcie systemowych rozwiązań problemów społecznych występujących w Nowym Sączu i destabilizujących życie mieszkańców. Zapewnienie odpowiednich warunków do prawidłowego funkcjonowania osób i rodzin jest podstawowym zadaniem aktywnej i skutecznej polityki lokalnej. Zintensyfikowanie ukierunkowanych działań pomocy społecznej ma na uwadze doprowadzenie osób korzystających ze świadczeń socjalnych do życiowego usamodzielniania i umiejętności rozwiązywania własnych problemów. Wytyczone cele zrealizowane zostaną przy wykorzystaniu istniejącego potencjału instytucji, organizacji i innych podmiotów działających w sferze pomocy społecznej. Zintegrowanie lokalnego środowiska zagwarantuje pomoc i wsparcie osobom znajdującym się w trudnej sytuacji socjalno-bytowej oraz umożliwi ludziom życie w poczuciu poszanowania godności każdej osoby, eliminowanie dysfunkcji oraz równy dostęp do zasobów podstawowych usług.

Realizacja celów zawartych w Strategii możliwa będzie poprzez opracowanie, wdrażanie i monitorowanie szczegółowych działań powstających w odpowiedzi na pojawiające się problemy społeczne oraz kontynuację już istniejących. Działania ukierunkowane są na rozwiązywanie najpilniejszych kwestii życia społecznego. Strategia stanowi także podstawę do usystematyzowania działań i objęcia ich kontrolą społeczną w zakresie efektywności poszczególnych przedsięwzięć.

3.2.2 OBSZAR PRIORYTETOWY I WSPIERANIE OSÓB ZAGROŻONYCH WYKLUCZENIEM SPOŁECZNYM

Konsekwencjami w funkcjonowaniu osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i ich rodzin są przede wszystkim obniżenie własnej wartości, poczucie bezsilności i beznadziejności oraz niepewności statusu społecznego, pogorszenie standardu życia, ubóstwo, izolacja społeczna, ograniczenie lub zaniechanie uczestnictwa w życiu kulturalnym i społecznym, problem z zagospodarowaniem czasu wolnego.

Wzrost kosztów utrzymania i spadku siły nabywczej pieniądza powoduje, że osoby nie tylko bezrobotne, ale również aktywne zawodowo, w szczególności mające na utrzymaniu osoby zależne, zmuszone są do korzystania z pomocy społecznej. W szczególnie trudnej sytuacji znajdują się osoby bezrobotne, uzależnione, bezdomne, opuszczające zakład karny, czy mające problemy ze zdrowiem psychicznym.

W ramach rozwiązań przyczyniających się do ograniczania obszarów wykluczenia społecznego wskazane jest podejmowanie działań aktywizujących i integrujących społecznie i zawodowo wskazane grupy społeczne.

CEL STRATEGICZNY
ZINTEGROWANY SYSTEM POMOCY OSOBOM ZAGROŻONYM
WYKLUCZENIEM SPOŁECZNYM

Grupa docelowa	
Osoby zagrożone wykluczeniem społecznym, w tym:	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Osoby bezrobotne i rodziny osób bezrobotnych ➤ Rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji materialnej i życiowej ➤ Osoby uzależnione i rodziny osób uzależnionych ➤ Osoby opuszczające zakłady karne ➤ Osoby bezdomne 	
Cele operacyjne	Działania na rzecz grup docelowych
1.1 Przeciwdziałanie bezrobociu oraz ograniczanie jego negatywnych skutków	<ol style="list-style-type: none"> 1. Aktywizacja zawodowa osób pozostających bez pracy w ramach dostępnych usług i instrumentów rynku pracy oraz wspieranie pracodawców i pracowników w ramach Krajowego Funduszu Szkoleniowego 2. Opracowanie i realizacja projektów, programów ukierunkowanych na przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu wśród osób bezrobotnych, nieaktywnych zawodowo
1.2 Podejmowanie działań zabezpieczająco-pomocowych na rzecz osób w trudnej sytuacji materialno-życiowej i ich rodzin	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wsparcie pracą socjalną osób/rodzin w trudnej sytuacji materialno-życiowej. 2. Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej (w tym w postaci posiłku/dożywiania) osobom znajdującym się w trudnej sytuacji materialno-życiowej 3. Podejmowanie działań mających na celu remont/budowę-zwiększenie bazy lokali mieszkalnych typu socjalne, komunalne
1.3 Wsparcie i pomoc osobom uzależnionym i ich rodzinom	<ol style="list-style-type: none"> 1. Podejmowanie działań profilaktycznych (m.in. konferencje, kampanie, szkolenia, akcje) skierowanych do społeczności lokalnych, mających na celu podniesienie świadomości z zakresu problemów społecznych dotyczących uzależnień 2. Współpraca międzyinstytucjonalna w zakresie pomocy osobom uzależnionym i ich rodzinom poprzez zapewnienie dostępności do terapii, poradnictwa specjalistycznego, grup wsparcia, programów, zajęć promujących zdrowy styl życia wolny od alkoholu i narkotyków
1.4 Ułatwianie społecznej readaptacji w procesie pomocy postpenitencjarnej	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wsparcie finansowe, rzeczowe, specjalistyczne osób zwalnianych z zakładów penitencjarnych i ich rodzin
1.5 Zapobieganie i ograniczanie zjawiska bezdomności	<ol style="list-style-type: none"> 1. Udzielanie pomocy finansowej, rzeczowej, specjalistycznej osobom

	zagrożonym i dotkniętym zjawiskiem bezdomności 2. Zapewnienie miejsc noclegowych dla osób bezdomnych
1.6 Wspieranie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego	1. Działania na rzecz mieszkańców, w tym na rzecz dzieci i młodzieży poprzez organizację alternatywnych form spędzania czasu wolnego 2. Rozwój edukacji społecznej poprzez inicjatywy na rzecz mieszkańców 3. Promocja i rozwój wolontariatu wśród i na rzecz mieszkańców, w tym wśród dzieci i młodzieży
Przewidywane efekty działań	Wskaźniki realizacji działań oraz szasunkowe ramy finansowe na ich realizację
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Włączanie społeczne osób, rodzin i środowisk znajdujących się w trudnych sytuacjach życiowych ➤ Możliwość nabycia nowych umiejętności zawodowych lub/i doświadczenia zawodowego, podjęcia zatrudnienia, przekwalifikowania zawodowego, umiejętności poruszania się po rynku pracy osób bezrobotnych i nieaktywnych zawodowo ➤ Poprawa sytuacji materialno – bytowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym ➤ Zwiększenie oferty wsparcia dla osób uzależnionych i ich rodzin ➤ Powrót do życia społecznego opuszczających zakłady karne i osób bezdomnych ➤ Rozwój aktywnych form integracji społecznej 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ 17 000 osób objętych aktywizacją zawodową w ramach dostępnych usług i instrumentów rynku pracy – 20 000 000,00 zł (budżet SUP, w tym m.in. poradnictwo zawodowe, osoby, które podjęły pracę, uzyskały wiedzę, kwalifikacje i umiejętności, osoby w ramach nowo zawartych umów) ➤ 6000 rodzin objętych wsparciem poprzez pomoc finansową, rzeczową, pracę socjalną – 24 000 000,00 zł (budżet MOPS, w tym m.in. wypłata zasiłków celowych, celowych specjalnych, zasiłków okresowych, zasiłków stałych, dożywianie/posiłki) ➤ 240 osób korzystających z pomocy międzyinstytucjonalnej w zakresie wsparcia osób uzależnionych i ich rodzin – 2 440 000,00 zł (budżet KRPA Sączy i WOZiPS) ➤ 160 osób opuszczających zakłady karne i osób bezdomnych korzystających z wsparcia, w tym specjalistycznego – coroczna dotacja (budżet Centrum Pomocy Osobom Opuszczającym Zakłady Karne i ich Rodzinom oraz Nowosądeckiego Towarzystwa Pomocy im. św. Brata Alberta) ➤ 40 inicjatyw na rzecz mieszkańców wspierających rozwój społeczeństwa obywatelskiego – 14 000,00 zł (budżet MOPS dot. wolontariatu)

Realizatorzy działań:

- Samorząd gminny: wg kompetencji poszczególne Wydziały Urzędu Miasta Nowego Sącza m.in. Wydział Ochrony Zdrowia i Pomocy Społecznej, Wydział Edukacji

i Wychowania, Wydział Komunalnej Obsługi Miasta, Wydział Geodezji i Nieruchomości

- Instytucje: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowym Sączu, Sądecki Urząd Pracy w Nowym Sączu, Ośrodek Profilaktyki i Terapii Uzależnień Oddział w Nowym Sączu, Komenda Miejska Policji w Nowym Sączu, Sądecka Biblioteka Publiczna w Nowym Sączu, Pałac Młodzieży w Nowym Sączu, Zespół Świetlic Środowiskowych w Nowym Sączu
- Organizacje pozarządowe m.in. Centrum Integracji Społecznej „STOPIL”, Nowosądeckie Towarzystwo Pomocy im. św. Brata Alberta, Stowarzyszenie SURSUM CORDA, Centrum Pomocy Osobom Opuszczającym Zakłady Karne i ich Rodzinom
- Inni tj. Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Nowym Sączu, Sądeckie Towarzystwo Budownictwa Społecznego Sp. Z o.o. w Nowym Sączu oraz inni wynikający ze specyfiki poszczególnych działań

Czasookres realizacji działań:

- 2020 rok – 2022 rok

3.2.3 OBSZAR PRIORYTETOWY II WSPIERANIE RODZIN

Rodzina, jako grupa społeczna, pełni określone funkcje a więc zadania, które realizuje i spełnia na rzecz swoich członków oraz wobec społeczeństwa. Rodzina wywiera istotny wpływ na kształtowanie się postaw, aspiracji i systemów wartości. Nieprawidłowe funkcjonowanie rodziny, błędne lub złe wypełnianie ról społecznych powoduje jej destrukcję a następnie przekazanie złych wzorców, z którymi identyfikują i utożsamiają się dzieci. W rodzinach dotkniętych dysfunkcją często występują u dzieci kłopoty z nauką, problemy wychowawcze, często prowadzące aż do konfliktu z prawem. Działania na rzecz osiągnięcia przez rodzinę podstawowego poziomu stabilizacji życiowej, która umożliwi jej prawidłowe wychowanie dzieci poprzez zmianę stosunku osób w rodzinie do własnej sprawności, podniesienie samooceny, wzbudzenie wiary we własne siły, a także indywidualne podejście do rodziny i jej problemów, w celu rozwijania kompetencji wszystkich jej członków – rodziców i dzieci stanowi ważne i trudne wyzwanie dla pomocy społecznej.

**CEL STRATEGICZNY
ZINTEGROWANY SYSTEM WSPIERANIA RODZINY**

Grupa docelowa	
Rodziny, w tym dzieci i młodzież, które:	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ mają trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych ➤ znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej i materialnej ➤ dotknięte przemocą 	
Cele operacyjne	Działania na rzecz grup docelowych
2.1 Przeciwdziałanie problemom opiekuńczo-wychowawczym dzieci i młodzieży	1. Zapewnienie opieki asystenta rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych 2. Prowadzenie akcji, programów profilaktycznych, kampanii, spotkań, prelekcji, konferencji dotyczących różnorodnych zagrożeń społecznych m.in.: alkohol, narkotyki, cyberprzemoc, handel ludźmi, sponsoring, inne

	3. Zwiększanie dostępności i skuteczności form pomocy środowiskowej i socjoterapeutycznej dla dzieci i młodzieży
2.2 Wzmacnianie systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej	1. Zapewnienie rodzinnej pieczy zastępczej 2. Zapewnienie opieki koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej oraz dostępności do poradnictwa specjalistycznego, konsultacji, grup wsparcia 3. Reorganizacja placówek opiekuńczo-wychowawczych dla dzieci i młodzieży
2.3 Realizacja kompleksowego systemu wsparcia i pomocy osobom i rodzinom dotkniętym przemocą	1. Realizacja działań edukacyjnych, profilaktycznych i prewencyjnych zmierzających do ograniczenia występowania zjawiska przemocy w rodzinie 2. Kompleksowa pomoc dla ofiar przemocy w rodzinie, w tym realizacja procedury „Niebieska Karta”, wsparcie specjalistyczne indywidualne i grupowe, jak i zapewnienie miejsc noclegowych 3. Monitoring przebiegu zmian w rodzinach dotkniętych przemocą w ramach realizacji procedury „Niebieska Karta”
Przewidywane efekty działań	Wskaźniki realizacji działań oraz szasunkowe ramy finansowe na ich realizację
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Poprawa funkcjonowania rodzin poprzez wielopłaszczyznowe wspieranie rodzin w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych. ➤ Zapewnienie opieki dzieciom i młodzieży w czasie wolnym od nauki poprzez rozwijanie zainteresowań i zdobywanie nowych umiejętności ➤ Wzrost świadomości społecznej na temat występowania zjawiska przemocy w rodzinie oraz reagowania na zjawisko przemocy 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ 480 rodzin biologicznych objętych wsparciem asystenta rodziny oraz rodzin zastępczych objętych wsparciem koordynatora pieczy zastępczej – 1 520 000,00 zł (budżet MOPS i OWiTR) ➤ 400 rodzin zastępczych objętych wsparciem finansowym i pomocą specjalistyczną – 12 000 000,00 zł (budżet MOPS) ➤ 400 osób korzystających z kompleksowej pomocy w ramach procedury „Niebieskiej Karty” – 80 000,00 zł (budżet ZI ds. PP przy MOPS)

Realizatorzy działań:

- Samorząd gminny: wg kompetencji poszczególne Wydziały Urzędu Miasta Nowego Sącza m.in. Wydział Ochrony Zdrowia i Pomocy Społecznej, Wydział Edukacji i Wychowania
- Instytucje: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowym Sączu, Centrum Administracyjne Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych w Nowym Sączu, Ośrodek Wsparcia i Terapii Rodzin w Nowym Sączu, Komenda Miejska Policji w Nowym Sączu, Sądecka Biblioteka Publiczna w Nowym Sączu, Pałac Młodzieży w Nowym Sączu, Zespół Świetlic Środowiskowych w Nowym Sączu

- Organizacje pozarządowe m.in. Towarzystwo Przyjaciół Dzieci
- Inni tj. Sąd Rejonowy, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Nowym Sączu oraz inni wynikający ze specyfiki poszczególnych działań

Czasookres realizacji działań:

- 2020 rok – 2022 rok

3.2.4 OBSZAR PRIORYTETOWY III WSPIERANIE OSÓB STARSZYCH I OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Starzenie się społeczeństwa staje się problemem powszechnym we współczesnym świecie tym samym jest obecne w Nowym Sączu. Rola i pozycja człowieka starego w nowoczesnym, zmodernizowanym społeczeństwie bardzo się zmieniła. Trzeba pamiętać, że starzenie się jest procesem, dlatego nie powinien to być okres nagłego wycofania się z życia społecznego, kulturalnego i towarzyskiego, ponieważ może to spowodować osamotnienie i izolację. Niepełnosprawność jest zjawiskiem wielopłaszczyznowym należy jednak uwzględnić w nim kontekst psychologiczny i społeczny. W społeczeństwie występują tendencje do izolacji i ograniczania udziału osób niepełnosprawnych w życiu społecznym, i mimo poprawy w tej dziedzinie, niektóre formy dyskryminacji osób niepełnosprawnych stanowią nadal poważny problem. Stworzenie spójnego programu pomocy osobom niepełnosprawnym poprawi ich sytuację. W związku z tym, należy skoncentrować szczególną uwagę na przeciwdziałaniu izolacji, osamotnieniu osób starszych i osób niepełnosprawnych.

CEL STRATEGICZNY ZINTEGROWANY SYSTEM POMOCY OSOBOM STARSZYM I OSOBOM NIEPEŁNOSPRAWNYM

Grupa docelowa	
Osoby starsze i osoby niepełnosprawne, które:	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ mają problemy z długotrwałą i przewlekłą chorobą ➤ mają problemy z zagospodarowaniem czasu wolnego ➤ mają problemy z poruszaniem się po rynku pracy ➤ znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej i materialnej ➤ rodziny osób starszych i osób niepełnosprawnych sprawujące opiekę 	
Cele operacyjne	Działania na rzecz grup docelowych
3.1 Stworzenie kompleksowego systemu wsparcia dla osób starszych i osób niepełnosprawnych	<ol style="list-style-type: none"> 1. Promocja i rozwój środowiskowych form opieki m.in. poprzez usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze oraz ośrodki wsparcia dziennego 2. Realizacja wsparcia dla osób starszych i osób niepełnosprawnych poprzez świadczenie całodobowych usług 3. Realizacja wsparcia dla osób przewlekle psychicznie chorych oraz osób upośledzonych umysłowo, w tym dla osób z niepełnosprawnością sprzężoną/autyzmem 4. Zapewnienie wsparcia i pomocy dla osób opiekujących się osobami zależnymi poprzez edukację,

	<p>poradnictwo, tworzenie grup wsparcia/samopomocowych, opiekę wychowawczą</p>
<p>3.2 Zwiększanie udziału osób starszych i osób niepełnosprawnych w życiu społecznym i zawodowym</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wspieranie osób niepełnosprawnych w podejmowaniu zatrudnienia, motywowanie do otwierania własnej działalności gospodarczej oraz wspieranie pracodawców w tworzeniu miejsc pracy dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych 2. Zapewnienie osobom starszym i osobom niepełnosprawnym przyjaznego środowiska poprzez dofinansowanie likwidacji barier oraz wyrównywanie szans w zakresie uczestnictwa tych osób w życiu społecznym 3. Korzystanie z zasobów intelektualnych i twórczych osób starszych oraz rozwój wolontariatu wśród i na rzecz osób starszych 4. Wspieranie i promocja aktywnego trybu życia osób starszych poprzez działania integracyjno-aktywizująco-wolontarystyczne
<p>Przewidywane efekty działań</p>	<p>Wskaźniki realizacji działań oraz szasunkowe ramy finansowe na ich realizację</p>
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Integracja osób starszych i osób niepełnosprawnych ze społeczeństwem ➤ Wsparcie osób niepełnosprawnych na rynku pracy ➤ Organizacja dziennej i całodobowej opieki dla osób wymagających wsparcia ➤ Pobudzanie aktywności osób starszych i osób niepełnosprawnych 	<ol style="list-style-type: none"> 1. 100 osób niepełnosprawnych objętych aktywizacją zawodową – 600 000 zł (budżet SUP) 2. 1000 osób objętych wsparciem w postaci środowiskowych form opieki – 12 000 000 zł (budżet MOPS, w tym na usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze) 3. 1280 osób objętych wsparciem dziennym i całodobowym – 76 000 000,00 zł (budżet MOPS, DPS'ów i ŚDS, w tym na utrzymanie standardów usług jednostek) 4. 3220 osób i 60 NGO korzystających z wsparcia finansowego Państwowego Funduszu Rehabilitacyjnego Osób Niepełnosprawnych – 8 000 000,00 zł (budżet PFRON przy MOPS) 5. 400 osób korzystających z inicjatyw integracyjno-aktywizująco-wolontarystycznych – 600 000,00 zł (budżet MOPS, w tym na Centrum Sądeckiego Seniora)

Realizatorzy działań:

- Samorząd gminny: wg kompetencji poszczególne Wydziały Urzędu Miasta Nowego Sącza m.in. Wydział Ochrony Zdrowia i Pomocy Społecznej, Wydział Edukacji i Wychowania
- Instytucje: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowym Sączu, Domy Pomocy Społecznej w Nowym Sączu, Środowiskowy Dom Samopomocy w Nowym Sączu, Sądecki Urząd Pracy w Nowym Sączu, Sądecka Biblioteka Publiczna w Nowym Sączu
- Organizacje pozarządowe m.in. Stowarzyszenie Rodziców i Przyjaciół Dzieci Niepełnosprawnych Ruchowo i Umysłowo - Nadzieja, Fundacja Pomocy Osobom z Autyzmem - MADA
- Inni tj. Nowosądeckie Forum Seniorów w Nowym Sączu, Szpital Specjalistyczny w Nowym Sączu oraz inni wynikający ze specyfiki poszczególnych działań

Czasookres realizacji działań:

- 2020 rok – 2022 rok

3.3 ZESTAWIENIE OBSZARÓW PRIORYTETOWYCH CELÓW STRATEGICZNYCH I OPERACYJNYCH

OBSZAR PRIORYTETOWY I WSPIERANIE OSÓB ZAGROŻONYCH WYKLUCZENIEM SPOŁECZNYM
CEL STRATEGICZNY ZINTEGROWANY SYSTEM POMOCY OSOBOM ZAGROŻONYM WYKLUCZENIEM SPOŁECZNYM
Cele operacyjne:
1.1 Przeciwdziałanie bezrobociu oraz ograniczanie jego negatywnych skutków
1.2 Podejmowanie działań zabezpieczająco-pomocowych na rzecz osób w trudnej sytuacji materialno-życiowej i ich rodzin
1.3 Wsparcie i pomoc osobom uzależnionym i ich rodzinom
1.4 Ułatwianie społecznej readaptacji w procesie pomocy postpenitencjarnej
1.5 Zapobieganie i ograniczanie zjawiska bezdomności
1.6 Wspieranie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego
OBSZAR PRIORYTETOWY II WSPIERANIE RODZIN
CEL STRATEGICZNY ZINTEGROWANY SYSTEM WSPIERANIA RODZINY
Cele operacyjne:
2.1 Przeciwdziałanie problemom opiekuńczo-wychowawczym dzieci i młodzieży
2.2 Wzmacnianie systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej
2.3 Realizacja kompleksowego systemu wsparcia i pomocy osobom i rodzinom dotkniętym przemocą
OBSZAR PRIORYTETOWY III WSPIERANIE OSÓB STARSZYCH I OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH
CEL STRATEGICZNY ZINTEGROWANY SYSTEM POMOCY OSOBOM STARSZYM I OSOBOM NIEPEŁNOSPRAWNYM
Cele operacyjne:
3.1 Stworzenie kompleksowego systemu wsparcia dla osób starszych i osób niepełnosprawnych
3.2 Zwiększanie udziału osób starszych i osób niepełnosprawnych w życiu społecznym i zawodowym

3.4 ZARZĄDZANIE REALIZACJĄ STRATEGII

3.4.1 Harmonogram wdrażania Strategii

Zaktualizowana Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Nowego Sącza na lata 2020-2022 obejmuje zasięgiem czasowym okres trzech najbliższych lat i zakłada ciągłość w realizacji wytyczonych kierunków działań. Cele strategiczne wyznaczone w niniejszym opracowaniu dotyczą najistotniejszych problemów występujących na terenie Miasta takich jak: problematyki osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, problemów opiekuńczo – wychowawczych, osób starszych i osób niepełnosprawnych. Rozwijanie i utrzymywanie systemu pomocy wymaga zintegrowanych działań wszelkich instytucji oraz organizacji pozarządowych, wolontariuszy, jak i samych zainteresowanych rodzin.

Harmonogram wdrażania niniejszej Strategii obejmuje:

ETAP I

Podjęcie uchwały przez Radę Miasta Nowego Sącza o przyjęciu do realizacji zaktualizowanej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Nowego Sącza na lata 2020-2022

- *Termin realizacji: I kwartał 2020 r.*

ETAP II

Koordinacja realizacji działań objętych Strategią

- *Termin realizacji: 2020 r. –2022r.*

ETAP III

Monitoring Strategii

- *Termin realizacji: na koniec I kwartału 2020 r. (za 2019 r.), 2021 r (za 2020 r.), 2022 r. (za 2021 r.) i 2023 r. (za 2022 rok)*

ETAP IV

Końcowa ewaluacja Strategii

- *Termin realizacji: I kwartał 2023 r.*

3.4.2 Monitoring Strategii

Monitorowanie zapisów zawartych w dokumencie strategicznym polegać będzie na systematycznym pozyskiwaniu informacji o stanie realizacji poszczególnych działań, wskazanych jako bezpośrednie czynniki wypełniające cele strategiczne. Dane o stanie realizowanych działań podlegać będą analizie i ocenie ilościowej oraz jakościowej.

Za monitoring odpowiedzialne będą podmioty wskazane jako realizatorzy poszczególnych działań w obszarach priorytetowych, natomiast podmiotem koordynującymi działania i w rezultacie przedstawiającymi informację o stanie realizacji Strategii będzie Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowym Sączu.

Co rok będzie opracowywane sprawozdanie za rok poprzedni z realizacji działań odzwierciedlające kumulatywne osiągnięcie wskaźników oraz kumulatywne wykorzystanie założonych ram finansowych, rozpoczynając od 2020 roku, tym samym sprawozdając rok poprzedni, aż do końcowej ewaluacji, która obejmie zakresem całość kumulatywnie założonych wskaźników i ram finansowych.

3.4.3 Końcowa ewaluacja Strategii

Końcowa ewaluacja Strategii posłuży samorządowi Nowego Sącza w ocenie realnej sytuacji i stanu rozwiązywania problemów społecznych w mieście, a także będzie pomocnym

narzędziem pomagającym w podejmowaniu właściwych decyzji dotyczących kształtu polityki i pomocy społecznej Miasta w kolejnych latach.

Wskaźniki realizacji działań, czyli policzalne zmienne podlegające obserwacji i ocenie, wskazane zostały w dokumencie strategicznym przy poszczególnych obszarach priorytetowych. Zostały one określone w oparciu o przewidywane efekty działań. Zostały również założone szacunkowe ramy finansowe na realizację działań przy poszczególnych obszarach priorytetowych. Wskaźniki realizacji działań, jak i szacunkowe ramy finansowe zostały zaplanowane w oparciu o szacunkowe przewidywane dane, zaplanowane do osiągnięcia w całym czasookresie realizacji działań. Zostały one szczegółowo przedstawione w oparciu o aktualny stan faktyczny.

W ramach końcowej ewaluacji Strategii zostanie przygotowany raport zawierający dane liczbowe, ukazujący kumulatywne osiągnięcie założonych wartości wskaźników realizacji działań ustalonych do osiągnięcia przy obszarach problemowych I, II i III, jak i zsumowaną całość oraz informację czy szacunkowe ramy finansowe na realizację działań były wystarczające.

Końcowa ewaluacja Strategii pozwoli ocenić w jakim stopniu założone wartości w zestawieniu kumulatywnym, kilkuletnim będą zrealizowane oraz ukaże realne nakłady finansowe, a w efekcie końcowym pozwoli odpowiedzieć na pytanie czy założone kierunki działań były odpowiednio zaplanowane.

Rozwiązywanie problemów społecznych powinno być elementem zintegrowanego systemu i mieć charakter partnerski w stosunku do administracji, szczególnie na poziomie lokalnym.

Instytucja jaką jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej jest aktywnie zaangażowana w rozwiązywanie problemów społecznych na terenie Miasta Nowego Sącza, współpracuje z różnymi podmiotami z obszaru pomocy społecznej, a często koordynuje działania w tym zakresie. Zadaniem pomocy społecznej, jako instytucji polityki społecznej państwa jest wsparcie osób i rodzin w przezwyciężaniu trudnych sytuacji życiowych, z którymi nie są w stanie sobie poradzić.

Odgórnie kształtowana polityka w zakresie pomocy społecznej określa kierunki działania, przygotowuje koncepcje, opracowuje mechanizmy, wskazuje narzędzia, kolejno monitoruje ich wdrażanie. Jednak charakterystyka problemów społecznych jest różna na terenie województwa małopolskiego, jak i samo podejście do ich rozwiązywania. Każde miasto ma swoje specyficzne uwarunkowania.

Koniecznością jest ciągle przystosowywanie się do zmieniającego się otoczenia, przepisów prawnych, jak i do ciągle rosnących potrzeb i oczekiwań ze strony potencjalnych odbiorców wsparcia. Obecnie kluczowym czynnikiem warunkującym sprawne i skuteczne rozwiązywanie problemów społecznych jest jakość świadczonych usług. Efekt często jest niewymierny, trudny do sprawdzenia, uzależniony od wielu aspektów. Nie zmienia to faktu, iż rozwiązywanie problemów społecznych wymaga zaangażowania wielu podmiotów, ponieważ:

***„Aby zrozumieć ludzi,
trzeba starać się usłyszeć to,
czego nigdy nie mówią
i być może nigdy nie powiedzieliby.”***

Anonim

Opracował i przygotował Zespół ds. opracowania
Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Nowego Sącza,
powołany Zarządzeniem Prezydenta Miasta Nowego Sącza